

KRAJINA JIHOZÁPADNÍHO
OKRAJE BRD **ODKAZ**
ZAPOMENUTÉ
KRAJINY



Bc. VERONIKA BERANOVÁ

DIPLOMNÍ PROJEKT

Atelier Salzmann / Bečvářová

Krajinářská architektura, FA ČVUT

15120 Ústav krajinářské architektury

2021 / 2022

OBSAH

Úvod	5
Prohlášení autora	7
Zadání diplomové práce	9

A ANALÝZA ŠIRŠÍCH VZTAHŮ

Základní informace	12
Historický kontext	14
Přírodní podmínky	20
Vodstvo	26
Kulturní památky	28
Přírodní památky	29
Prostupnost a turistické cíle	30
Občanská vybavenost	32
Územně plánovací dokumentace	33
SWOT analýza	34

B ANALÝZA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Základní informace	38
Přírodní podmínky	40
Vodstvo	44
Památková ochrana	45
Prostupnost	46
Detailní analýza vybraných míst	48
SWOT analýza	60

C NÁVRHOVÁ ČÁST

Formulace vize	64
Koncept	66
Komplexní pohled na krajinu	68
Cesta s příběhem	84
Zpřístupnění Strašné skály	90
Shrnutí	104
Zdroje	106

ÚVOD

Tato práce je systematicky rozdělena do tří kapitol. V analytické části širšího území je zkoumána holistická krajina. Důležitými předměty této části je poznání přírodních a kulturních vazeb, uspořádání sídelních celků, charaktery jednotlivých krajinných obrazů, vodní režim a členitost terénu. Analýza se zabývá i přírodními a kulturními památkami a definuje oblíbené turistické cíle s ohledem na jejich dostupnost a prostupnost. Na základě této analýzy bylo zvoleno řešené území. To se rozkládá v jihozápadní části území širších vztahů. V rámci druhé kapitoly je zpracována analýza řešeného území. Cílem je detailní poznání krajiny a vytvoření SWOT analýzy, od které se pak odvíjí návrhová část práce. Ta je zpracována v rámci třetí kapitoly.

K návrhu jsem přistupovala z pohledu tří měřítek. V první části pro mne byl důležitý komplexní pohled na krajinu. Návrh řeší doplnění místních krajinných struktur a zabývá se zlepšením prostupnosti v území. V další části je řešena naučná stezka, která vytváří pěší spojení dvou sídelních celků a zároveň podporuje obytnost a rekreační funkci krajiny. Třetí část je věnována řešení detailu. Jedná se o zpřístupnění Strašné skály, která je historicky velmi významným místem.

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY**

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Veronika Beranová
AR 2021/2022, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) Krajina jihozápadního okraje Brd, ODKAZ ZAPOMENUTÉ KAJINY

(AJ) Landscape of south-west Brdy, THE LEGACY OF THE FORGOTTEN LANDSCAPE

JAZYK PRÁCE: ČJ

Vedoucí práce: Ing. Klára Salzmann, Ph. D. **Ústav:** 15120 Ústav krajinářské architektury

Oponent práce: Ing. arch. Lucie Vogelová

Klíčová slova (česká): krajina, vegetace, prostupnost, vodní režim, naučná stezka, Strašná skála

Anotace (česká):
Řešené území, které se nachází v blízkosti CHKO Brdy, se rozkládá mezi dvěma sídelními celky. Zdejší krajinu tvoří převážně lesní plochy, které jsou doplněny loukami a pastvinami. Návrh se zabývá celkovým pohledem na krajinu a řeší doplnění místních krajinných struktur. Cílem bylo vytvořit prostupnou a ekologicky stabilní krajinu. V rámci zlepšení prostupnosti v území je navržena naučná stezka, která je novým pěším spojením dvou obcí, a zároveň podporuje obytnost a rekreační funkci krajiny. Ve větším detailu návrh řeší zpřístupnění Strašné skály, která je historicky velmi významným místem.

Anotace (anglická):
The area of interest, which is located near the protected landscape area of Brdy, is located between two villages. The local landscape consists mainly of forest areas, which are complemented by meadows and pastures. The architectural design deals with the overall view of the landscape and deals with the addition of local landscape structures. The aim was to create a permeable and ecologically stable landscape. As part of the improvement of permeability in the area, an educational trail is proposed, which is a new pedestrian connection between the two villages, and at the same time supports the residential and recreational function of the landscape. In greater detail, the architectural design solves the access to Strašná skála, which is a historically very important place.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 16.9.2021

podpis autora-diplomanta



České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Veronika Beranová

datum narození: 14.8.1997

akademický rok / semestr: 2021 - 2022 / zimní semestr

obor: Krajinářská architektura

ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury

vedoucí diplomové práce: Ing. Klára Salzmann, Ph.D.

téma diplomové práce: Krajina jihozápadního okraje Brd

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zadáním projektu je nalezení vhodného komplexního krajinářského řešení, které podpoří využití krajiny, biodiverzitu, prostupnost a obytnost krajiny. Úkolem diplomního projektu je holistický pohled na zdejší krajinu a hledání možného dalšího využití významných fragmentů kulturní krajiny.

2/ Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Vypracování krajinářské koncepce využití území na základě detailní analýzy a návrh objektů zpřístupnění fragmentů kulturní krajiny.

Portfolio (formát A4, 2 kopie), výstavní plakáty / výkresy (1188x1680 mm) a CD dle požadavků FA ČVUT.

Obsah, rozsah a měřítka vypracovaných výkresů vyplynou z rozsahu řešeného území a určených širších vztahů. Širší vztahy M 1:2000 až 1:5000, detaily konstrukcí.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Fyzický model vybrané části řešeného území.

Datum a podpis studenta 7.7.2021

Berán
Klára Salzmann

Datum a podpis vedoucího DP

J. J. H.

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

7.7.2021

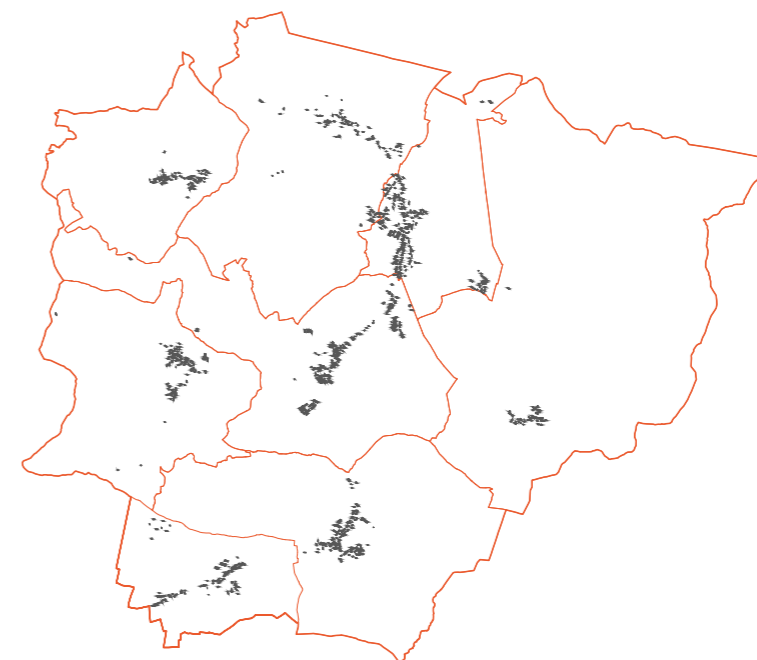
08 - 10 - 2021

[Signature]

[Signature]

A ANALÝZA ŠIRŠÍCH VZTAHŮ

V této analytické části práce se zaměřuji na širší vztahy v krajině. Důležitým předmětem je poznání přírodních a kulturních vazeb. Je zkoumána pozice a uspořádání sídelních celků, charaktery jednotlivých krajinných obrazů, členitost terénu, vodní režim, půdní a geologické vlastnosti. Analýza se zabývá i přírodními a kulturními památkami a definuje oblíbené turistické cíle s ohledem na jejich dostupnost a prostupnost. Cílem této analýzy je vytvoření celistvého pohledu na zdejší krajinu.



ZÁKLADNÍ INFORMACE

Řešená oblast se nachází v Plzeňském kraji.

Oblast se rozkládá na ploše 8 katastrálních území a je definována jejich hranicí. (Nové Mitrovce, Nechanice, Mítov, Čížkov, Chynín, Železný Újezd, Zahrádka, Přešín)

Území se nachází na Jihozápadní hranici Brd.

Celková rozloha řešeného území je 56 km².

Katastrální území Nové Mitrovce, Nechanice, Mítov spadají do ORP Blovice, pověřenou obcí je Spálené Poříčí.

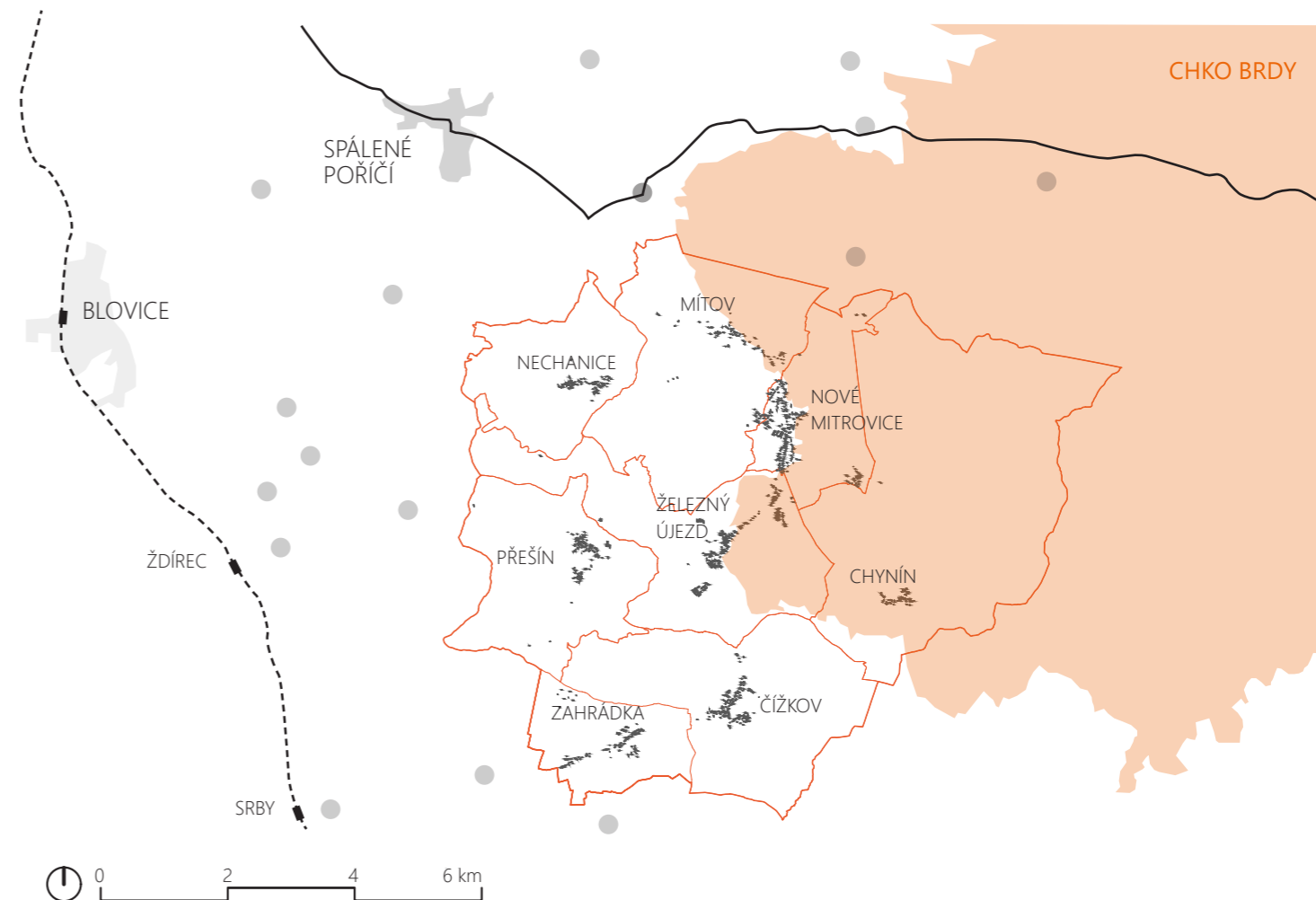
Katastrální území Čížkov, Chynín, Přešín, Zahrádka, Železný Újezd spadají do ORP Nepomuk, pověřenou obcí je Nepomuk.

Obec Nové Mitrovce obsahuje 4 katastrální území: Nové Mitrovce, Nechanice, Mítov, Planiny

Obec Čížkov obsahuje 8 katastrálních území: Čížkov, Zahrádka, Železný Újezd, Chynín, Liškov, Přešín, Čečovice, Měřčín



KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ	POČET OBYVATEL	ROZLOHA km ²	HUSTOTA ZALIDNĚNÍ poč. obyvatel / km ²
Čížkov		7,77km ²	
Chynín	41 (2011)	15,4 km ²	2,66
Železný Újezd	124 (2011)	7,56 km ²	16,4
Přešín	98 (2011)	5,83 km ²	16,8
Zahrádka	48 (2011)	3,08 km ²	15,58
Nové Mitrovce		3,73 km ²	
Nechanice	54 (2011)	4,22 km ²	12,8
Mítov	48 (2011)	8,41 km ²	5,7
DEMOGRAFIE OBCÍ			
Nové Mitrovce	průměrný věk 45	počet obyvatel 341 (2019)	rozloha 20,91 km ²
Čížkov	průměrný věk 45	počet obyvatel 667 (2019)	rozloha 49,1 km ²



HISTORICKÝ KONTEXT

VZNIK PRVNÍCH VESNIC

„ Spálenopoříčský kraj oplýval vždy množstvím hustých lesů, močálů, bažin a divoké zvěře, nikde nebyly tehdy cesty ani schůdné komunikace, a proto byl vstup do dějin poznamenán značným zpožděním. Osady vznikaly především v místech, kudy procházely obchodní cesty, a kde se vyskytovaly příznivější podmínky, k výstavbě vesnic, například v podobě úrodné půdy.

Nejstaršími vesnicemi u nás jsou dle archivů a spisů Nechanice, založené roku 1115, Čížkov z roku 1140 a Přešín z roku 1239. Ve 14. století zakládali rozdílní páni vesnice také v brdských lesích, například Mítov v roce 1349, Železný újezd a Chynín v roce 1379. K většímu rozvoji zdejšího chudého kraje došlo po roce 1700, neboť se v širokém okolí začala těžit železná a stříbrná ruda. Doly vznikaly na Kokšíně, Koralce, u Nechanic, v Žižkovně a na Zeleném vrchu. Dodnes všude nacházíme prohlubně, jámy a hluboké krátery.“

<https://www.novemitrovce.cz/obec/informace-o-obci/historie/>



Müllerova mapa 1720

HISTORICKÁ HRADIŠTE

„Nedaleko obce Mítov stojí dvě hradiště, která zde vznikla zřejmě již v prehistorické době. Prvním z nich je hradiště Kokšín, jež se rozprostírá na stejnojmenném vrchu v nadmořské výšce 675 m. n. m. Od Mítova je kokšínský vrch vzdálen zhruba 1 km a jeho jméno pochází pravděpodobně od osobního jména jistého Kokeš, zdejšího hajného. Jsou zde zachovány zbytky ranně historického hradiště, jehož valy tvořící opevnění jsou vyhotoveny z křemene a táhnou se podél ve tvaru obdélníka o celkovém obvodu přes 400 metrů. Nejzachovalejší je jižní část valu, která má délku asi 80 metrů. V roce 1955 byla na Kokšíně vyhlášena Státní přírodní rezervace, jejímž účelem bylo ochránit letitý smíšený les s původní květenou o stáří porostu 220 let.

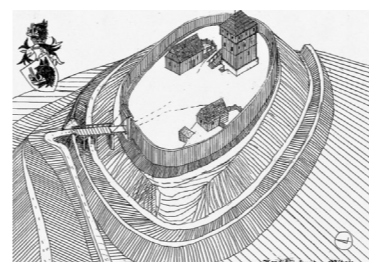
Druhým hradištěm je mítovský hrad, jinak zvaný „Liškův“, ležící nedaleko zdejšího kamenolomu.“

Pozůstatky jsou chráněny jako kulturní památka ČR.

<https://www.novemitrovce.cz/obec/informace-o-obci/historie/>

„Strašná skála nebo také Strážná skála se nachází v nadmořské výšce 608 m a její terénní konfigurace přímo vybízela k využití jako strážné či obranné místo. Není bez zajímavosti, že to však není nejvyšší místo v přilehlém okolí. Severní horizont zakrývá ve vzdálenosti necelých 200 m pahorek s nadmořskou výškou 640 m a asi 1 km vzdálený vrch Maštýř nad Přešínem dokonce 662m. Ale možná že právě proto, že se zde na Strážné skále sbíhají hranice katastrů Čížkova, Přešína a Železného Újezda, což už tehdy mohly být náznaky hranic jednotlivých držav, vybrali si tehdejší osídlenci právě toto místo k postavení obranného a správního hrádku. První zmínky o tomto místě jsou ve spojení s Budislavem z Čížkova okolo roku 1310.“

<http://www.obec-cizkov.cz/cs/obec-cizkov/historie-a-pamatky/strasna-skala/R20-A692/>

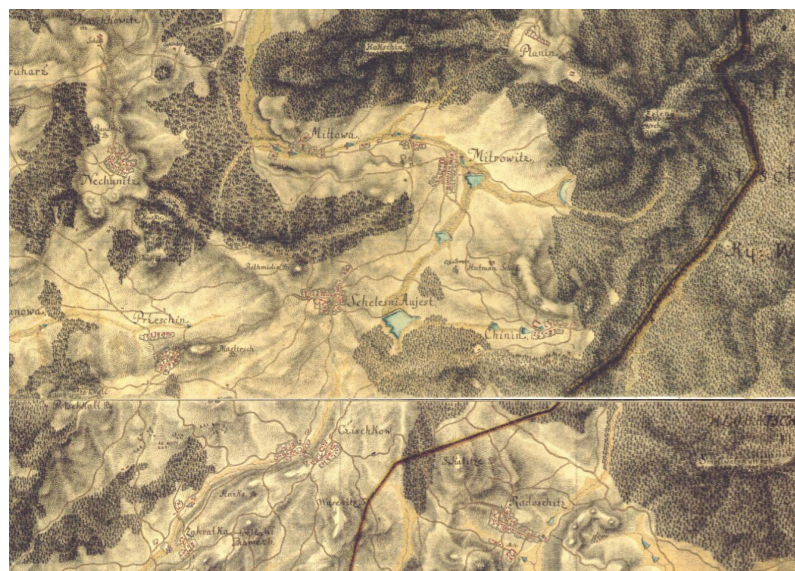


Mítovský hrad



Strašná skála

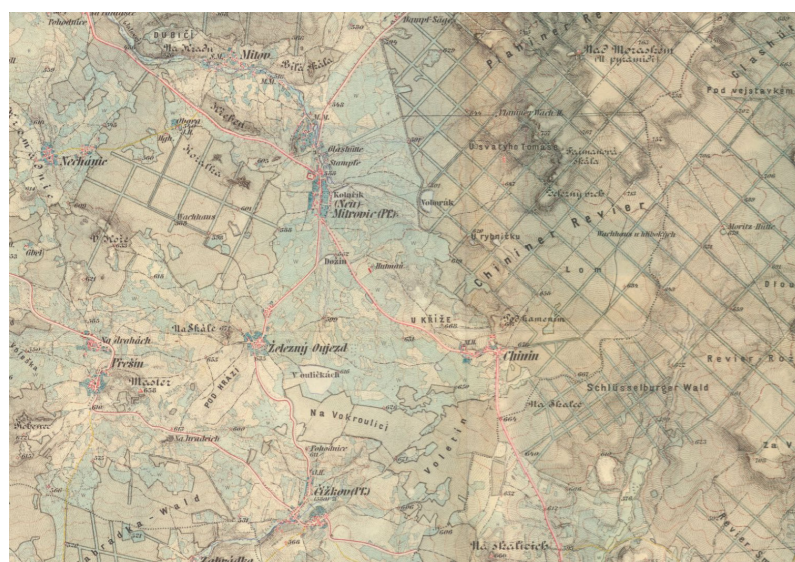
ŘEŠENÉ ÚZEMÍ V HISTORICKÝCH MAPÁCH



I. vojenské mapování (Josefské) 1764-1768; 1780-1783

V zobrazených mapách můžeme vidět, jak se zdejší krajina postupem času proměňovala.

V mapě prvního vojenského mapování je dobře viditelná topografie tohoto území. Můžeme si všimnout i zalesněných oblastí, převážně v místech dnešních Brd.



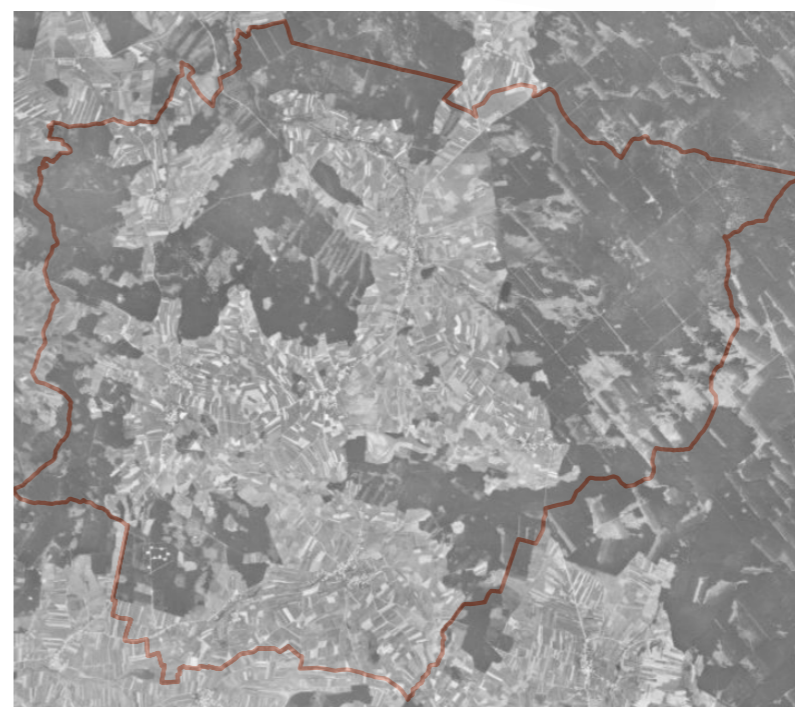
III. vojenské mapování - Františko-Josefské 1877-1880 (Čechy)

V mapě III. vojenského mapování je dobře viditelná cestní síť. Zvláštností je rastr cestních sítí, který vznikl za účelem lepšího obhospodařování lesů v 19. století. Jejich síť je charakteristická pro každé dominium svou orientací i hustotou. Z mapy lze vyčíst i celkem hojně vyskytující se zamokřená území.



Císařské otisky stabilního katastru 1824-1843

V Císařských otiscích stabilního katastru můžeme dobře vidět rozmístění jednotlivých sídel v krajině a jejich urbanismus. Dobře viditelná je i celková struktura krajiny. Charakteristickým znakem je hojné zastoupení remízky v loukách, polích i pastvinách. Právě tyto remízky vytvářejí specifickou strukturu krajiny. Barevně odlišné plochy lesa, luk a polí nám napovídají jak se v této krajině hospodařilo. Prolínání jednotlivých vegetativních ploch zůstalo zachováno do dnešních dob.



Letecké snímkování z 50. let

V ortofoto mapě z roku 1952 je zachycena struktura krajiny. Plochy polí byly oproti dnešním dobám znatelně menší. Mezi jednotlivými půdními bloky se vyskytovaly remízky, polní cesty a stromořadí.

Sídla se v průběhu let nějak zvlášť nerozrostla. To bylo způsobeno především nepříznivými klimatickými podmínkami, a ne příliš úrodnou půdou. Cestní síť, díky slučování pozemků, celkem prořídla. Vodní plochy zůstaly téměř nedotčené, jen některé části potoků byly zatrubněny nebo regulovány. Na některých plochách byla provedena meliorace. Lesy se postupem času zvětšovaly a proměňovaly se na stejnověké monokulturální lesní plochy.

HOSPODAŘENÍ V KRAJINĚ

Těžba železné rudy

Některé názvy obcí nám napovídají, že se zde těžila železná ruda. Jelikož je tato krajina chudší na úrodné zemědělské plochy, tak tu žili především horníci a uhlíři. K většímu rozvoji došlo po roce 1700, kdy se tu železná a stříbrná ruda začala těžit.

Pece byly vytápěny dřevěným uhlím, které uhlíři zajišťovali kácením místních lesů. Z důvodu nedostatku pracovních sil docházelo k rozrůstání obcí. Například u obce Zahrádka vznikla v 18. století osada Smetalky především pro uhlíře a dělníky. Ze dřeva, které se těžilo v lese nad osadou, pak uhlíři vypalovali v milířích dřevěné uhlí.

Pece stávaly v Nových Mitrovicích a Mítově. S úpadkem těžby pece chátraly. Z pece v Mítově byl zřízen železný hamr a později vodní pila. Ta v roce 1893 vyhořela. V Nových Mitrovicích stávala pec pod místní nádržkou, kde se dodnes dochovala hromada strusky. V provozu byla do roku 1838, kdy započala i stavba nové pece. Roku 1841 byla uvedena do chodu a fungovala až do roku 1867. Budova poté chátrala a v 90. letech 19. století byl na jejím místě postaven dům. V místě, kde byl skladován materiál železné huti, byla postavena sklárna. Dodnes se dochoval pouze komín.

Lesní hospodaření

Značná část tohoto území je zalesněna a postupem času byla zalesňována více. Nejprve bylo dřevo hojně využíváno na výrobu dřevěného uhlí. Tím lesů samozřejmě ubývalo, a proto se začalo s novými výsadbami. Pěstování lesů se začalo rozvíjet někdy ke konci 18. století. V 19. století byly zakládány většinou lesy monokulturní a stejnověké. V té době ještě nebyly známy nebezpečí, která jsou s pěstováním monokulturních stejnověkých lesů spojena. V této oblasti šlo především o smrkové výsadby. Převládá holosečný hospodářský způsob a uměle založené kultury byly vychovávány šablonovitě. Toto hospodaření umožnilo překonat kritický nedostatek dříví, ale zároveň přineslo počátkem 20. století rozsáhlé problémy. Dalším důležitým bodem v lesním hospodaření byla doba druhé světové války, kdy docházelo ke zvýšeným těžbám lesních ploch. Toto období jsme zdárně překonaly a roku 1977 byl schválen nový zákon o lesích (61/1977 Sb.).

V současné době je snaha do porostů vkládat meliorační a zpevňující dřeviny, porosty vychovávat prořezávkami a probírkami, zřizovat zpevňovací pásy, rozluky i závory s cílem zvýšit jejich stabilitu.



Železný Újezd (1928)



Nové Mitrovice 1900



Lesní školka v Čížkově

Zemědělství

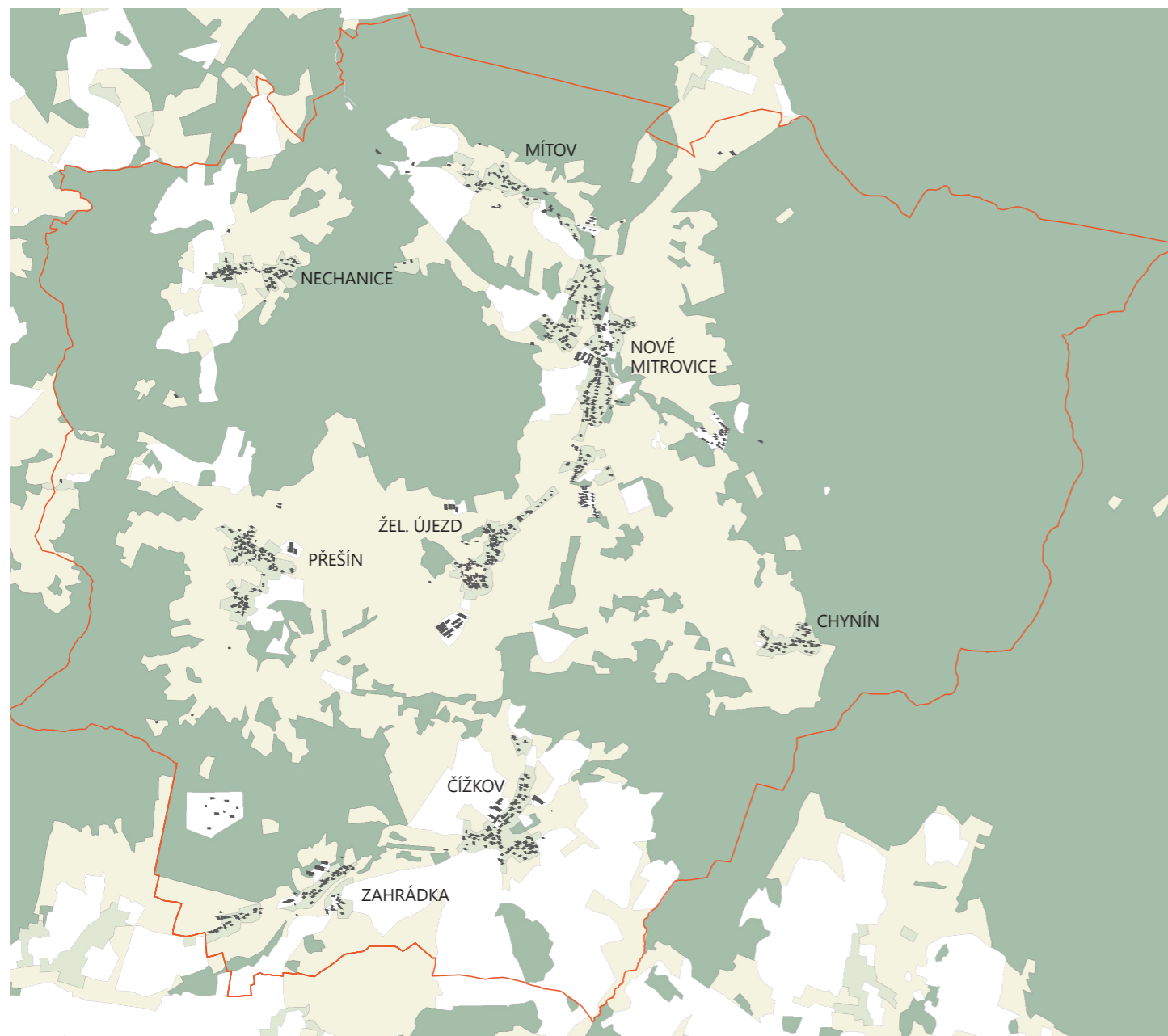
Obce, které zde vznikaly, byly na počátku zemědělskými sídli. To se ovšem okolo roku 1700 změnilo a pro obce se stala prioritní těžba železné rudy. Bylo tomu až do konce 19. století. V polovině 20. století začaly vznikat JZD. Jedno z prvních bylo postaveno v Přešíně. To vzniklo v roce 1952. Následovalo JZD v Čížkově zbudováno kolem roku 1957. Od roku 1960 dochází v JZD Přešín ke združstevnění lesů. Dřevo v těchto lesích se kácí pro potřebu JZD, hlavně na stavbu kravína, který byl dostavěn v roce 1961. V tom samém roce došlo ke sloučení JZD Přešín, Chynín a Železný Újezd. O pár let později se k nim připojuje i JZD Čížkov a Zahrádka. Tímto spojením vzniklo JZD Československo-sovětského přátelství se sídlem v Čížkově. Po roce 1989 dochází k velkým změnám. JZD Československo-sovětského přátelství se rozpadá na menší části, lidé odcházejí z družstva a požadují navrácení půdy, která jim byla odebrána.

V současné době funguje Zemědělské družstvo Železný Újezd, který hospodaří na plochách jejichž celková rozloha je 421 ha.



Historická fotografie - Přešín

PŘÍRODNÍ PODMÍNKY



Území je hustě zalesněno zejména v oblasti CHKO Brdy. Dále v okolí Nechanic a Mítova. U Mítova se jedná především o zalesněný vrchol Kokšín. Jedná se o bukový a jedlový les. V oblasti severně od obce Zahrádka se jedná převážně o smrkový les. Podél a v blízkosti vodních toků nalezneme nejčastěji olše, vrby, jilmy nebo habry.

Plochy luk jsou zde také hojně zastoupeny. Pevně slouží jako pastva pro dobytek. Součástí luk jsou remízky tvořeny keřovými podrosty a listnatými stromy. Ve velké míře zde nalezneme duby, lísky, jeřáby, hlohy, trnky, atd.

Vegetační přechod ze zastavěných území obcí do krajiny je v tomto území velice plynulý.



- zalesněné plochy
- plochy luk a polí
- plochy zahrad v zastavěném území

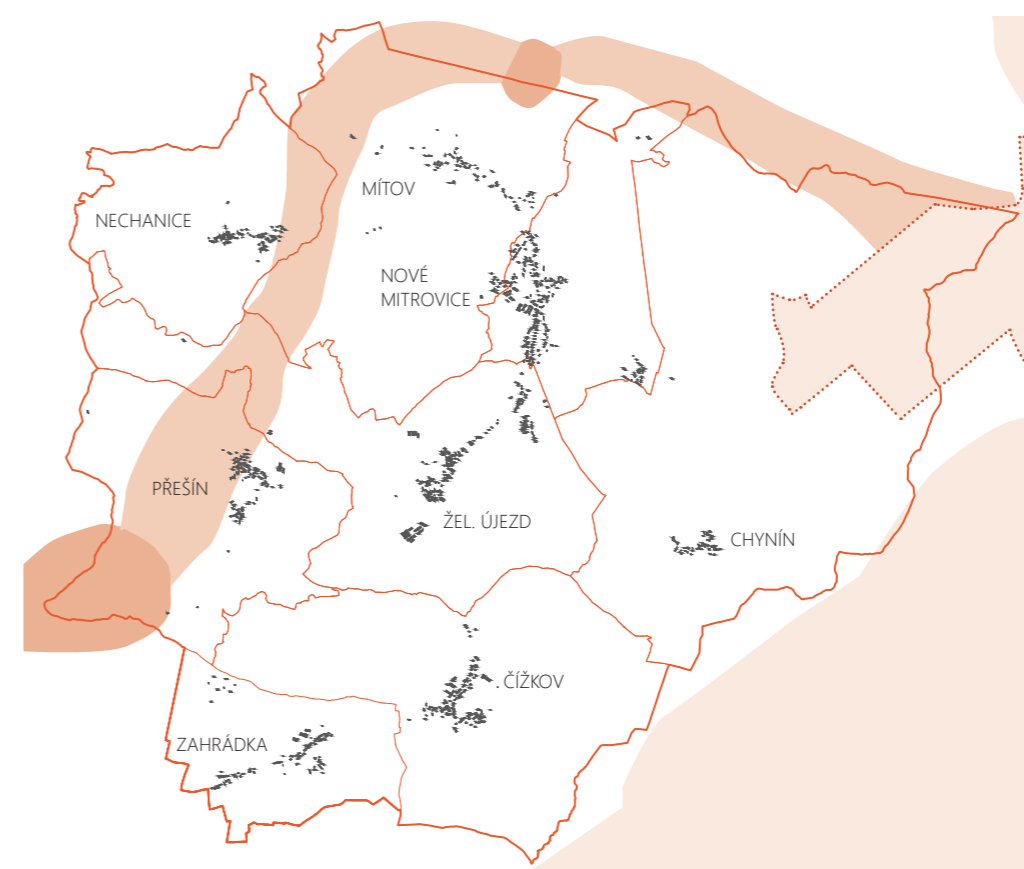
POTENCIÁLNÍ VEGETACE - GEOBOTANICKÁ MAPA



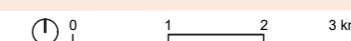
- Acidofilní doubravy
- Bíkové bučiny
- Květnaté bučiny
- Luhy a olšiny



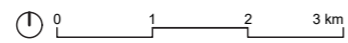
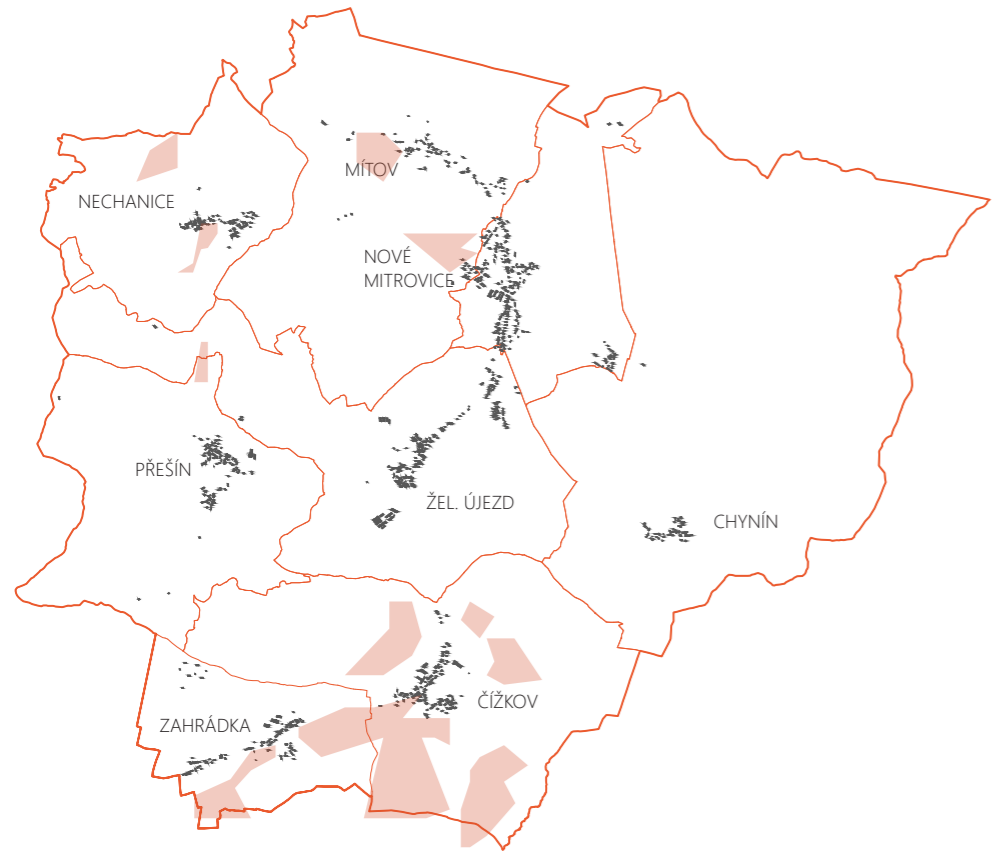
ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY



- Nadregionální biokoridor
- Nadregionální biocentrum
- Regionální biokoridor
- Regionální biocentrum

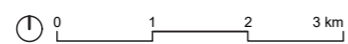
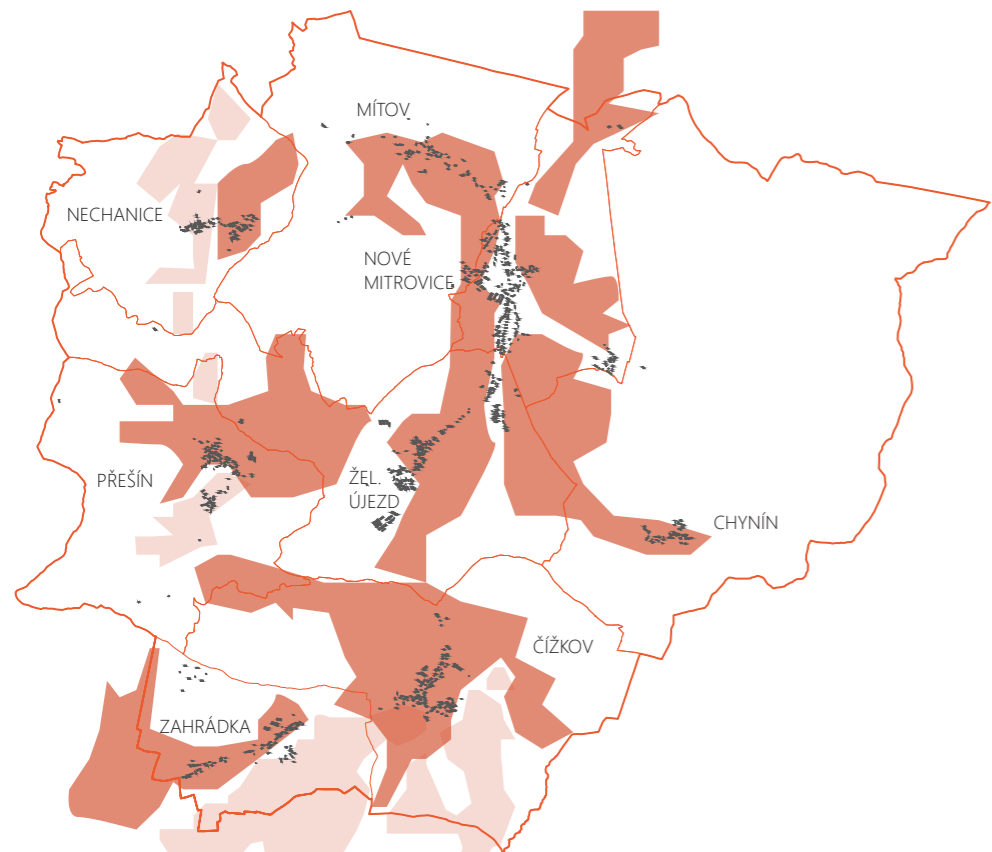


DLOUHODOBÝ PRŮMĚRNÝ SMYV PŮDY



Potenciální ohroženost zemědělské půdy vodní erozí. Místa vyznačena v mapě jsou nejvíce ohroženy vodní erozí.

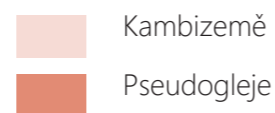
SKUPINY PŮDNÍCH TYPŮ



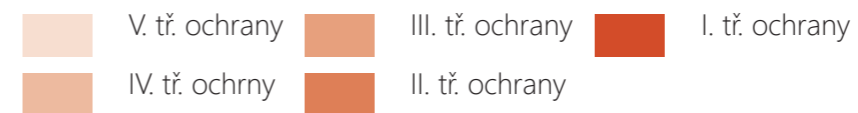
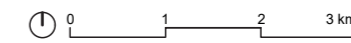
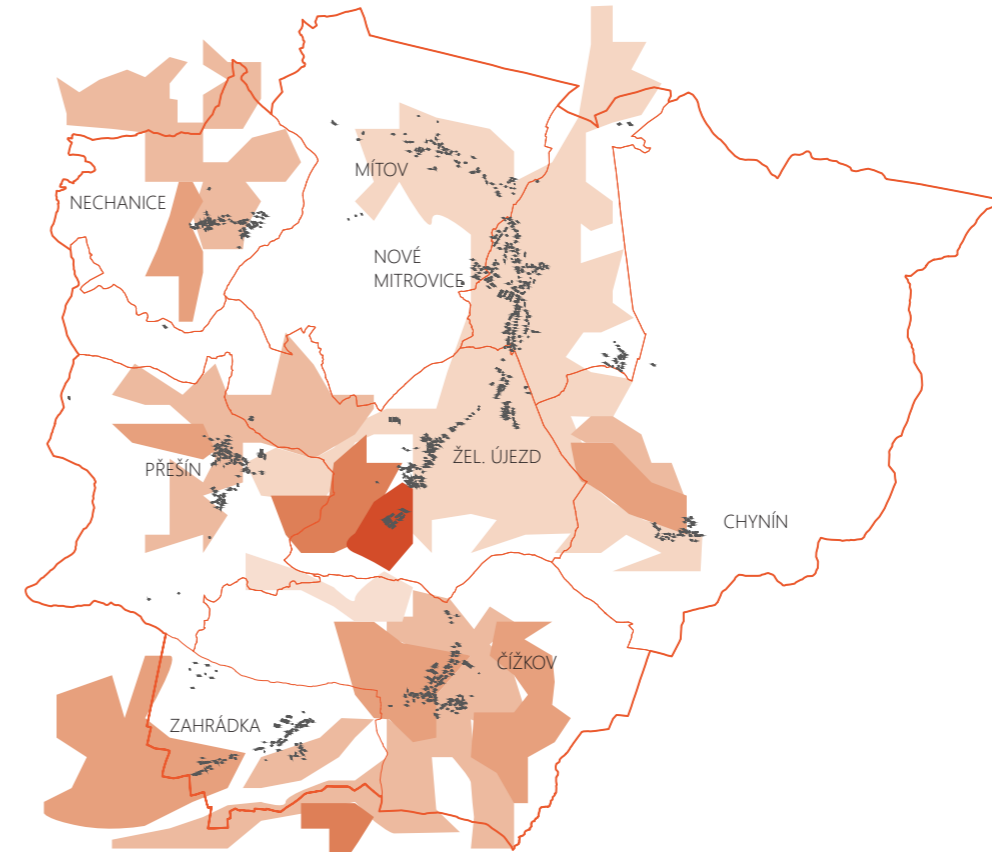
Kambizemě jsou převážně půdy na pevných horninách. Jsou typické půdy pahorkatin a nižších a středních poloh vrchovin.

Pseudogleje jsou rozšířené v mírně teplé až chladné oblasti, kde se vyskytují v rovinatém nebo mírně sklonitém terénu.

Luvizemě Jejich charakteristickým substrátem jsou sprašové pokryvy a svahoviny, většinou bezskeletovité, vyskytující se převážně v rovinatém reliéfu.



TŘÍDY OCHRANY ZEMĚDĚLSKÉHO PŮDNÍHO FONDU



I. tř. ochrany ZPF – bonitně nejcennější půdy, převážně na rovinatých nebo jen mírně sklonitých pozemcích.

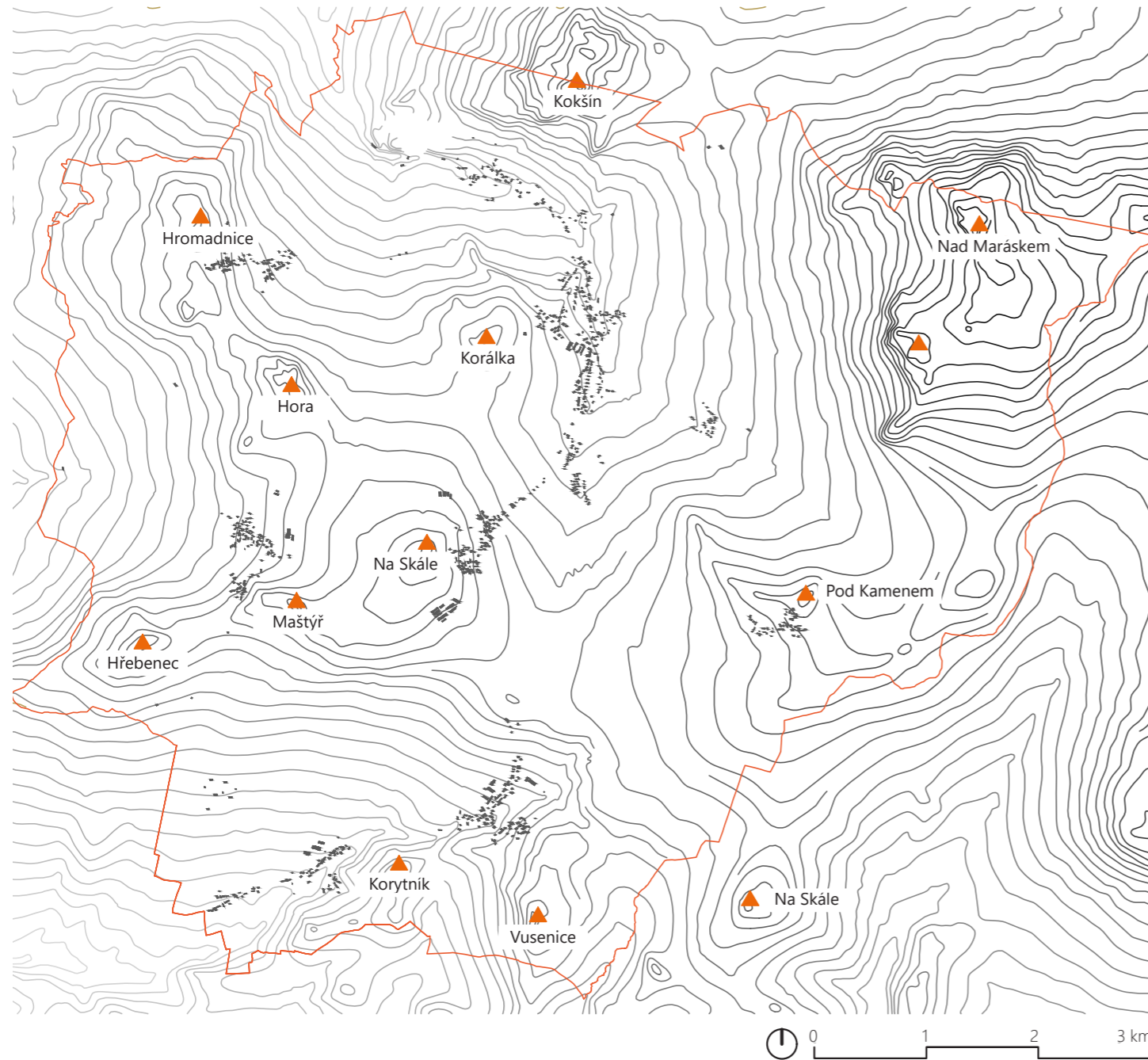
II. tř. ochrany ZPF – zemědělské půdy, které mají nadprůměrnou produkční schopnost.

III. tř. ochrany ZPF – jedná se převážně o půdy vyznačující se průměrnou produkční schopností, které je možné využít v územním plánování pro výstavbu a jiné nezemědělské způsoby využití.

IV. tř. ochrany ZPF – jedná se o půdy s podprůměrnou produkční schopností, jen s omezenou ochranou, využitelné pro výstavbu a i jiné nezemědělské účely.

V. tř. ochrany ZPF – jedná se o půdy s velmi nízkou produkční schopností, jako jsou mělké půdy, hydromorfnní půdy, silně skeletovité a silně erozně ohrožované.

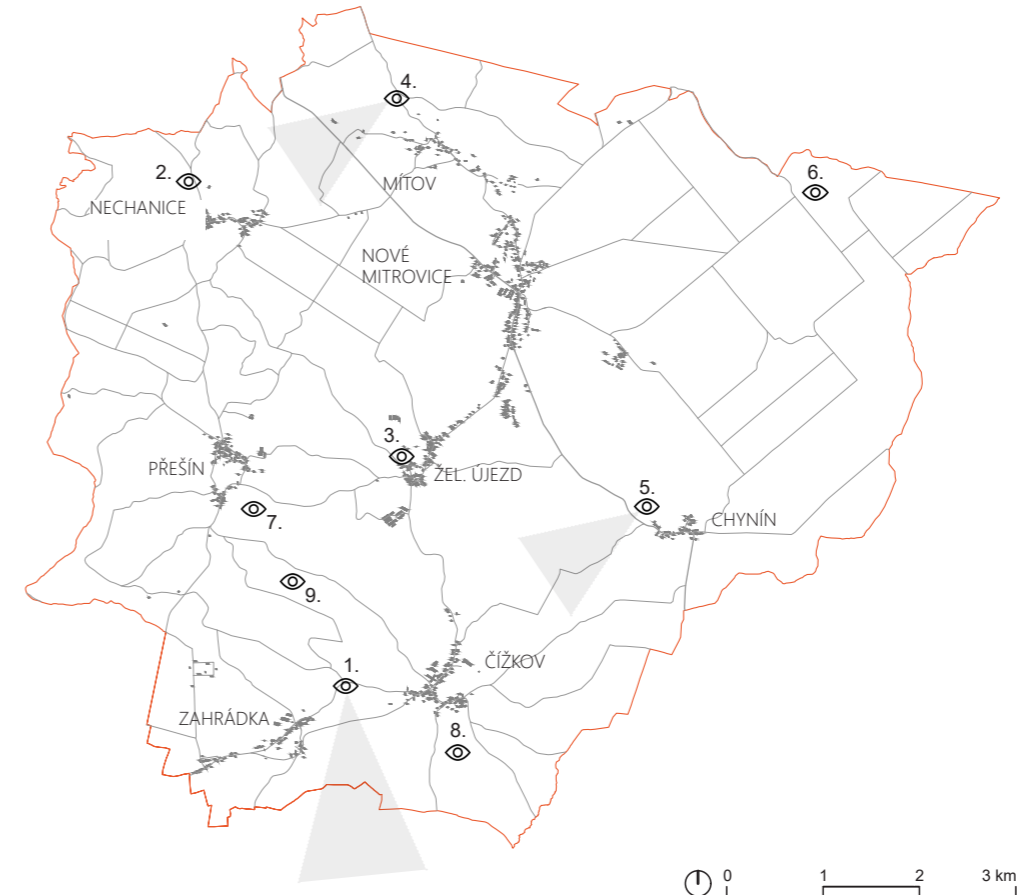
TOPOGRAFIE



Terén v této oblasti je mírně zvlněný. Nadmořská výška se pohybuje okolo 500 m. n. m. Nejvyšším bodem v řešené oblasti je vrchol Nad Maráskem s nadmořskou výškou 805 m. n. m., který je součástí CHKO Brdy. Mezi další terénní dominanty patří Kokšín (684 m. n. m.), Na Skále (663 m. n. m.) nebo Maštýř (662 m. n. m.). Každý z těchto vrcholů má svůj charakter. Kokšín je významná lokalita z hlediska přírodního i historického. V historii se zde nacházelo hradiště, dnes se zde nachází přírodní rezervace. Na vrcholu Na Skále stojí rozhledna a je tak výrazným výškovým bodem v širokém okolí. Vrchol Maštýř je zalesněný bukovým lesem, dnes je zcela nedostupný a neprostupný. Nejnižším bodem je údolí Čížkovského potoka v místě, kde protéká katastrálním územím Zahradka u Čížkova.

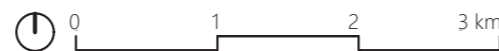
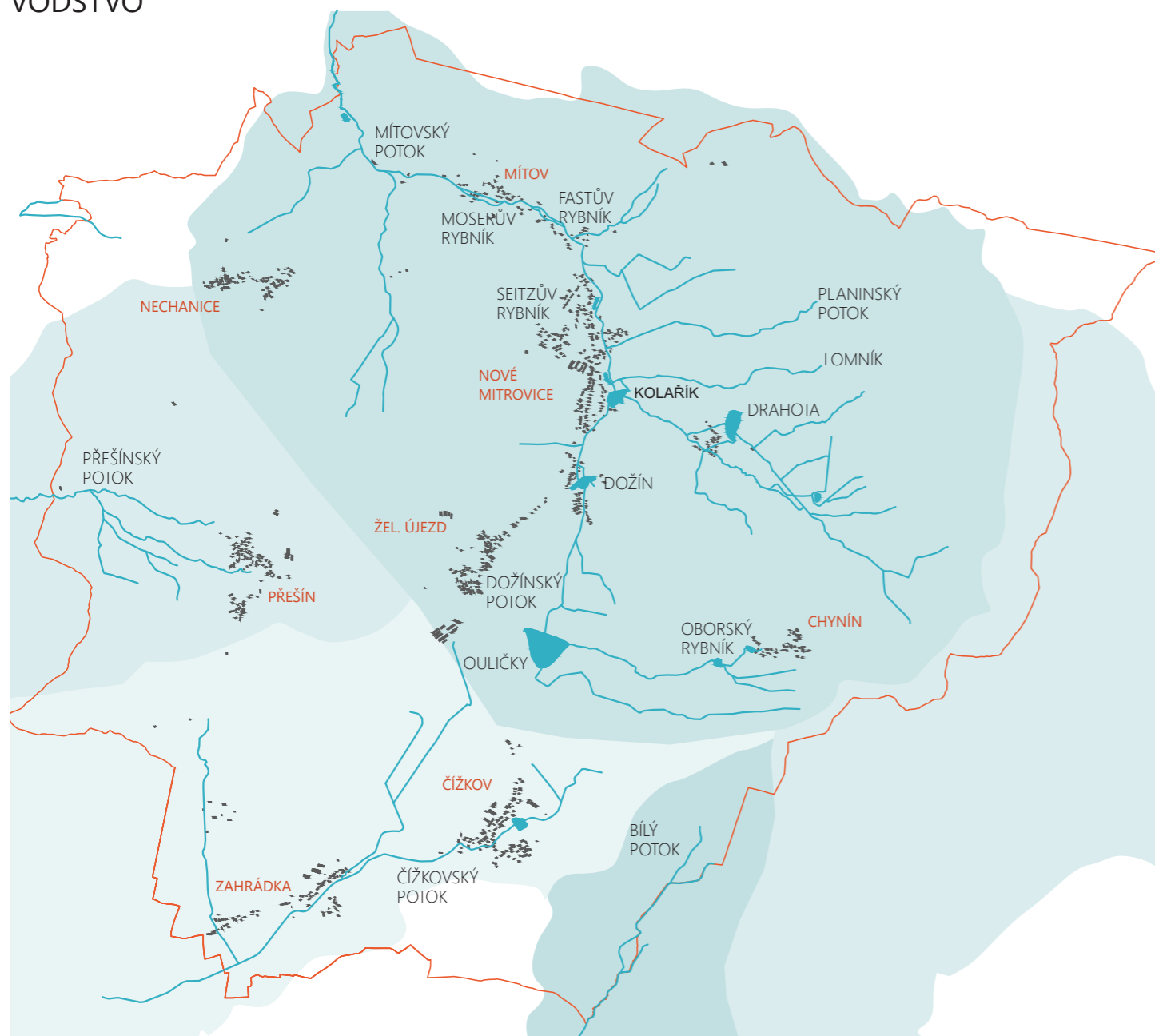
KOKŠÍN	684 m.n.m.
HROMADNICE	616
NAD MARÁSKEM	805
KORÁLKA	624
HORA	636
NA SKÁLE	673
POD KAMENEM	688
MAŠTÝŘ	662
HŘEBENEC	627
KORYTNÍK	560
VUSENICE	636
NA SKÁLE	663

MÍSTA S VÝHLEDEM A KRAJINNÉ PRŮHLEDY



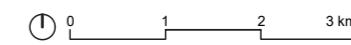
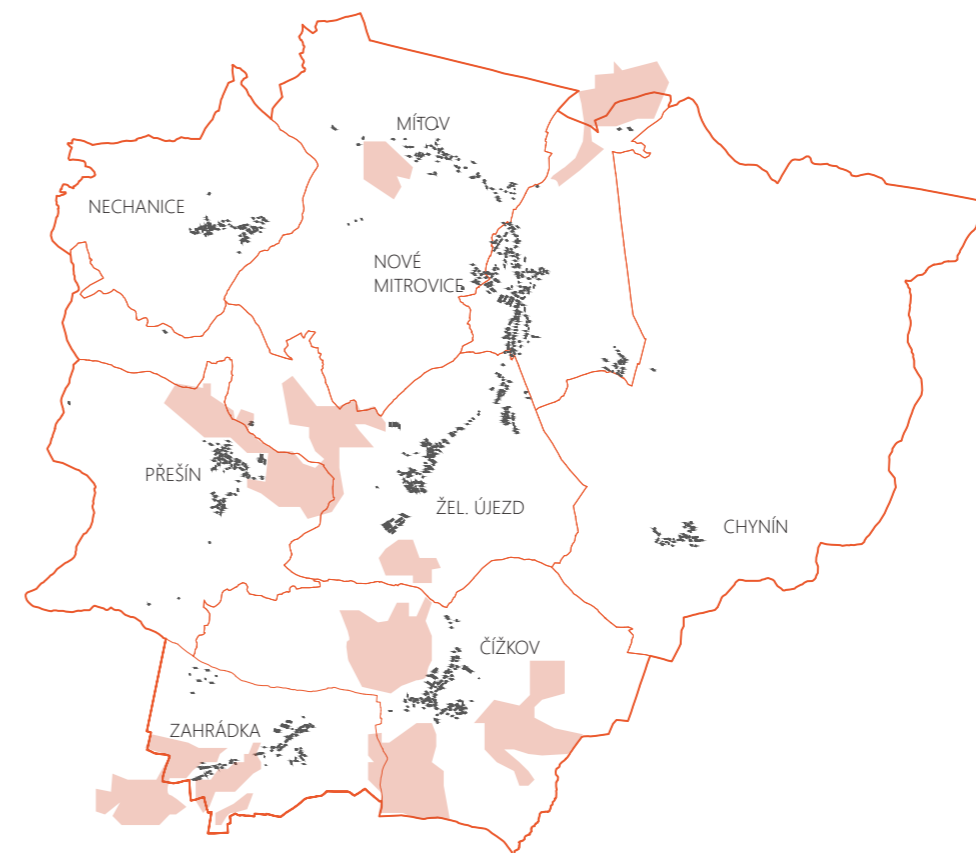
1. výhled na vrchol Štědrý (668 m.n.m.)
2. vyhlídka U kříže, u Nechanic
3. vyhlídka z rozhledny v Železném Újezdě
4. vyhlídka nad lomem
5. vyhlídka U Kříže, u Chynína
6. vyhlídka Nad Maráskem
7. vyhlídka z vrcholu Maštýř
8. vyhlídka z vrcholu Vusenice
9. výhled ze Strašné skály

VODSTVO



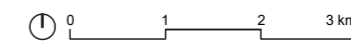
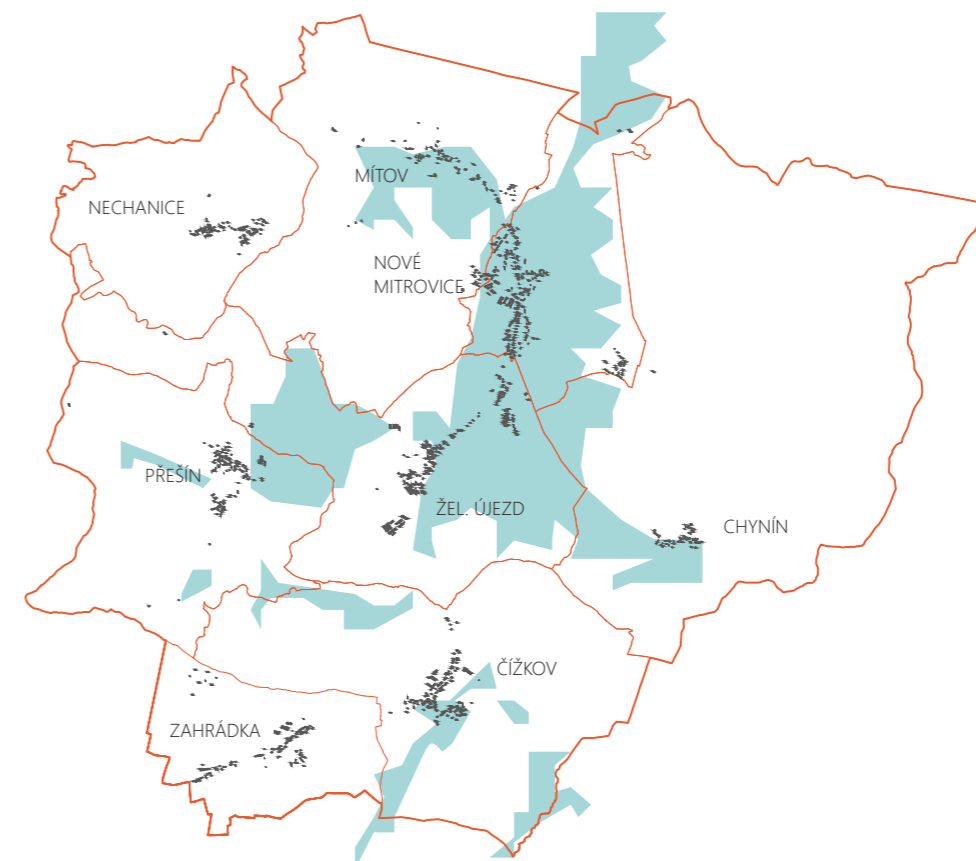
Zdejší krajina je, co se týče vody, hodně bohatá. Nachází se zde velký počet drobných vodních toků. Čížkovský potok, který protéká Čížkovem a Zahrádkou, se následně vlévá do řeky Úslavy. Mítovský potok pramení v Brdských lesích poblíž Chynína, protéká Novými Mitrovicemi a Mítovem, a vlévá se do řeky Bradavy. Na Dožínském potoce leží nejvíce vodních ploch. Za nejvýznamnější a největší vodní plochu v řešeném území považujeme Oulilčky. Jedná se o rybník, který je součástí EVL v Úličkách. Mezi další větší vodní plochy řadíme například rybník Dožín, Drahotka a Kolařík.

PLOCHY MELIORACÍ



Na více než 1/4 půdy byla provedena meliorační opatření.

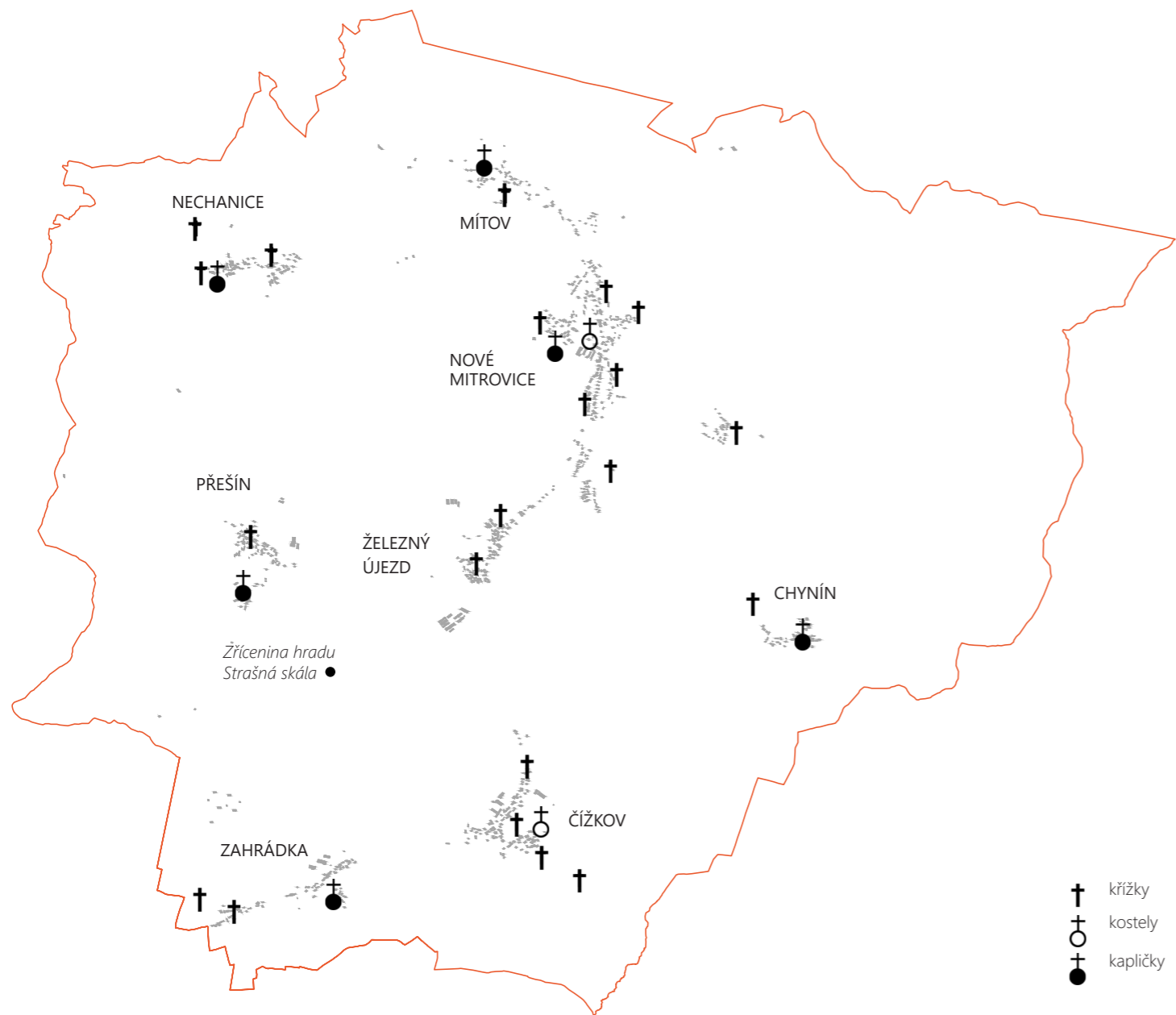
ZAMOKŘENÉ PŮDY



Periodicky zamokřené půdy
Základním znakem této skupiny půd je periodické převlhčení půdního profilu, především v jarním období.

Trvale zamokřené půdy
Skupinu půd trvale zamokřených tvoří především půdy, kde probíhá glejový proces, tj. trpí výrazným zamokřením daným zejména vysokou hladinou podzemní vody. Výskyt těchto půd je lokální, zpravidla poblíž vodního toku či ve značně složitém terénu.

KULTURNÍ PAMÁTKY



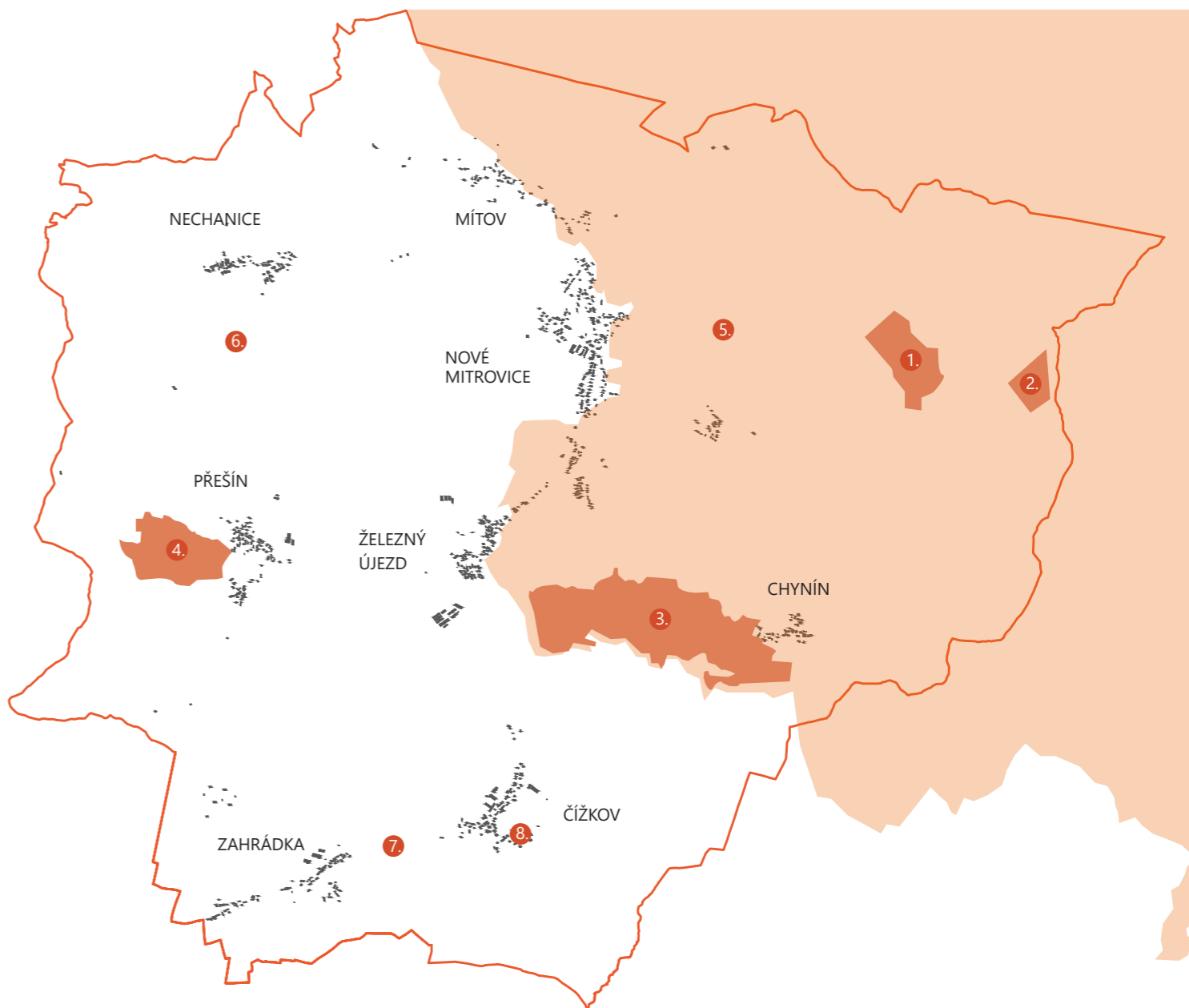
KULTURNÍ PAMÁTKY

vesnická památková zóna Mítov, Zahrádka
 kostel sv. Jana Křtitele a fara Čížkov
 kostel sv. Jana Nepomuckého Nové Mitrovce
 Zřícenina hradu Strašná skála

DROBNÉ KULTURNÍ PAMÁTKY

kaple v Chyníně	kříž u kostela v N. Mitrovicích	kříž u vrchu Hromadnice
kříž západně od Chynína	kříž v Železném Újezdě	kříž v Nechanicích
kříž jižně od Čížkova	kříž u Nových Mitrovic	kaple v Mítově
kříž nad Čížkovem	kříž u rybníku Dožín	kaple Navštívení Panny Marie v Nechanicích
kaple v Přešíně	kříž u rybníku Drahota	

PŘÍRODNÍ PAMÁTKY



PŘÍRODNÍ PAMÁTKY

1. PR Frajmanovy skály a skalky
2. PP Chyninské buky
3. EVL V Úličkách
4. EVL Prameniště Přešinského potoka
5. CHKO Brdy
6. památný strom Dub u Nechanic
7. památný strom Dub v Zahrádce
8. památný strom Lípa v Čížkově

PROSTUPNOST



TURISTICKÉ TRASY


Řešeným územím prochází tři turistické trasy a jedna naučná stezka.

Červená turistická trasa vede z Chynína přes Nové Mitrovce, Nechanice a směřuje až do Blovic.

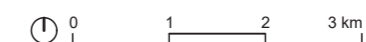
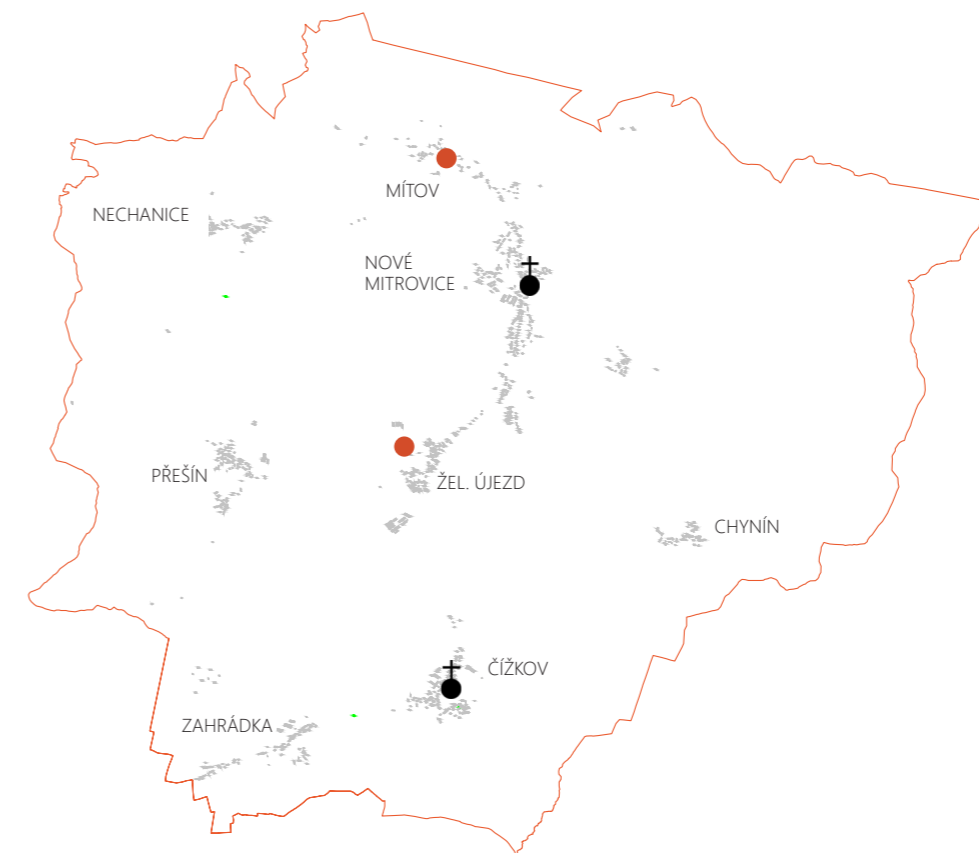
Zelená turistická trasa vede skrz Brdy, přes Chynín, Čížkov, Přírodní park Buková hora - Chýlava až do Blovic.

Žlutá turistická trasa vede z Čížkova přes Železný Újezd a končí u rozcestníku Pod Korálkou.

Naučná stezka Železný Újezd má 6 informačních tabulí, ze kterých se dozvíme několik zajímavostí o zdejší okolí. Je dlouhá přibližně 2 km, vede většinou po polních cestách a jen zřídka po rovině. Vede kolem rozhledny Na Skále.

 vyznačení míst, kde se nachází autobusová zastávka

TURISTICKÉ CÍLE



rozhledna Na Skále
výhled na Šumavu, Brdy, Radeč, Český les, Písecké hory a Blanský les



kostel sv. Jana Křtitele v Čížkově

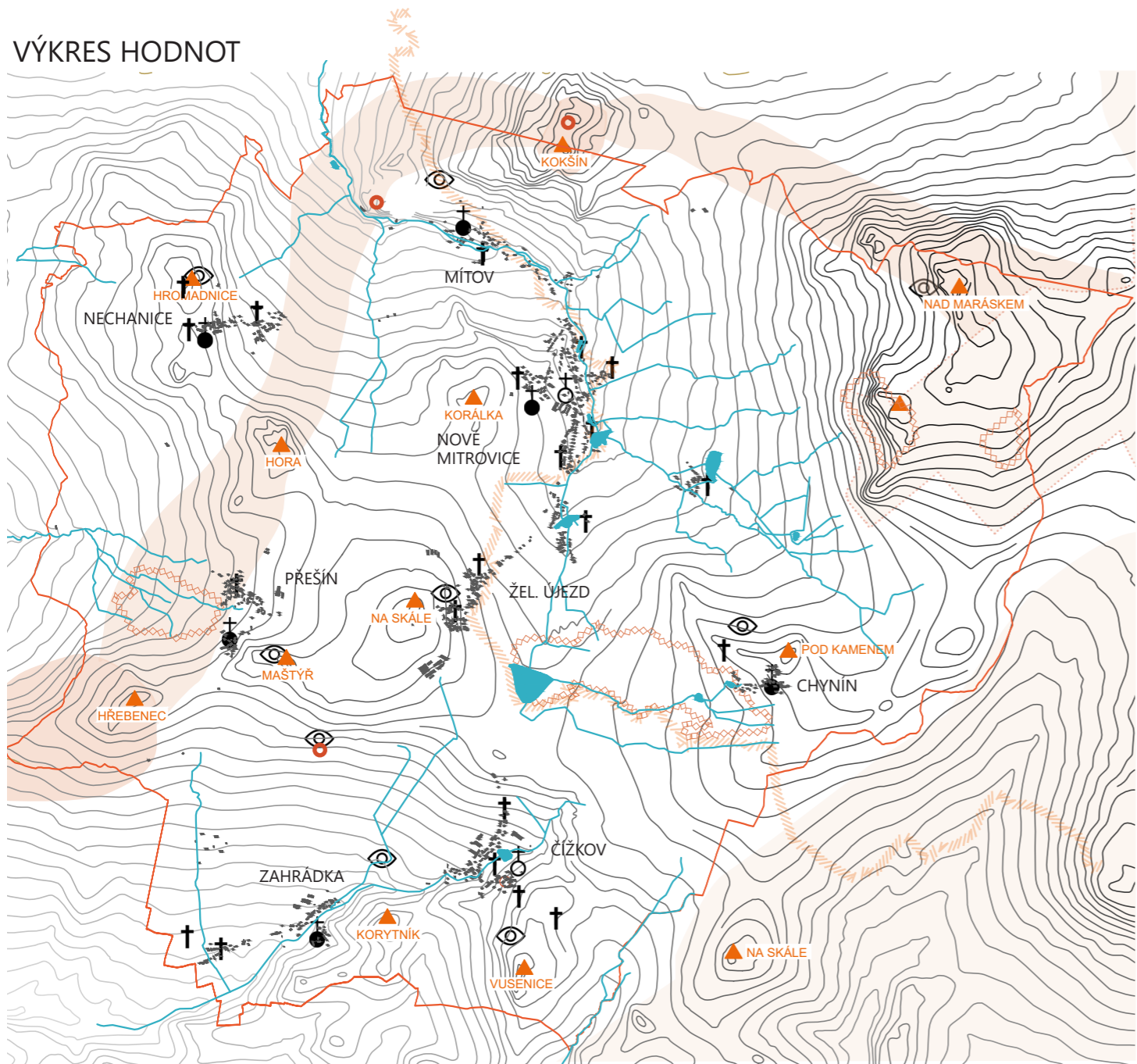


vesnická památková zóna Mítov s roubenými domky a mlýnem



kostel sv. Jana Nepomuckého v Nových Mitrovicích

VÝKRES HODNOT



† křížky	PRVKY ÚSES	PŘÍRODNÍ PAMÁTKY	KULTURNÍ PAMÁTKY
⊕ kostely	■ Nadregionální biokoridor	1. PR Frajmanovy skály a skalky	vesnická památková zóna Mítovo
⊕ kapličky	▨ Nadregionální biocentrum	2. PP Chyninské buky	vesnická památková zóna Zahrádka
👁 vyhlídka	■ Regionální biokoridor	3. EVL V Úličkách	kostel sv. Jana Křtitele a fara (Čížkov)
▲ vrchol	■ Regionální biocentrum	4. EVL Prameniště Přešinského potoka	kostel sv. Jana Nepomuckého (Nové Mitrovice)
🌊 vodní toky		5. CHKO Brdy	
⦿ his. hradiště		6. památný strom Dub u Nechanic	
		7. památný strom Dub v Zahrádce	
		8. památný strom Lípa v Čížkově	

SWOT ANALÝZA

S STRENGTHS / SILNÉ STRÁNKY

- ZACHOVANÉ STRUKTURY SÍDEL A CEST (rastrová struktura cest)
- KRAJINNÝ RELIÉF
- VÝSKYT VÝZNAMNÝCH ROSTLINNÝCH I ŽIVOČIŠNÝCH SPOLEČENSTEV
- MINIMÁLNÍ ZÁSAH ČLOVĚKA V OBLASTI ÚLIČEK
- ZACHOVANÝ OBRAZ KRAJINY
- ČETNOST VODNÍCH PLOCH A TOKŮ
- ROZHRAŇÍ SÍDLO X KRAJINA
- PRVKY ÚSES A CHRÁNĚNÉ ÚZEMÍ

O OPPORTUNITIES / PŘÍLEŽITOSTI

- VZDĚLÁVÁNÍ, POZNÁVÁNÍ
- TURISMUS
- PODPORA KULTURNÍ A PŘÍRODNÍ KRAJINY
- PŘIROZENÝ VSAK VODY
- POTENCIÁL UDRŽITELNÉHO HOSPODAŘENÍ
- ZACHOVÁNÍ HISTORICKÝCH STRUKTUR

W WEAKNESSES / SLABÉ STRÁNKY

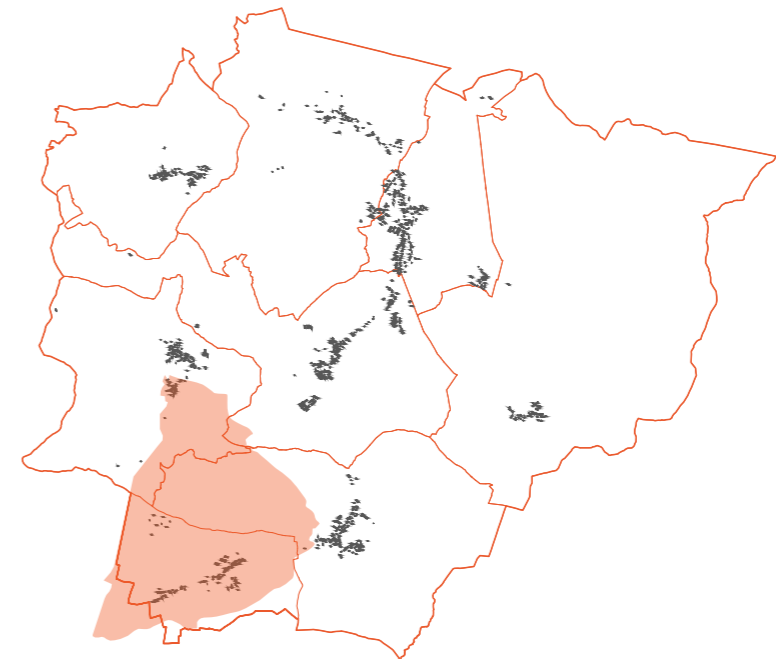
- TĚŽBA
- MELIORACE
- PROSTUPNOST
- MALÉ MNOŽSTVÍ INFORMAČNÍCH A NAUČNÝCH PRVKŮ
- VELIKOST OCHRANNÝCH PÁSEM U CHRÁNĚNÝCH OBJEKTŮ/LOKALIT

T THREATS / HROZBY

- EROZE
- TĚŽBA
- PONIČENÍ ZACHOVANÝCH KRAJINNÝCH A KULTURNÍCH HODNOT VLIVEM NESPRÁVNÉHO HOSPODAŘENÍ
- NEVHODNÁ ZÁSTAVBA
- POUŽITÍ NEVHODNÝCH MATERIÁLŮ
- NADMĚRNÝ TURISMUS

B ANALÝZA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

V této části práce se zaměřuji na analýzu řešeného území. Jedná se o prostor mezi dvěma sídelními celky, který leží v jihozápadní části oblasti širších vztahů. Vymezení řešeného území vychází z předchozích analýz, z potřeb, problémů a z velkého potenciálu tohoto místa. Důležitým předmětem je detailní poznání přírodních a kulturních vazeb. Je zkoumán charakter místa, členitost terénu, vodní režim, půdní a geologické vlastnosti. Důležitými aspekty v této části jsou historické souvislosti v území. Analýza se zabývá i přírodními a kulturními památkami a definuje oblíbené turistické cíle s ohledem na jejich dostupnost a prostunost. Cílem této analýzy je detailní poznání řešeného území a vytvoření SWOT analýzy, od které se pak odvíjí návrhová část.



ZÁKLADNÍ INFORMACE

Rozloha řešeného území je 7 km².

Řešená oblast se rozkládá na částech pěti různých katastrálních území (Zahrádka u Čížkova, Čížkov u Blovic, Přešín, Železný Újezd, Sedliště).

Hranice řešeného území jsou definovány silničními komunikacemi, Čížkovským potokem a terénní konfigurací v prostoru.



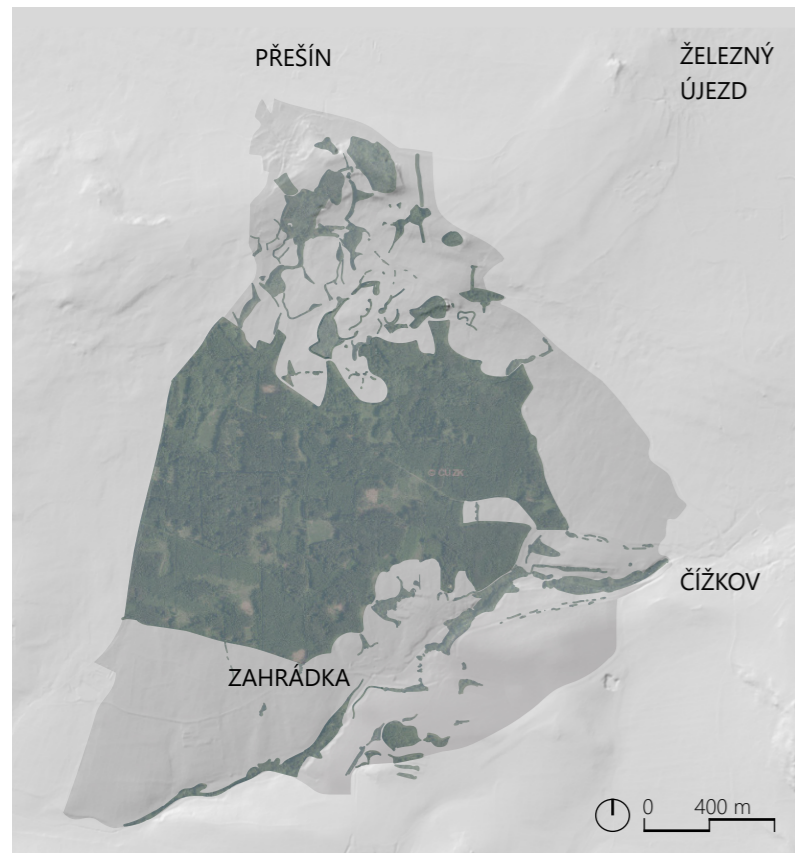
POPIS ÚZEMÍ

Řešené území obsahuje dva sídelní celky. Zahrádka se nachází v jeho jižní části a Přešín v části severní. Mezi těmito sídly se rozkládá lesní plocha, která se směrem od Zahrádky k Přešínu mění v louky a pasviny doplněné o remízky. Terén je zde mírně zvlněný. Nejvyšším vrcholem v tomto území je Maštýř s nadmořskou výškou 662 m. n. m. Naopak nejnižše položené území je koryto Čížkovského potoka, který protéká Zahrádkou.

CHARAKTER KRAJINY



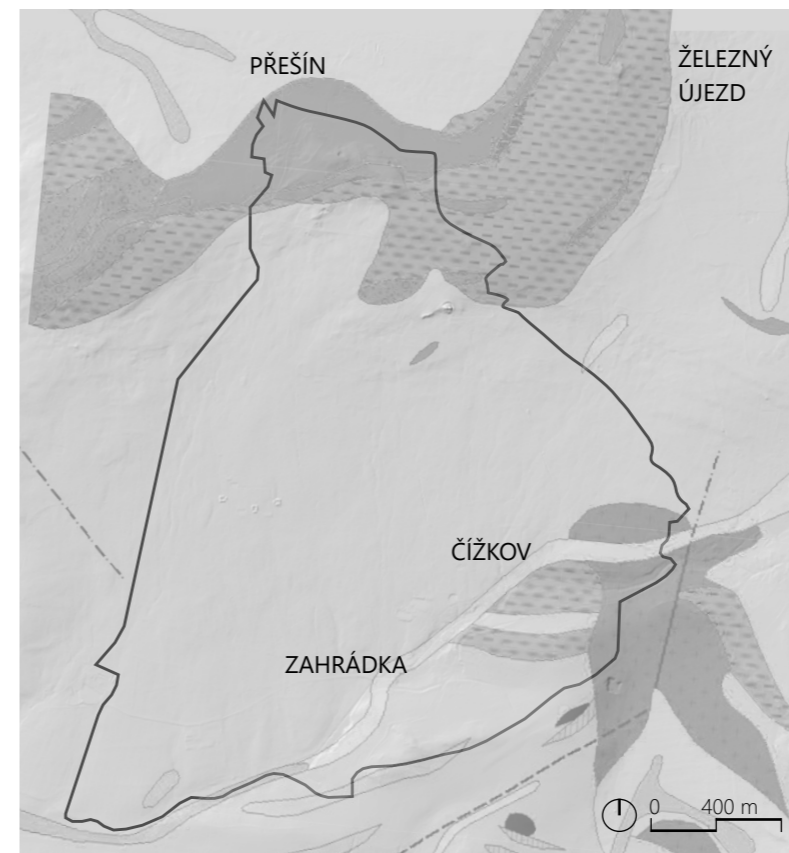
PŘÍRODNÍ PODMÍNKY







Na většině řešeného území se nachází smrkový les. Jen zřídka zde nalezneme polnosti. Ty leží na západní i východní straně od Zahrádky, v okolí Přešína a Čížkova. Hojně zastoupené jsou zde louky a pastviny.

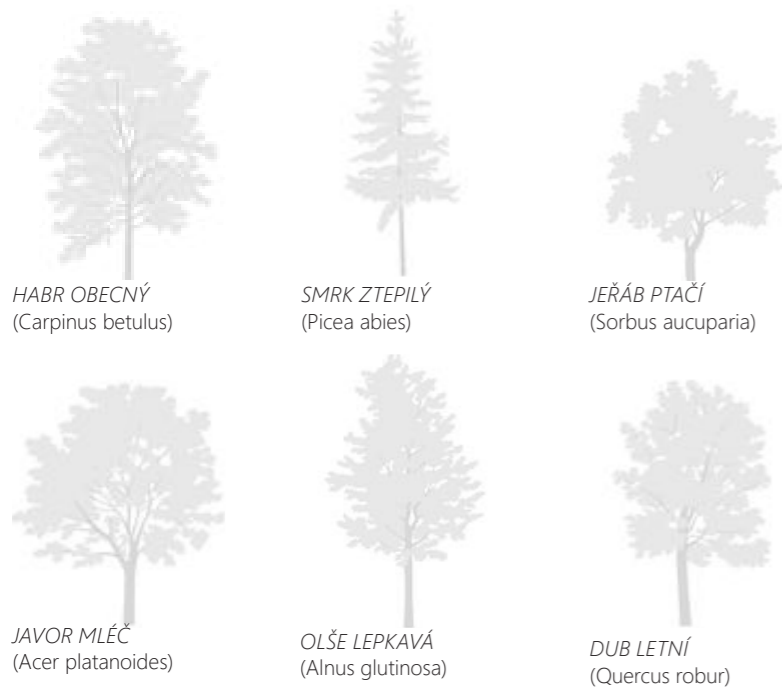
Dle geobotanické mapy se zde vyskytují plochy acidofilních doubrav a v oblasti pod Přešínem květnaté bučiny.

GEOLOGIE



Písčito-hlinitý sediment se nachází na většině řešeného území. V okolí Čížkovského potoka nalezneme nivní sediment. V jižní části Přešína, v místech kde je vrch Maštýř, nalezneme vulkanity, které směrem k Železnému Újezdu přecházejí v droby, prachovce a břidlice.

-  bazalt, andezitobazalt, tufy
-  droby, prachovce, břidlice
-  granodiorit, křemenný diorit
-  nivní sediment

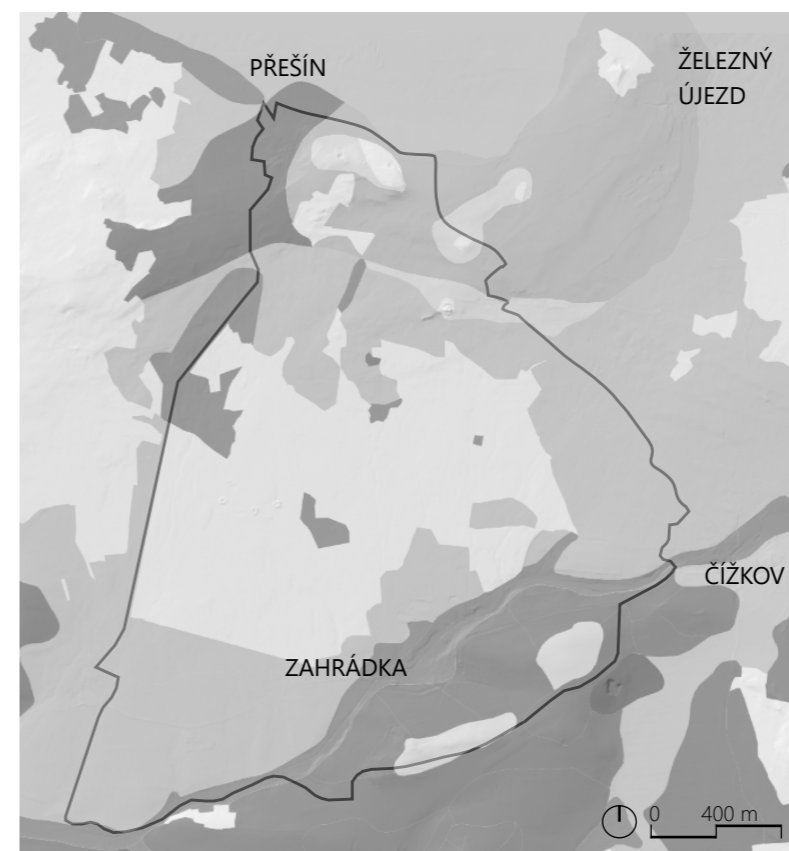


Mezi nejvíce zastoupené dřeviny řadíme smrk, dub, buk, olše, javor, habr, hloh a jeřáb.

V oblasti severně od obce Zahrádka se jedná převážně o smrkový les. Podél a v blízkosti vodních toků nalezneme nejčastěji olše, vrby, jilmy nebo habry.

Součástí luk jsou remízky tvořeny keřovými podrosty a listnatými stromy. Ve velké míře zde nalezneme duby, lísky, jeřáby, hlohy, trnky, atd.

PŮDNÍ TYPY






Mezi nejčastější půdní typy, které se zde vyskytují řadíme pseudogleje a kambizemě. Dále podzoly, které se nacházejí mezi Přešínem a Železným Újezdem. Gleje se vyskytují v okolí vodního toku, v tomto případě podél Čížkovského potoka a v zamokřené části na západní straně řešeného území, mezi Přešínem a Zahrádkou.

-  pseudogleje
-  kambizemě
-  podzoly
-  gleje

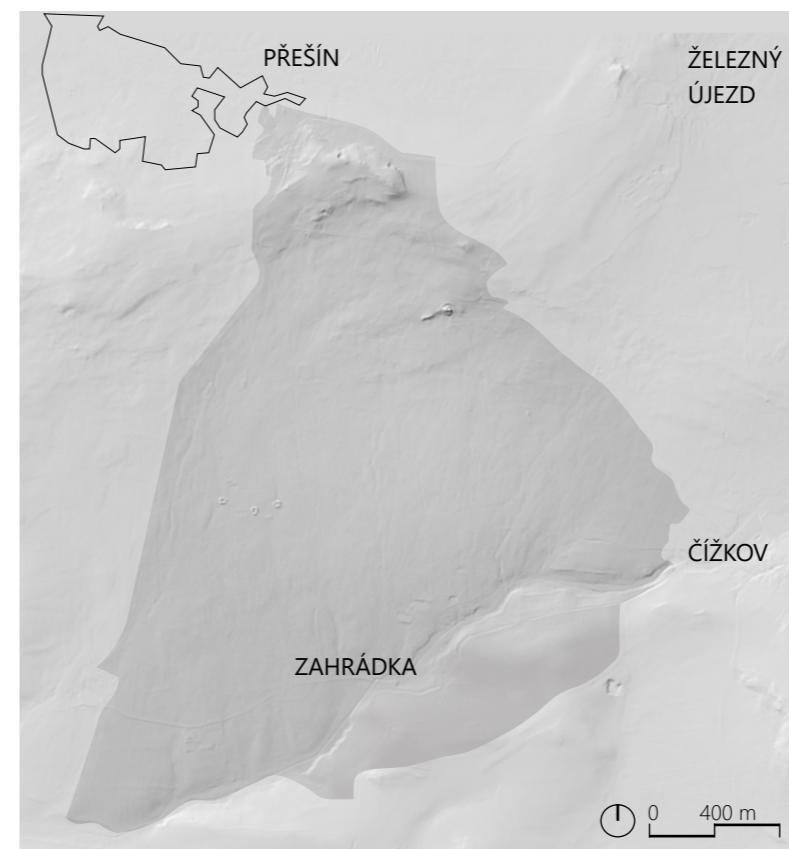
ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY



Územní systém ekologické stability prochází v místech pod Přešínem. V místě vrcholu Maštýř se nachází lokální biocentrum. Regionální biocentrum se nachází v místech EVL Prameniště přešinského potoka. V jižní části řešeného území se nachází v místech Čížkovského potoka lokální biokoridor.

-  lokální biokoridor
-  lokální biocentrum
-  regionální biocentrum

MOKŘAD LOKÁLNÍHO VÝZNAMU



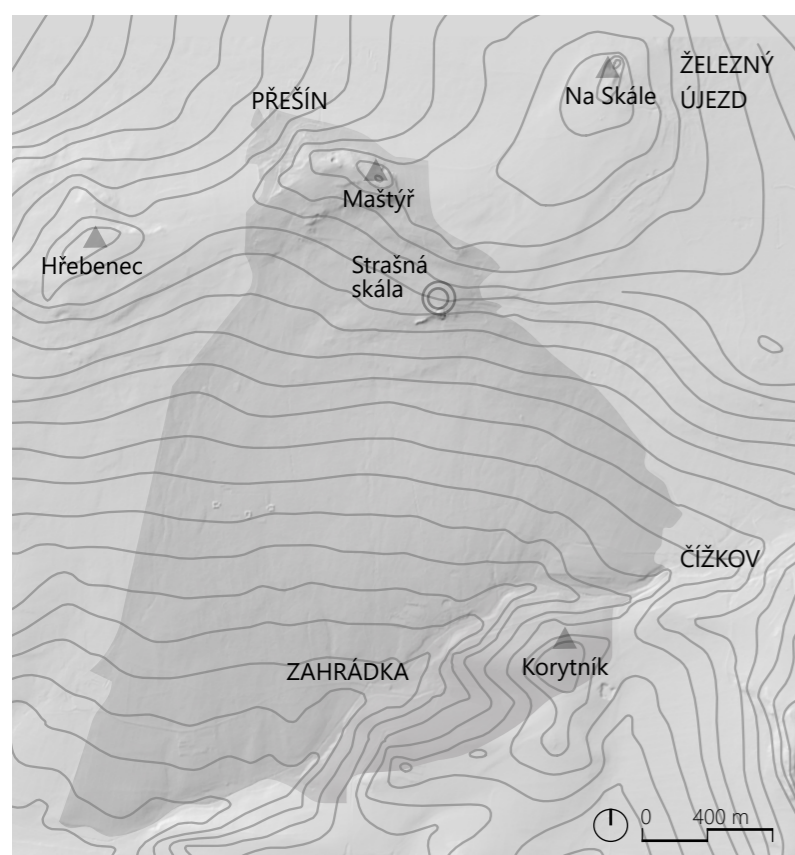
Niva Přešinského potoka
rozloha: 280,903 ha
nadmořská výška: 396 - 608 m
stupeň ochrany: Evropsky významná lokalita

Nejrozšířenější přírodní biotopy:

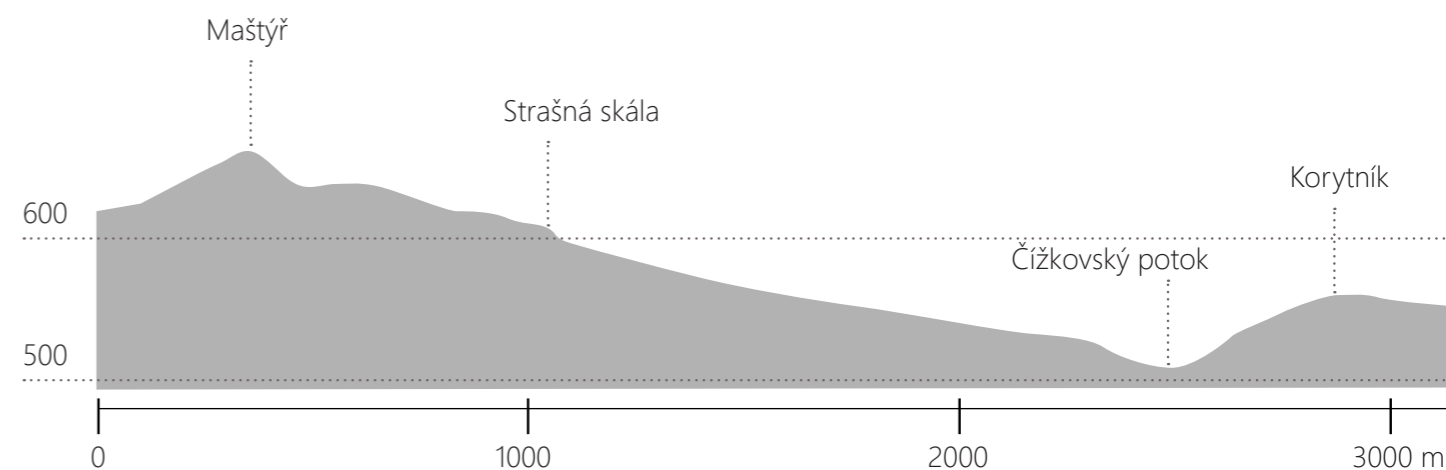
Aluviální psárkové louky
Hercynské dubohabřiny
Mokřadní vrby
Vlhké pcháčkové louky
Údolní jasanovo-olšové luhy
Říční rákosiny...

<http://mokrady.ochranaprirody.cz/mokrad/L-PJ-05-niva-pre-sinskeho-potoka>

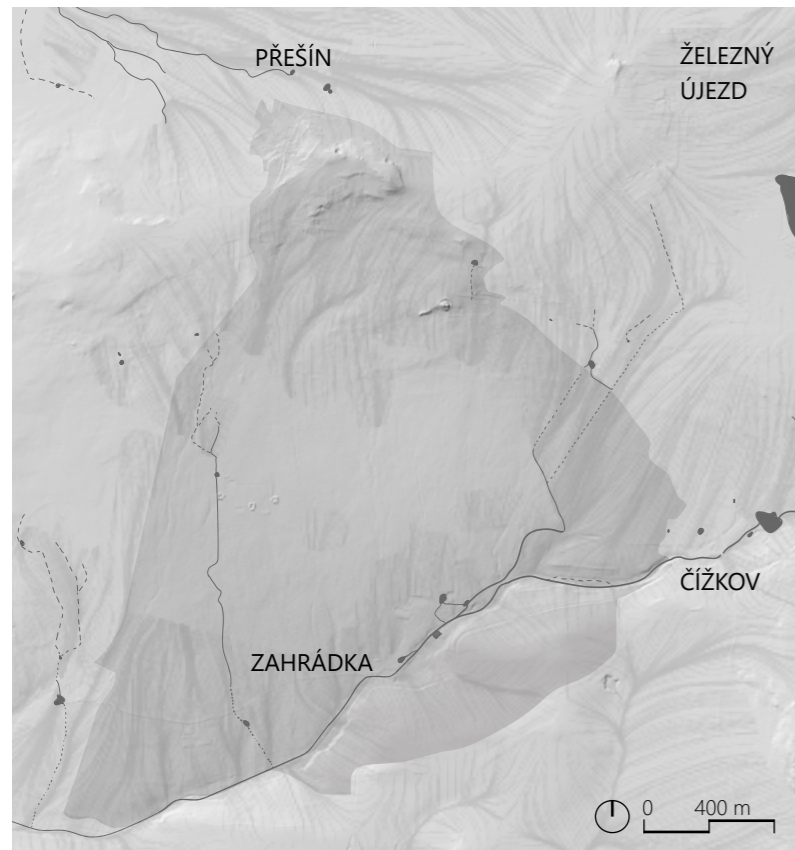
TOPOGRAFIE



Terén v řešeném území od jihu k severu postupně stoupá. Nejnížší místo se nachází v údolí Čížkovského potoka, který protéká Zahradkou. Nejvyšším bodem je vrch Maštýř ležící poblíž Přešína.

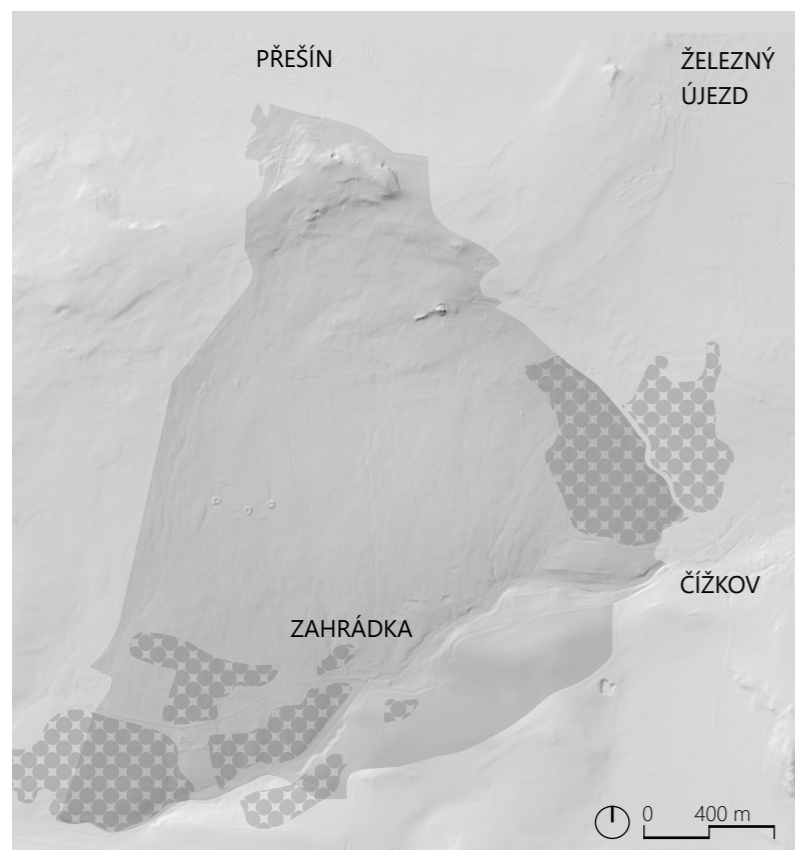


VODA V KRAJINĚ



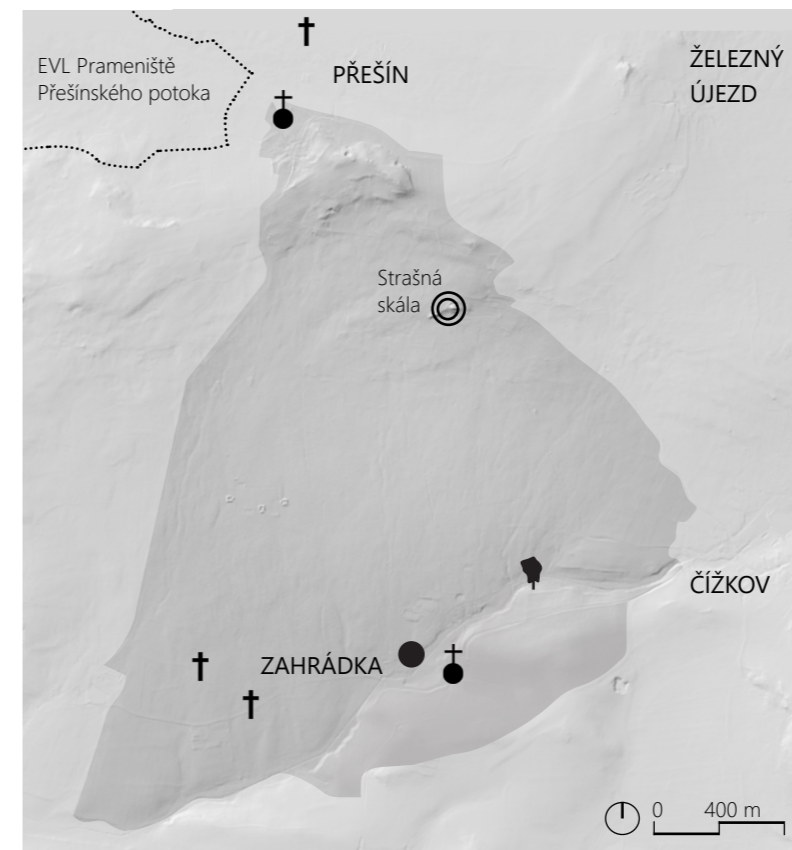
Řešeným územím protéká Čížkovský potok, který pramení severovýchodně od Čížkova, protéká Čížkovem a Zahrádkou a následně se vlévá do řeky Úslavy. Čížkovský potok má velké množství drobných přítoků. Co se týče vodních ploch, ty se nacházejí převážně v zastavěné části Zahrádky. Dva rybníky jsou součástí Zahrádeckých mlýnů a uměle vytvořena požární nádrž se nachází poblíž obecního hřiště.

MELIORACE



Zmeliorované oblasti leží severně od Čížkova a v oblasti mezi Zahrádkou a Sedlištěm. Rozloha meliorované plochy u Čížkova je 0,7 km².

PAMÁTKOVÁ OCHRANA



Kulturní památky

Vesnická památková zóna Zahrádka

KP Zřícenina hradu Strašná skála

Drobné kulturní památky

kaplička v Přešíně kříž u autobusové zastávky (Zahrádka)

kaplička v Zahrádce kříž na kraji lesa za zemřelého vojáka

Přírodní památky

EVL Prameniště Přešinského potoka

památný Dub v Zahrádce



Zřícenina hradu Strašná skála



EVL Prameniště Přešinského potoka



kaplička v Zahrádce

PROSTUPNOST ÚZEMÍ



Silniční komunikace lemující řešené území z východní a západní strany jsou hlavními spojnicemi sídelních celků. Další silniční komunikace spojuje Sedliště, Zahrádku a Čížkov. Pěší cesty, převážně lesní, jsou bahnitě a podmáčené. Využívány jsou především k obhospodarování lesních ploch.

TURISTICKÉ TRASY A CYKLOTRASY



V severní části řešeného území prochází cyklistická trasa spojující Železný Újezd a Ždírec. Skrz řešené území prochází také zeleně značená turistická trasa vedoucí z Vacíkova, skrz CHKO Brdy, přes Chynín, Čížkov a končí na náměstí v Blovicích. Její délka je 38 km.



Lesní cesta v lese nad Zahrádkou



Silniční komunikace mezi Čížkovem a Přešínem



Cesta od obory směrem k Zahrádce



Zeleně značená turistická trasa

DETAILNÍ ANALÝZA VYBRANÝCH MÍST

ZAHRÁDKA U ČÍŽKOVA

Nejstarší část obce, návěs, která je obklopena architektonicky významnými objekty, je z jihu a z jihovýchodu krytá vrcholy Korytník (560 m.n.m.) a Hůrka (541 m.n.m.). Tyto vrcholy jsou nezalesněné, nachází se zde jen pár remízků. Ze severní strany návsi se rozprostírá louka, která je ze severní strany lemována Čížkovským potokem. Ten je společně se silniční komunikací hlavní a určující linií tohoto sídla. Chalupy, které vznikly po vzniku návsi, kopírují právě linii potoka a silnice. Této části obce se přezdívá „V Chalupách“. Od potoka se terén mírně zvedá směrem k severu. Na Čížkovském potoce jsou dva rybníky, u kterých se nacházejí bývalé mlýny. Na louce u potoka vznikla v roce 1975 požární nádrž, která fungovala jako veřejné koupaliště. Severně nad vesnicí leží JZD. Od něj pak směrem k severu se nachází převážně smrkový les.

Zastavěná plocha obce se tedy zjednodušeně řešeno nachází v údolí Čížkovského potoka. Součástí katastrálního území je i bývalý vojenský prostor, který se rozprostírá na severozápadním okraji katastrálního území.

Součástí obce je i zastavěná část zvaná Smetalky. Ta vznikala také podél již zmíněné silniční komunikace. Od části „V Chalupách“ je vzdálena cca 500 m. Vznikla až na konci 18. století.



MÍSTNÍ NÁZVY

Běhanice (též Bichanice) – louky pod Smetalkami, název je odvozen od toho, že louky bývali místy bahnité, a přes bahna se běhalo

Bichanický potok (též Běhanický) – pojmenování pro Čížkovský potok v části, kde protéká kolem luk Běhanic

Cesta panská – cesta do kdysi panského lesa

Čečovské – louky pod Smetalkami vlastněné obcí Čečovice

Na panským – pole a louky, které bývaly majetkem panství Zelená Hora, po 1.světové válce je odkoupili místní občané

Nad Smetalkami – nad osadou Smetalky

Smetalský les – bývalý vrchnostenský les nad Smetalkami

Na koutech – louky v lese nad Smetalkami, les kolem luk do nich zabíhal a rozdělával je v menší celky a vytvářel kouty



POPIS ÚZEMÍ

Bývalý vyhlášený hostinec „U Černých“ čp.44 (uzavřený v r.2002).

V hostinci se hrálo divadlo. První zmínka o připravovaném divadelním představení je z 26.12.1907 a jednalo se o hru pod názvem „Brouček“. Divadelní hry se konaly pravidelně i pro obyvatele okolních vesnic.

Náves

V horní části návsi stojí kaple Panny Marie z poloviny 19.století. Má obdélný půdorys a valbovou střechu se zvoničkou. Fasáda je členěná pilastry. Interiér je sklenut plackou, vynášenou koutovými polopilíčky. Před kaplí stojí pamětní kříž z roku 1856 s kamenným toskánským sloupkem. V usedlosti č. 3 stojí chalupa vročená do roku 1879, u které se dochoval roubený špýchárek. Mimořádně hodnotná je chalupa č. 4, situovaná nad cestou na návsi, která má fasádu datovanou do roku 1874. Obytné stavení č. 2, vročené do roku 1871, má ve štítu niku a přilehlá okénka rámovaná šambránami a nad okenními římsami. Pěkná je i sousední chalupa č. 32 z roku 1870.

Stará štola na Malém vrchu

Stará štola je důkazem, že se těchto místech těžila železná ruda. Nachází se na poli severovýchodně od domu s č. p. 4.

JZD

Počátky jsou datované k roku 1962. Mezi změny v krajině spojené se vznikem JZD patří: slučování polí a luk, rozorávání mezí, používání těžké techniky...

Bývalé fotbalové hřiště

Začátky spadají do roku 1939, kdy byl založen fotbalový klub MNS. Hřiště bylo zřízeno nad hospodou u lesa a nebylo zrovna rovné, v jeho východní části se mírně svažovalo k jihu. V roce 2006 bylo fotbalové hřiště zalesněno.

Požární nádrž (koupaliště)

Nachází se v blízkosti potoka u mostu v Chalupách. Dokončeno bylo roku 1975.

Hasičská zbrojnice

V roce 2010 byla dokončena renovace. Hasičská zbrojnice slouží dnes jako víceúčelový společenský prostor.



Bývalý hostinec U Černých



Májka na návsi



Požární nádrž



Hasičská zbrojnice

Zahrádecké mlýny

Horní mlýn U Trsinů není v provozu od první třetiny 20. století. Je to dvoupatrová stavba zděná z lomového kamene, v patře částečně roubená. Spodní mlýn U Kovářů byl uzavřen na počátku 50. let 20. století. Patrová budova mlýna je dnes zpustlá a z celého areálu jsou využívány pouze hospodářské objekty, Stavby dnes patří soukromým vlastníkům. Horní mlýn je v katastru nemovitostí definován jako stavba pro rodinnou rekreaci a Spodní mlýn jako rodinný dům. Obě dvě stavby jsou památkově chráněné.



Horní mlýn U Trsinů



ortofoto snímek současného stavu

STRUČNÁ HISTORIE

Nejstarší zmínka o Zahrádce se nám dochovala až z r. 1318. Ve druhé polovině 16. století je v deskách zemských zapsáno několik zmínek o Zahrádce, jde ve většině případů o trhy. Jsou to zmínky o Zahrádce z let 1560-1562, o Trsínském mlýně z let 1560-1561 a o Čížkovském potoce z roku 1560. Berní rula z období krátce po polovině 17. století ve vsi uvádí 3 sedláky a 2 tzv. zahradníky. Tereziánský katastr, zpracovaný v následujícím století, v Zahrádce připomíná 7 osedlých. Součástí panství Zelená Hora byla až do roku 1850. K roku 1920 zde bylo 30 popisných čísel a žilo zde 290 obyvatel. V roce 2015 má Zahrádka 49 trvale hlášených obyvatel.

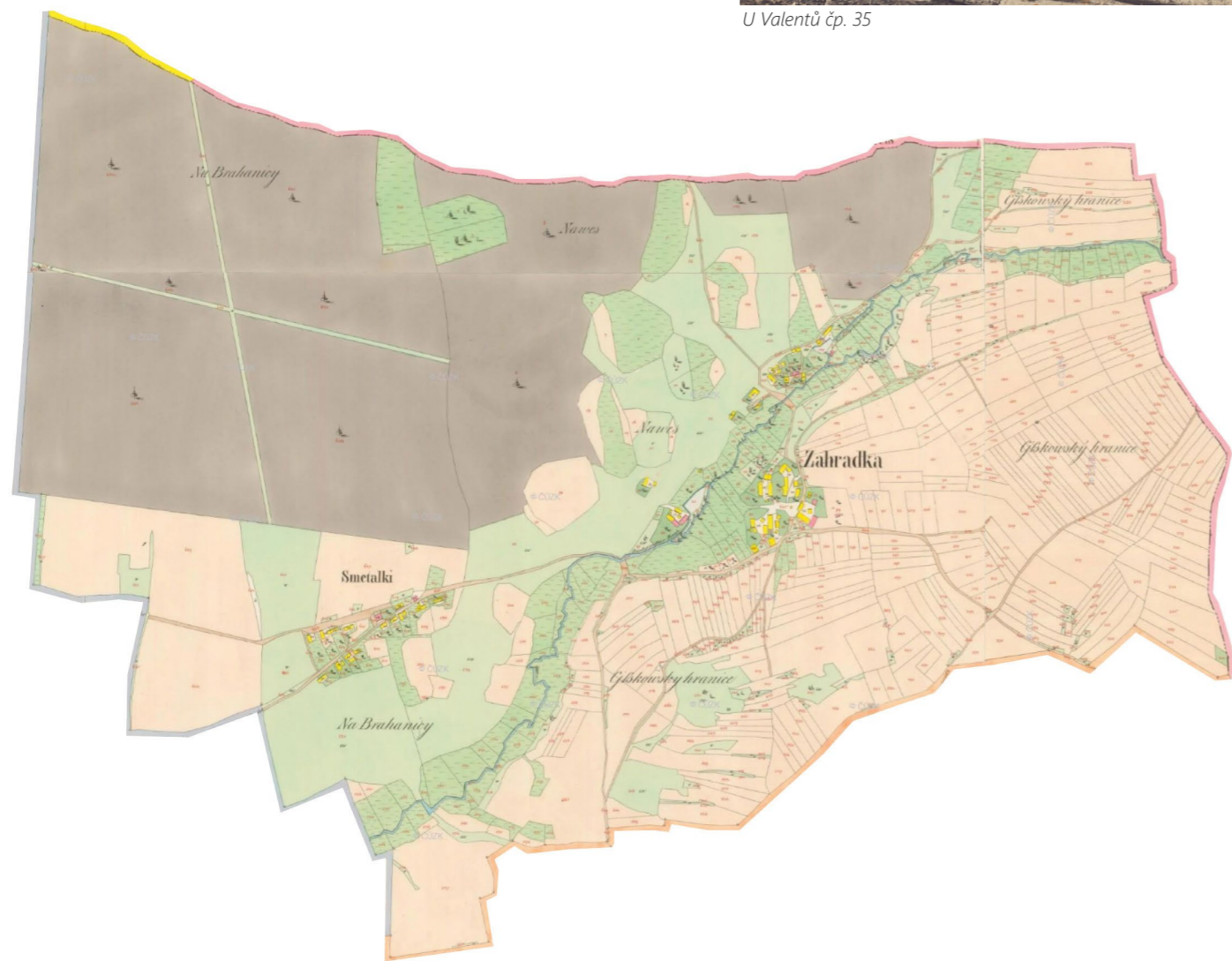
Budovy stojící při návsi nejsou původní. Původní Zahrádka byla dřevěná. Nejprve vznikla náves a okolo ní pět stavení. Poté začaly vznikat chalupy v místech, kde se dnes říká V Chalupách. Jako první vznikla chalupa s dnešním číslem popisným 8. Smetalky vznikaly jako osada, kde se usazovali uhlíři a dělníci, kteří pracovali v lese nad Smetalkami. Z dřeva, které se zde těžilo, pak uhlíři vypalovali v milířích dřevěné uhlí. Smetalky vznikly na konci 18. století.



Původní chalupa čp. 26 U Fantiků



U Valentů čp. 35

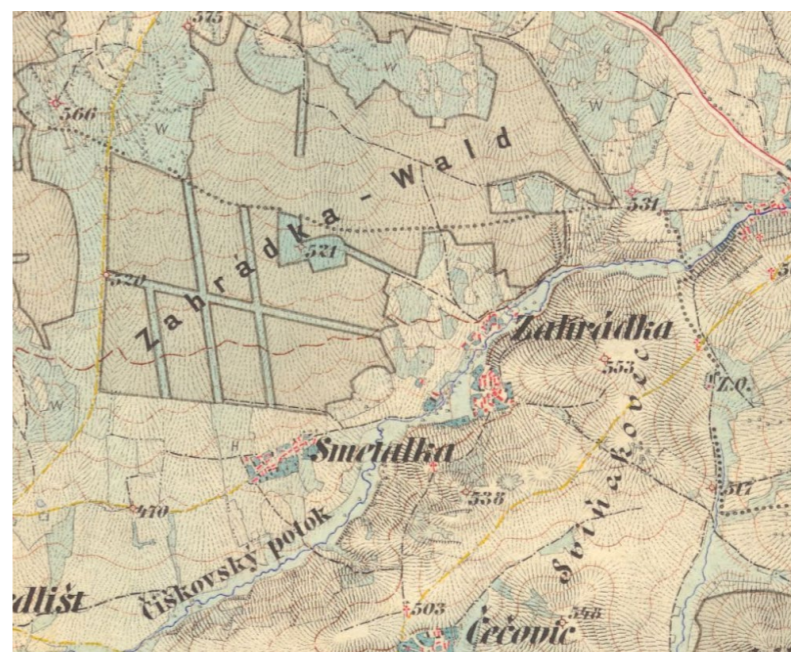


Císařské otisky stabilního katastru 1824-1843

ZAHRÁDKA V HISTORICKÝCH MAPÁCH



I. vojenské mapování (Josefské) 1764-1768; 1780-1783



III. vojenské mapování - Františko-Josefské 1877-1880 (Čechy)

V mapě můžeme vidět Zahrádeckou návěs, jejíž urbanistická struktura se dochovala dodnes. Krásně viditelné jsou i dva mlýny s rybníky. Území nad Zahrádkou není tak hustě zalesněno jako je tomu dnes. V tomto mapování je zřetelně viditelná členitá topografie a hustá cestní síť této oblasti.

Zde už můžeme vidět nově vzniklou osadu Smetalky, která je dnes součástí Zahrádky. Pravidelný rastr cest, který se objevuje i v oblasti Brd, byl vytvořen za účelem snadnějšího obhospodařování lesních ploch. V místě tohoto rastru se v 50. letech usídlilo vojsko. Tento bývalý vojenský prostor je dnes oborou.

PODOBA ZAHRÁDKY DLE KRONIK

„Útulná dolina mezi lesy již protéká potok. Nad potokem bylo založeno 5 statků. u potoka jeden statek se mlýnem č.6. Časem byla vystavěna také kovárna č.7, která stála ještě téměř v lese, neboť hned za potokem se rozkládal les. U potoka bylo mnoho stromů listnatých, zvláště olší, vrb, dubů, jilmů, jiv, habrů a jiných.“

Tento úryvek z nejstarší zahrádecké kroniky nám popisuje, jak vypadala zdejší krajina. Z kronik se dozvídáme třeba, jak se zde žilo a jaká byla obživa místních. Ve Smetalkách žili řemeslníci, hokynáři, ve vsi žili sedláci a v chalupách synové sedláků. Na dráhách se pásly husy, prasata a krávy. Zajímavostí je, že se zde pěstoval len a hojně se zde vyskytovaly ovocné stromy. Víme, že v Zahrádce byly čtyři sušárny na sušení švestek, jablek a hrušek.

<https://www.obec-cizkov.cz/cs/zahradka/kronika-zahradka/prvni-prispevek-do-kroniky-obce-zahradka/R99-A588/>



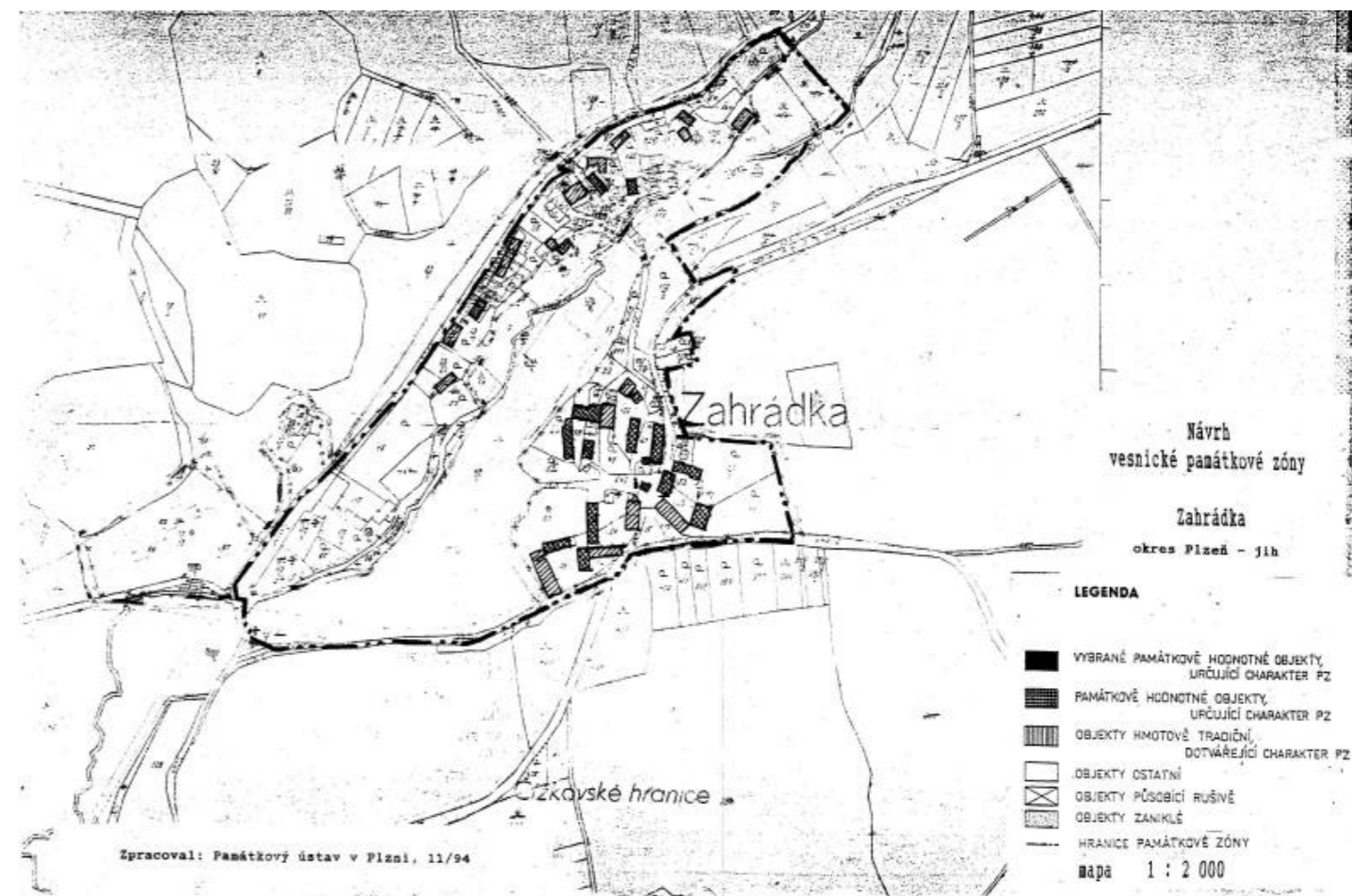
Marie Řeháčková čp.46 se dívá na svou rodnou vísku (40.-50. léta)

VESNICKÁ PAMÁTKOVÁ ZÓNA

Zahrádka byla v roce 1995 prohlášena vyhláškou Ministerstva kultury České republiky za vesnickou památkovou zónu.

Popis hranice VPZ Zahrádka (ve smyslu znění vyhlášky č. 249 MK ČR ze dne 22. září 1995):

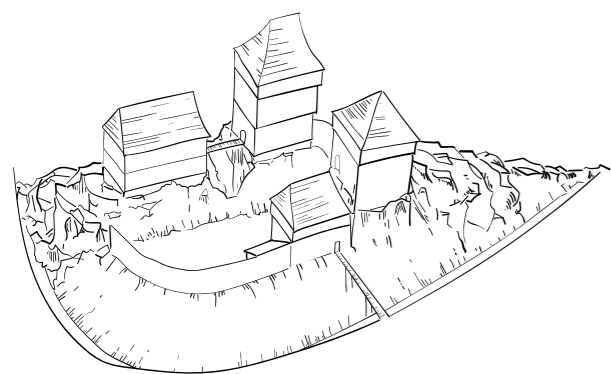
Rozsah památkové zóny v Zahrádce je vymezen hranicí, která začíná na severu za mlýnem na severním okraji p. č. 158 a pokračuje k jihu po východním okraji p.č. 155, přechází potok a po jižní straně p.č. 46 míří k jihozápadu, před mostem se po východní straně p.č. 112/2 lomí k jihu, navazuje na p.č. 107 a po jeho východní straně míří k jihu, obchází po východní straně p.č. 109/2 a po východní straně p. č. 98 pokračuje k jihu, po severním okraji p. č. 88/1 se hranice stáčí k východu a po východní straně této a navazující p. č. 89 se stáčí k jihu k silnici p. č. 649/2 a navazující p. č. 649/1, po jejich severním okraji se hranice stáčí k západu až k mostu přes potok, který přechází, po navazující silnici p. č. 23/8 se hranice stáčí k severovýchodu až k výchozímu bodu.



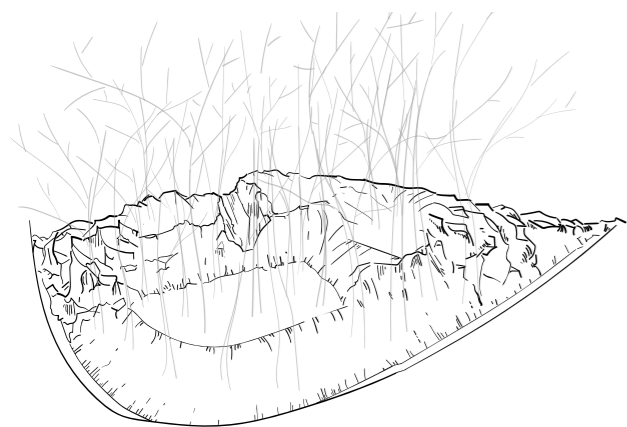
<https://www.pamatkovykatolog.cz/pravni-ochrana/zahradka-84811>

STRAŠNÁ SKÁLA

Strašná skála nebo také Strážná skála se nachází v místě, kde se sbíhají hranice tří katastrálních území (Čížkov, Přešín, Železný Újezd). Jedná se o skalní pahorek, který je ukryt v převážně bukovém lese. Celkem nenápadné místo stojící u silniční komunikace, která spojuje Přešín a Čížkov, má velice bohatou historii. V minulosti zde stával obranný a správní hrádek. První zmínky o něm jsou z roku 1310. Jeho poměrně podrobný popis pochází z druhé poloviny 19. století, čemuž předcházely archeologické průzkumy. Že se jedná o historické hradiště, nám napovídá i současná topografie místa. Skalnatý pahorek je ze severní strany obehnan hlubokým příkopem. Ze strany jižní se nachází poměrně prudký sráz. Jeho nejvyšší vrchol se nachází v nadmořské výšce 618 m.n.m. Přičemž dno příkopu má 606 m.n.m. Zajímavostí je, že se nejedná o nevýše položené místo v této oblasti. Severní horizont zakrývá asi 200 metrů vzdálený pahorek s nadmořskou výškou 648m.n.m. a asi 1 km vzdálený vrchol Maštýř s nadmořskou výškou 662 m.n.m. Výhledy směrem k východu jsou zakryty náletovými dřevinami a vzrostlými stromy. Z historických podkladů lze předpokládat, že toto místo by v minulosti mnohem méně zalesněno. Strašná skála je od roku 1963 kulturní památkou.



předpokládaná podoba hradiště



současný stav místa



pohled na Strašnou skálu z jihu



pohled na Strašnou skálu z východu



hluboký příkop ze severní strany

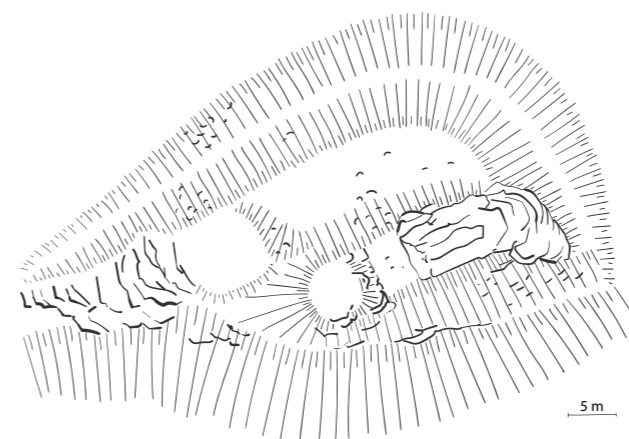


skalnatý pahorek

V současné době není tento skalní útvar snadno přístupný. Dostat se k němu můžeme pouze po překonání asi 6 metrů hlubokého příkopu a následném šplhání po skalním útvaru než dosáhneme vrcholu. Nevede k němu žádná přístupová cesta.

„ Hrad byl vystavěn na výrazné, na dvě části rozdělené skále. Přístup do hradu vedl od severní plošiny přes příkop do uměle nasypaného předhradí, které obsahovalo nejspíše jeden větší hospodářsko výrobní objekt , ve kterém pravděpodobně mohla být kovárna. Předhradí bylo opevněno na severní a východní straně dřevěnou palisádovou hradbou. Z předhradí se vystupovalo do první nižší obytné věže po dřevěném schodišti. Tato věž současně zastávala funkci obrany vstupu a mohla být také komunikační spojnici do vyšší druhé věže. Tato věž byla i asi nejvýznamnější stavbou na celém hradě. Z jejího přízemí pak vedl mostek přes příkop vytesaný ve skále do další obranné stavby, umístěné nad východním srázem skaliska. Obě věže a obranný objekt byly vybudovány patrně ze dřeva na podezdívce vyžděné z kamene na hliněnou maltu, případně s celým zděným přízemím.“

<https://www.obec-cizkov.cz/cs/obec-cizkov/historie-a-pamatky/strasna-skala/R20-A692/>



půdorys místa

MAŠTÝŘ

Vrchol Maštýř je přírodní dominantou v této oblasti. Leží jihovýchodně od Přešína. Jeho nadmořská výška činí 662 m.n.m. Vrchol je zalesněn. Nalezneme zde například smrky, borovice, jedle, duby, javory, modříny, jeřáby ptačí, lísky, vrby, trnky, hlohy, bezinky a šípky. Historicky byl tento vrchol přístupný ze zastavěné části Přešína a od silnice spojující Přešín s Železným Újezdem. Tyto cesty zanikly vlivem slučování polí a zalesňování v této oblasti. Kdo vystoupil na tento kopec, mohl se kochat nádherným pohledem do údolí. Z vrcholu vidíme na jednu stranu až k Šumavě, a zámek Zelená Hora u Nepomuka je hluboko pod námi. Pak výhled pokračuje přes Radyni až k Plzni a dále na sever.

Z historických podkladů víme, že na Maštýři byla původně dřevěná rozhledna, zřejmě triangulační věž. Další zajímavostí je fakt, že se na Maštýři nacházely kamenné lomy. Pozůstatky po nich i dnes snadno objevíme. Zářezy do svahu, kde se kámen lámal, jsou hezky viditelné. Větší lom je na kopci směrem k Přešínu. Tam byla drtička, koleje a vozíky, na kterých se vozil kámen blíž k cestě. Ještě dnes si někteří vzpomínají, jak si na vozíkách hráli. Kámen se používal zřejmě hlavně na stavbu silnic. Lámal se tady i kámen, který stavitelé potřebovali na stavbu domů, chlévů a stodol. Podle pamětníků fungoval lom do roku 1946. Tento lom je hlouběji zaříznutý do kopce a vytváří tak velice romantické zákoutí. Při pohledu ze silnice není vůbec patrné, že kopec skrývá takové krásné místo. Druhý lom je na straně kopce směrem k Železnému Újezdu.

Lidé sem chodili za zábavou a pozorovat hvězdy. V zimních měsících dokonce i sáňkovat a lyžovat. V roce 1980 tu byl i lyžařský vleč.



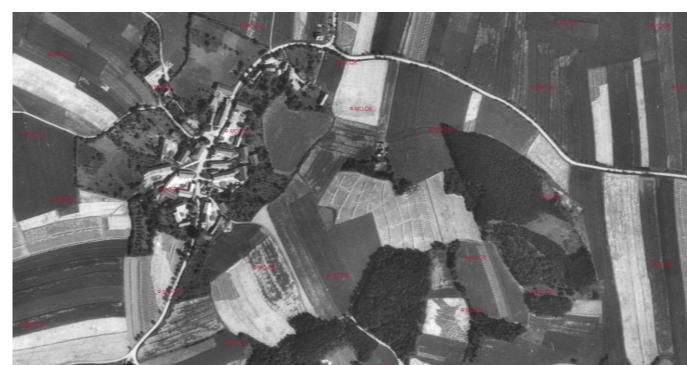
Pohled na Přešín z vrchu Maštýř z první poloviny 20. století.



Triangulační věž na Maštýři



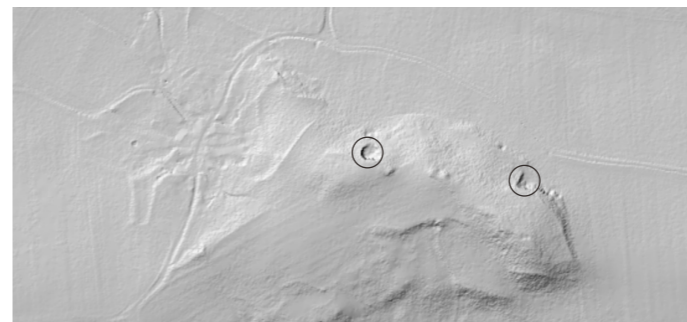
Císařské otisky stabilního katastru 1824-1843



letecké snímkování z 50. let



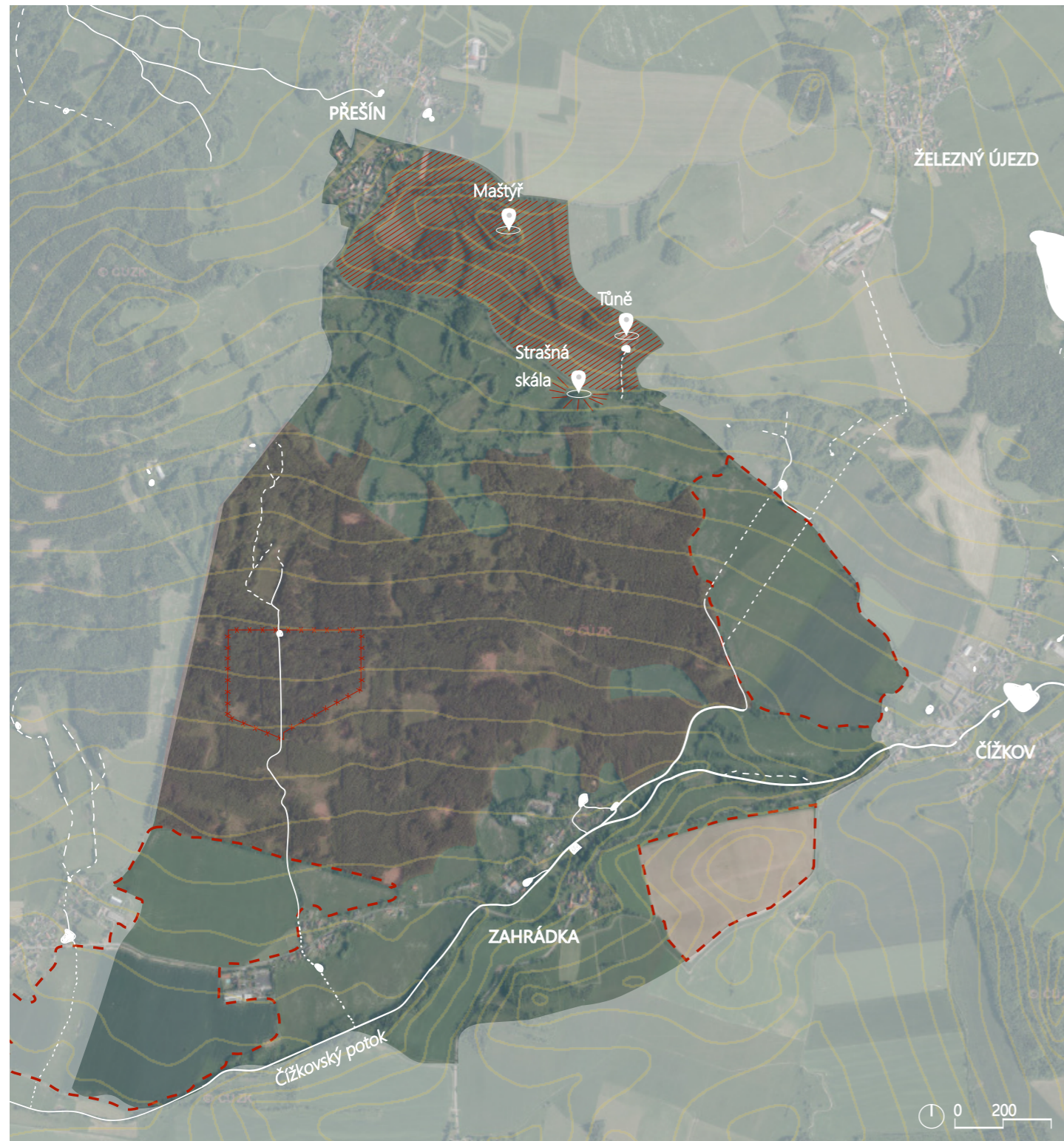
současný ortofoto snímek





lidarový snímek

Na přiložených mapách jsou dobře viditelné změny v krajině v průběhu let. V současném ortofoto snímku jsou vyznačené plochy, které byly zalesněny v posledních letech. Právě zalesněním těchto ploch došlo ke zhoršení přístupnosti vrcholu Maštýře. Na lidarovém snímku jsou vyznačeny polohy již zmiňovaných kamenných lomů.

PROBLÉMOVÝ VÝKRES



-  hodnoty v území
-  problémy v území

SWOT ANALÝZA

S STRENGTHS / SILNÉ STRÁNKY

- ZACHOVANÉ STRUKTURY SÍDEL A CEST
- KRAJINNÝ RELIÉF
- VYHLÍDKY DO OKOLNÍ KRAJINY
- FRAGMENTY KULTURNÍ KRAJINY
- ZACHOVANÝ OBRAZ KRAJINY
- ČETNOST VODNÍCH PLOCH A TOKŮ
- ROZHRAŇÍ SÍDLO X KRAJINA
- PRVKY ÚSES A PAMÁTKOVÁ OCHRANA

O OPPORTUNITIES / PŘÍLEŽITOSTI

- VZDĚLÁVÁNÍ, POZNÁVÁNÍ
- TURISMUS
- PODPORA KULTURNÍ A PŘÍRODNÍ KRAJINY
- PŘIROZENÝ VSAK VODY
- POTENCIÁL UDRŽITELNÉHO HOSPODAŘENÍ
- ZACHOVÁNÍ HISTORICKÝCH STRUKTUR
- VYTVOŘENÍ EKOLOGICKY STABILNÍ KRAJINY
- VYTVOŘENÍ PROSTUPNÉ A OBYTNÉ KRAJINY

W WEAKNESSES / SLABÉ STRÁNKY

- NEPROSTUPNOST ÚZEMÍ
- MONOKULTURNÍ A STEJNOVĚKÝ LESNÍ POROST
- MALÁ SCHOPNOST RETENCE PŮDY
- MALÉ MNOŽSTVÍ INFORMAČNÍCH A NAUČNÝCH PRVKŮ
- VELKÉ ZEMĚDĚLSKÉ PŮDNÍ BLOKY
- BÝVALÝ VOJENSKÝ PROSTOR
- NEPŘÍSTUPNOST KULTURNÍCH I PŘÍRODNÍCH HODNOTNÝCH MÍST

T THREATS / HROZBY

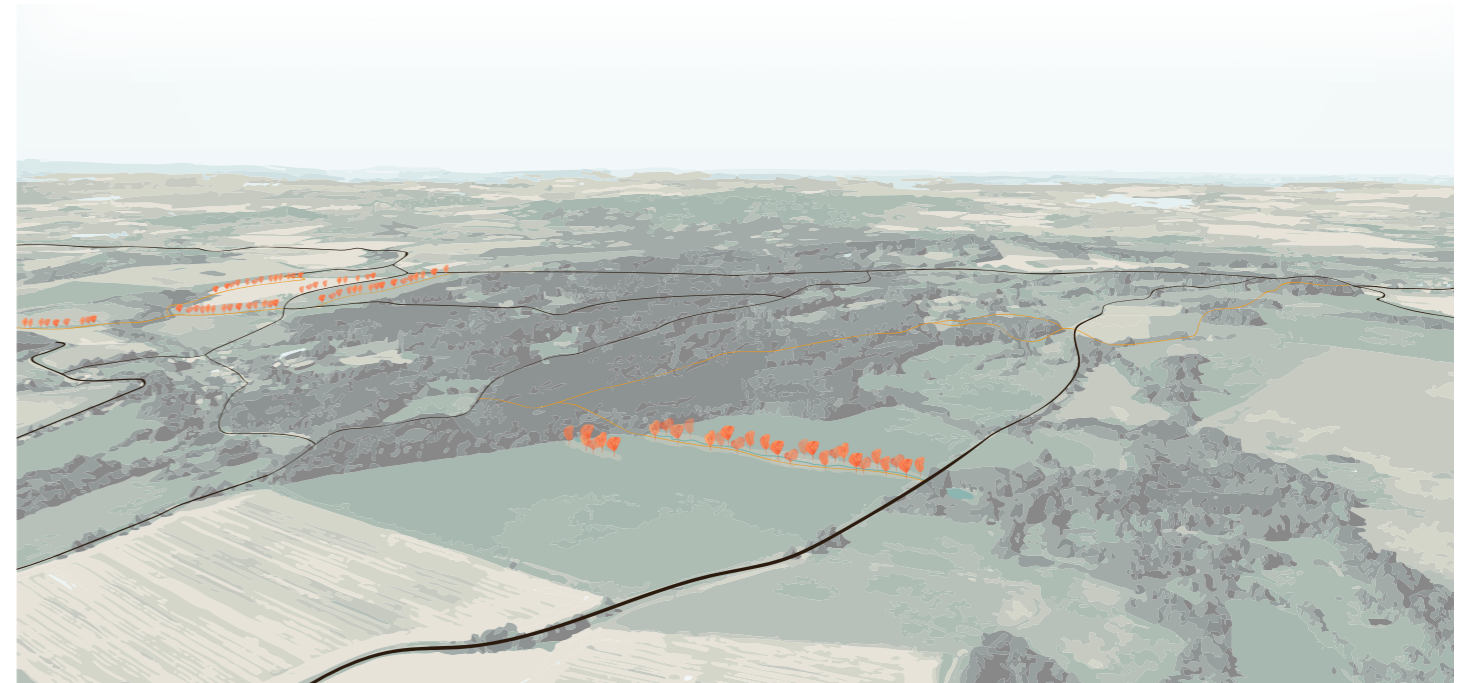
- EROZE
- NEVHODNÉ LESNÍ HOSPODAŘENÍ
- PONIČENÍ ZACHOVANÝCH KRAJINNÝCH A KULTURNÍCH HODNOT VLIVEM NESPRÁVNÉHO HOSPODAŘENÍ
- NEVHODNÁ ZÁSTAVBA
- POUŽITÍ NEVHODNÝCH MATERIÁLŮ
- NADMĚRNÝ TURISMUS

Z rozsáhlých analýz vyplynulo mnoho podstatných faktorů. V území se nachází spousta špatně prostupných a neprostupných oblastí. Tento fakt tak znemožňuje návštěvníkovi pohodlné poznání současné krajiny. Místa s kulturně-historickou nebo přírodní hodnotou tak zůstávají opuštěná a jejich rekreační potenciál je nevyužitý. Vlivem slučování pozemků vznikly příliš velké půdní bloky. Ty je třeba rozdělit a zabránit tak výskytu vodní a větrné eroze, vytvořit podmínky pro lepší vsak vody a zajistit vhodné prostředí pro život živočichů.

Tato středověká krajina v sobě ukryvá spoustu krásy. Její malebné prostředí v mírně zvlněném terénu v těsné blízkosti CHKO Brdy nabízí mnoho možností. Pokladem tohoto místa je jeho kouzlo a jedinečnost.

C NÁVRHOVÁ ČÁST

V této části práce je zpracován návrh. K tomu jsem přistupovala z pohledu třech měřítek. V prvním kroku mé práce jsem se soustředila na krajinu v rámci řešeného území. Důležitý byl komplexní pohled na krajinu se všemi jejími vazbami. V dalším kroku je řešena naučná stezka, která je zároveň potřebným propojením dvou sídelních celků. Tento prvek přispívá ke zlepšení prostupnosti v území a vytváří nová místa určena k rekreaci. V posledním kroku mé práce je v detailu řešena přístupnost Strašné skály. Jde o významné kulturně- historické místo, které je pod památkovou ochranou a nachází se tam archeologické naleziště.



FORMULACE VIZE

V současné podobě zdejší krajiny jsou zaznamenány stopy činů, které krajinu ovlivnily. Můžeme ji chápat jako zrcadlo a vidět pozůstatky po těžbě železné rudy nebo fragmenty, které nám připomínají, že tato krajina bývala vojenským újezdem. Vnímáme ji jako prostředí ve kterém žijeme a naším cílem je žít v dobrém prostředí. Řešené území je okrajem chráněné krajinné oblasti, kam míří sposta turistů a která je pulsujícím místem zdejší krajiny. Řešenou oblast vnímám jako pomyslnou předsíň CHKO Brdy. Může působit poněkud opuštěně a zároveň klidně. Toto území, pro spoustu lidí neviditelné, má veliký potenciál a skrývá v sobě mnoho tajemných hodnotných míst.

V této oblasti netřeba velkých honosných zásahů. Je tomu právě naopak. Jelikož se jedná o okraj chráněné krajinné oblasti předpokládá se, že většina turistů zamíří právě tam. Zásahy v tomto prostoru by měly podpořit genia loci a respektovat jedinečnost místa. Měly by zachovat klid a zároveň s mírou využít rekreační potenciál. Alespoň částečně by měly odtajnit skryté a umožnit tak návštěvníkům spatřit krásy tohoto místa. Cílem je najít vhodné řešení pro dobré fungování krajiny a zároveň pro člověka, který ji obývá.

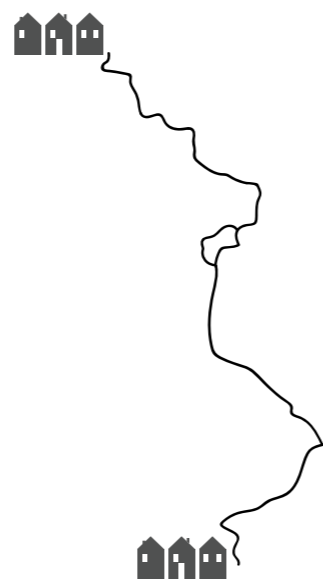


KONCEPT

K této práci jsem přistupovala z pohledu třech měřítek. Z počátku jsem nahlížela na krajinu jako na celek. Řešení komplexní krajiny se všemi jejími vazbami na širší okolí je pro tento návrh klíčový. V návrhu využívám potenciálu tohoto území, jenž vidím především v malebném krajině obrazu. Přírodně mírně zvlněný reliéf, který krajinu formuje, nabízí nespočet krásných výhledů. Prostupnost krajiny a dostupnost některých kulturních i přírodních fragmentů je v současné době nedostatečná. Proto se návrh zabývá obnovou některých historických cest s cílem zajistit lepší prostupnost v území. Současně návrh řeší vegetační složku krajiny společně s vodním režimem. Cílem je vytvořit fungující krajinu, dostatečně prostupnou a dostupnou, jak pro lidi, tak pro živočichy. Schopnou zadržet dešťovou vodu s co nejmenším odtokem pryč z území. S dostatkem místních vegetačních prvků, které zajišťují stín, snižují prašnost, poskytují úkryt živočichům a zvyšují vsak dešťové vody. Návrh respektuje krajinou strukturu a doplňuje ji.



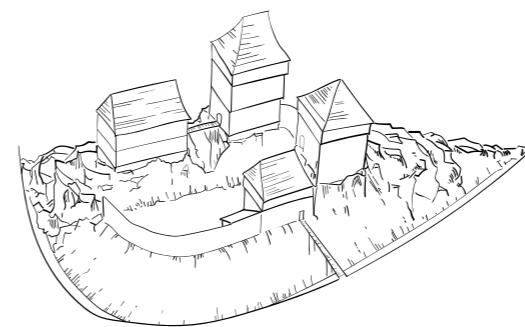
V druhém bodě návrhové části jsem se zabývala pěším propojením dvou sídelních celků. Toto spojení tu historicky bylo, ale postupem času zaniklo. Dnes tu nalezneme bahnitě cesty, které slouží primárně k obhospodařování lesních ploch. Návrh řeší trasu naučné stezky a její sedm zastavení. Trasa je vedena skrz plochy s různými charaktery. Místa k zastavení jsou umístěna v bodech s přírodně nebo kulturně přidanou hodnotou.



Jedním ze zastavení naučné stezky je historicky významné místo. Jedná se o Strašnou skálu, historické hradiště. Dnes toto místo není zpřístupněno. Proto se návrh zabývá tímto místem ve větší podrobnosti. Cílem je vytvořit místo, které by připomínalo historické hradiště. Místo, kde poznáme jak důležitou roli v minulých časech, v dobách osídlování těchto končin, hradiště mělo. Místo, odkud se můžeme rozhlédnout do okolní krajiny a lépe ji poznat.

Inspirací pro návrh samotné konstrukce mi byla historická podoba hradiště a zachovaná topografie tohoto místa. Právě topografi návrh zcela respektuje a zůstává zcela nezměněná.

Důležitým aspektem této práce je dobrá znalost místní krajiny a drobné šetrné zásahy. Postupem od širších vztahů krajiny až k technickému detailu konstrukce se návrh stává komplexním.





KOMPLEXNÍ POHLED NA KRAJINU

Maštýř

Strašná skála

Korytník

Čížkovský potok




HLAVNÍ SITUACE

Na krajinu bychom měli pohlížet jako na celek. Brát v potaz její vazby na okolí, její charakter a krajinný obraz. Respektovat krajinné struktury, hospodaření a hledat její podoby v minulosti. Všechny tyto aspekty návrh ctí.

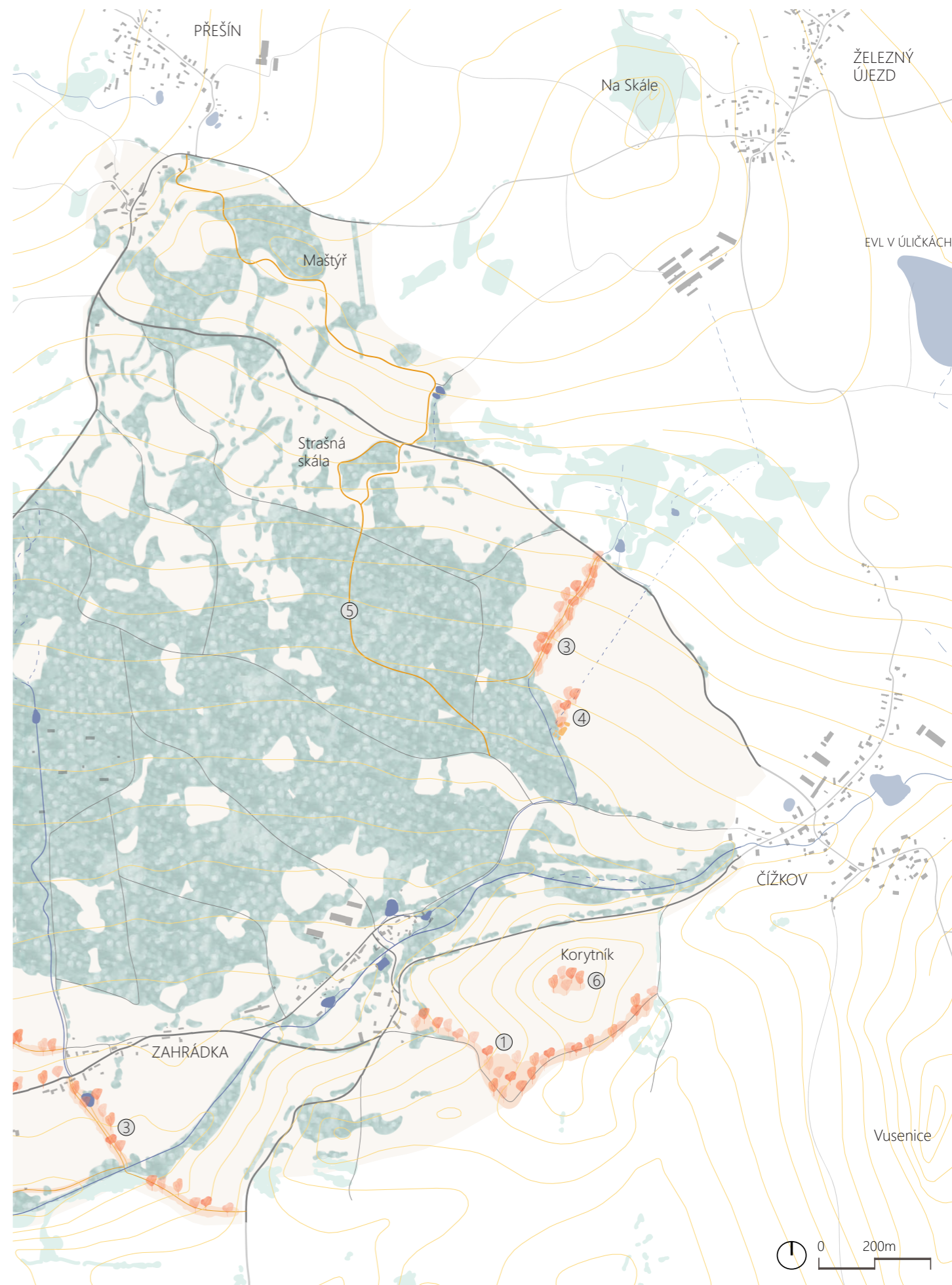
Pro zlepšení prostupnosti v území návrh řeší obnovu některých zaniklých cest a vytváří cesty zcela nové. Cesty jsou navrženy tak, aby navazovaly na stávající cestní síť. Současně návrh řeší vegetační složku krajiny společně s vodním režimem.

Cílem je vytvořit fungující krajinu, dostatečně prostupnou a dostupnou, jak pro lidi, tak pro živočichy. Schopnou zadržet dešťovou vodu s co nejmenším odtokem pryč z území. S dostatkem místních vegetačních prvků, které zajišťují stín, snižují prašnost, poskytují úkryt živočichům a zvyšují vsak dešťové vody.

Legenda

-  řešené území
-  plochy lesů v řešeném území
-  plochy lesů mimo řešené území
-  návrh vegetačních prvků
-  vodní plochy v řešeném území
-  vodní plochy mimo řešené území
-  navrhované vodní plochy
-  navrhované vodní toky
-  vodní toky v řešeném území
-  vodní toky mimo řešené území
-  občasný vodní tok
-  zatrubněný vodní tok
-  silniční komunikace v řešeném území
-  silniční komunikace mimo řešené území
-  pěší komunikace v řešeném území
-  pěší komunikace mimo řešené území
-  navrhované pěší komunikace
-  vrstevnice po 10 metrech

- ① Obnova historických cest s příslušnou doplňkovou vegetací
- ② Ovocná alej podél stávající silniční komunikace (Zahrádka - Sedliště)
- ③ Odtrubnění potoka s přidáním doplňkovou vegetací a cestou
- ④ Přírodní mokřad s příslušnou vegetací
- ⑤ Naučná stezka (pěší spojení Zahrádka - Přešín)
- ⑥ Remízek



Ovocná alej podél stávající silniční komunikace (Zahrádka - Sedliště)

Návrh ovocné aleje vychází z historických podkladů. Ty dokládají skutečnost o tom, že se v této lokalitě hojně vyskytovaly ovocné stromy. Umístěné ovocné dřeviny podél cesty poskytují stín a v letním období nám nabízejí své plody.

Šest metrů široká asfaltová komunikace spojující Zahrádku a Sedliště je vhodná nejen pro motorová vozidla, ale i pro cyklisty. Travniný pás široký dva a půl metru je dělicím pásem mezi zemědělsky obhospodařovanou půdou a silniční komunikací. V něm jsou vysazeny ovocné dřeviny se sponem 6 metrů.

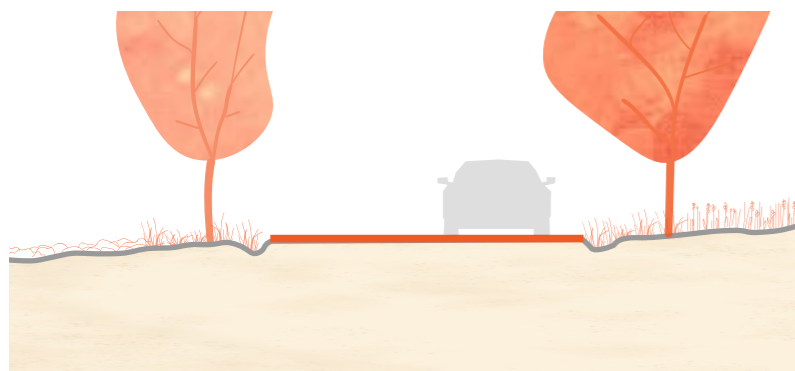
vybrané druhy ovocných stromů:

jabloně: Gdánský hranáč
Panenské české
Míšeňské

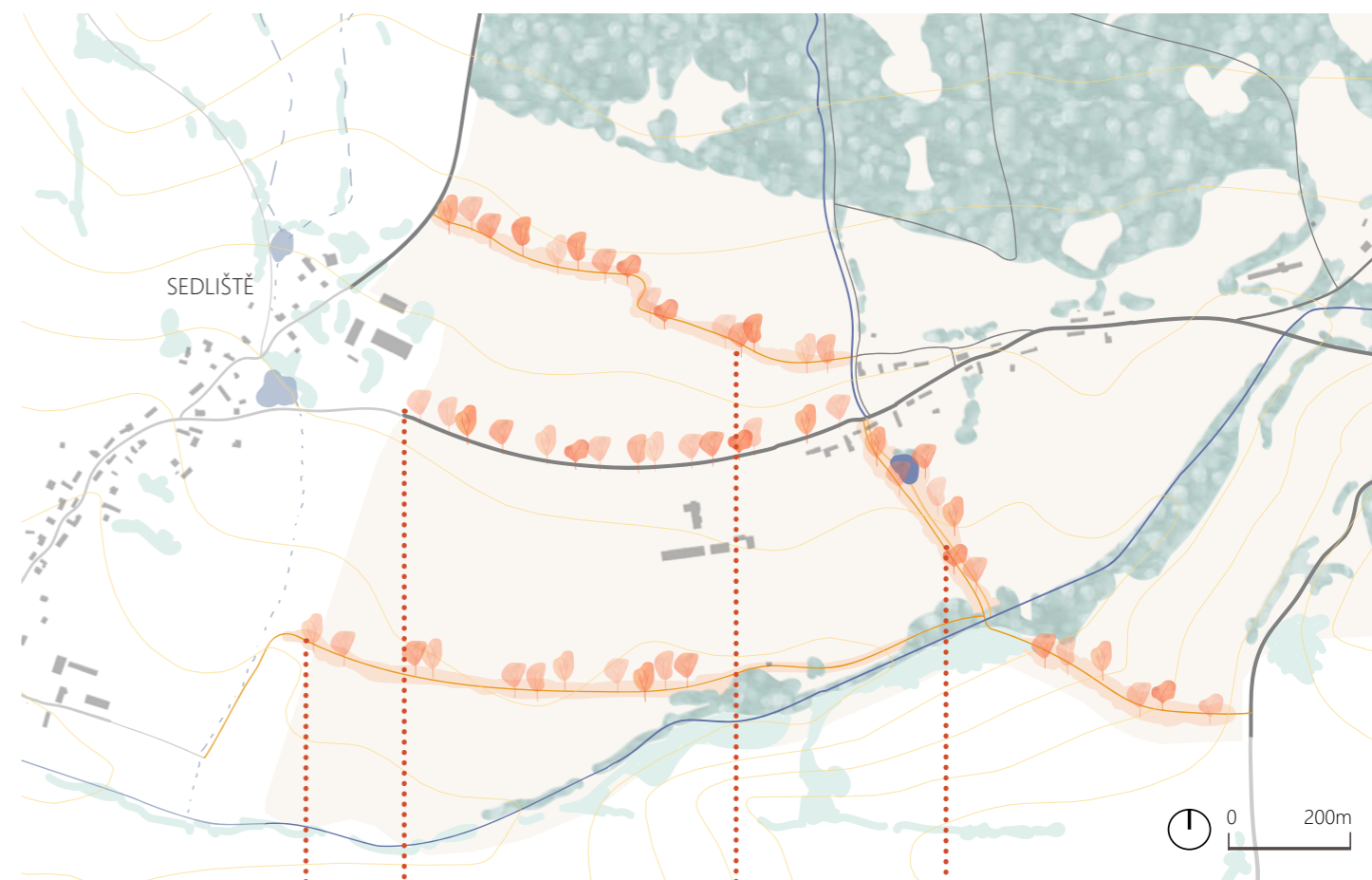
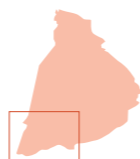
hrušně: Hrušeň obecná Dielova



2,5 m | 6 m | 2,5 m



0 | 1 | 2m

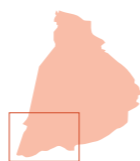


Obnova historické cesty,
odtrubnění potoka
a doplňková vegetace

Obnova historické cesty
s příslušnou doplňkovou vegetací

Ovocná alej podél stávající
silniční komunikace (Zahrádka - Sedliště)

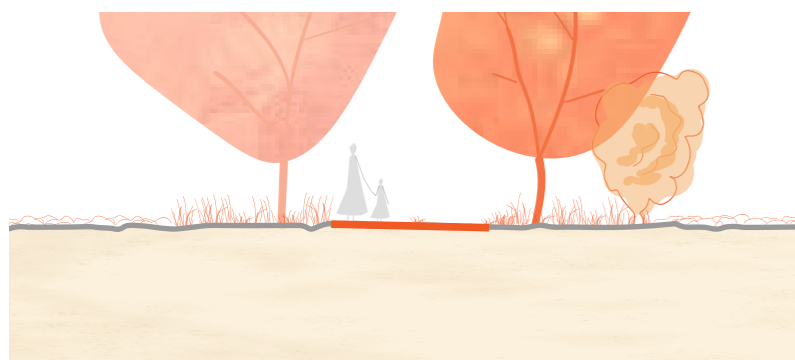
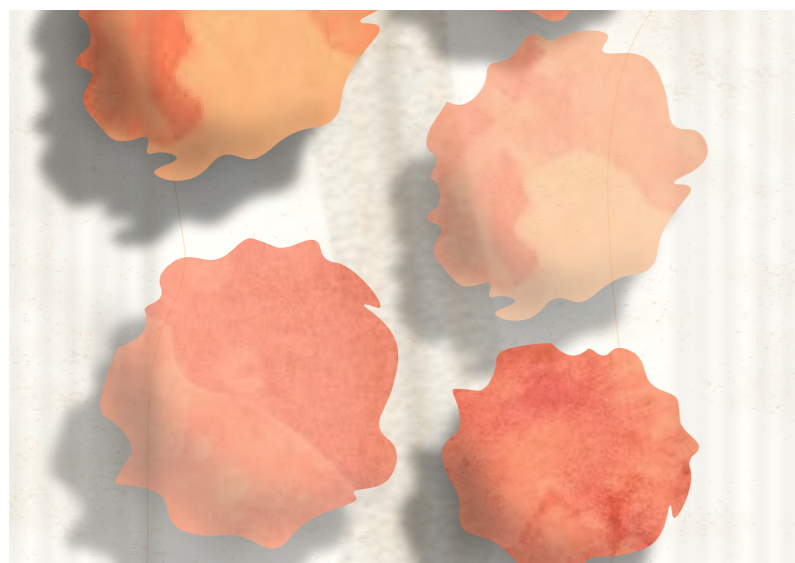
Obnova historické cesty
s příslušnou doplňkovou vegetací



Obnova historických cest s příslušnou doplňkovou vegetací

V návrhu jsou na základě historických podkladů obnovovány historické cesty. Pozůstatky těchto historických cest nalezneme pouze v katastrální mapě, v podobě vymezených pásů skrz polnosti. Součástí návrhu je také vytvoření doprovodné vegetace, která lemují cesty. Ta obsahuje travinný a keřový podrost a listnaté stromy. Složení stromového a keřového patra vychází z druhů, které jsou pro tuto lokalitu typické (buky, jeřáby, lísky, trnky, hlohy, bezinky, šípky...).

Navržené cesty výrazně zlepšují prostupnost krajiny. Jsou napojeny na stávající cestní síť a umožňují tak pěší propojení Zahrádky a Sedliště mimo silniční komunikaci. Tyto cesty slouží i jako doplňkové polní cesty pro zemědělské stroje. Cesty společně s vegetační složkou vytvářejí pás, který slouží jako úkryt pro zvěř nebo drobné živočichy. Zároveň se v těchto místech lépe zadržuje dešťová voda, která se ve velkých zemědělských půdních blocích zcela nevsákne. Vegetační pásy tak snižují výskyt vodní, ale i větrné eroze. Pomáhají dotvořit místní ráz krajiny a zvyšují její biodiverzitu.



Obnova historické cesty, odtrubnění potoka a doplňková vegetace

Obnova cesty spojující Smetalky (část obce Zahrádka) a Čechovice umožňuje kratší pěší spojení mezi těmito obcemi. Ta je vedena podél přítoku Čížkovského potoka, který je v současnosti zatrubněn. Návrh přivádí tok napovrch a ten tak může přirozeně meandrovat v krajině. Vyvedením vodního toku napovrch se vytvoří přírodní prostředí, které napomáhá dotvářet místní krajinné struktury. K tomu přispívá i navrhovaná vegetační složka. Šíře navrhované říční nivy je cca dvacet metrů. Celková délka cesty činí 715 metrů. Tento navrhovaný zásah by mohl pomoci k vytvoření fungující struktury ÚSES. Zároveň vytváří podmínky, které jsou vhodné pro rekreaci a odpočinek. Toto místo by se také mohlo stát domovem pro spousty živočichů.

vybrané druhy stromů:

Olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), Dub letní (*Quercus robur*), Vrba jíva (*Salix caprea*), Habr obecný (*Carpinus betulus*), Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), Jilm habrolistý (*Ulmus minor*)

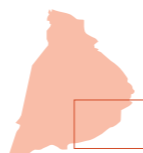
(typické místní dřeviny v okolí vodních toků)

Doprovodná zeleň podél polní pěšiny

V současné době je tato polní cesta využívána především k obhospodařování zemědělských ploch. Její okolí postrádá dřeviny a prostor, kde by se mohla vsáknout dešťová voda, která stéká z vrcholu Korytník. Návrh řeší výsadbu listnatých stromů podél cesty a travnatý pás, který vytváří hranici orby. Tato navrhovaná vegetační složka napomáhá ke zlepšení přírodních podmínek v území. Rozděluje příliš velké zemědělské půdní bloky a zamezuje tak větrné i vodní erozi na těchto plochách. Tento přírodě blízký vegetační porost by se mohl stát domovem pro spousty živočichů. Zároveň vytváří příhodné podmínky pro rekreaci, které podporuje i výsadba ovocných stromů. Tímto zásahem je doplněna krajinná struktura tohoto území.

vybrané druhy dřevin:

Habr obecný (*Carpinus betulus*), Jilm habrolistý (*Ulmus minor*), Bříza bělokorá (*Betula pendula*), Ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*), Jablň domáci (*Malus domestica*), Hrušeň obecná (*Pyrus communis* „Dielova“), Růže šípková (*Rosa canina*), Dub letní (*Quercus robur*), Bez černý (*Sambucus nigra*)...



Remízek

Návrhem tohoto remízku dojde k vizuálnímu zvýraznění vrcholu Korytník. Pro výsadbu dřevin jsou zvoleny původní dřeviny a byliny charakteristické pro toto území. Vytvořením tohoto remízku dojde v těchto místech ke zlepšení retence půdy. Remízek slouží i jako přírodní větrolam. Vytvořením stromového, keřového i bylinného patra se remíz stává útočištěm pro zvěř.

Stromové patro

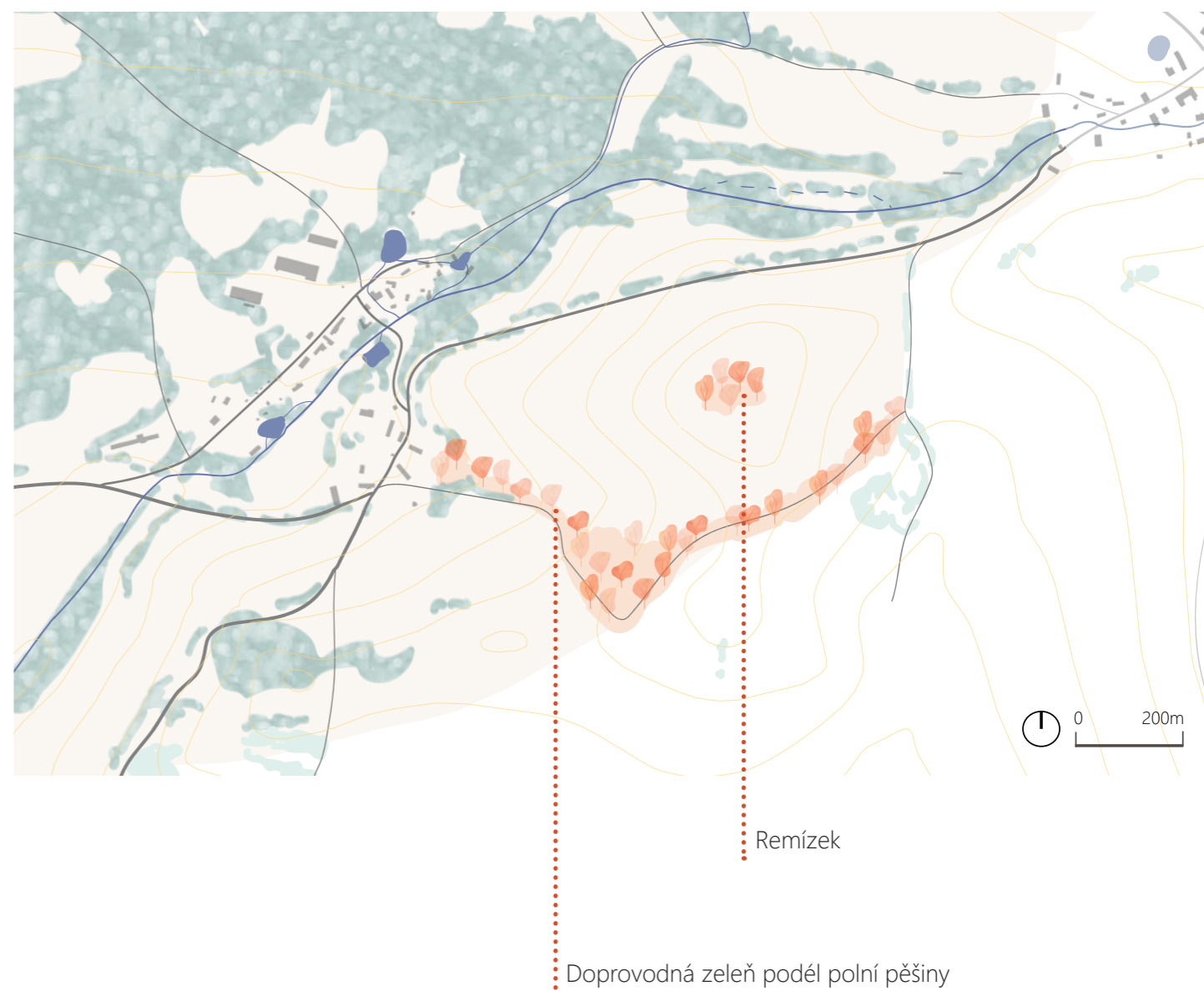
vybrané druhy dřevin:

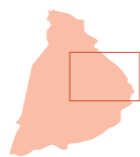
Bříza bělokorá (*Betula pendula*)
Habr obecný (*Carpinus betulus*)
Dub letní (*Quercus robur*)
Javor klen (*Acer pseudoplatanus*)

Keřové patro

vybrané druhy dřevin:

Hloh obecný (*Crataegus laevigata*)
Trnka obecná (*Prunus spinosa*)
Líska obecná (*Corylus avellana*)
Ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*)





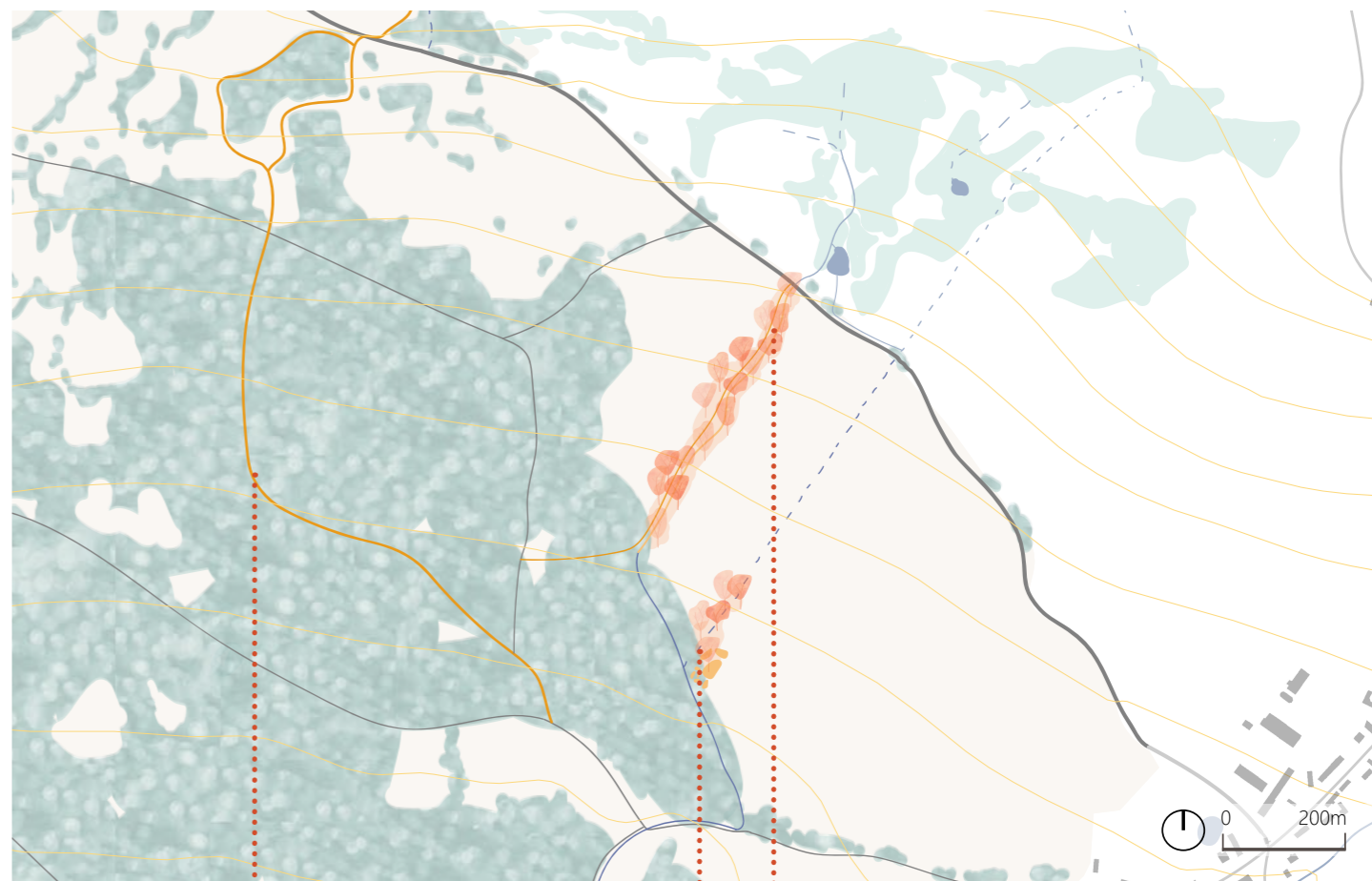
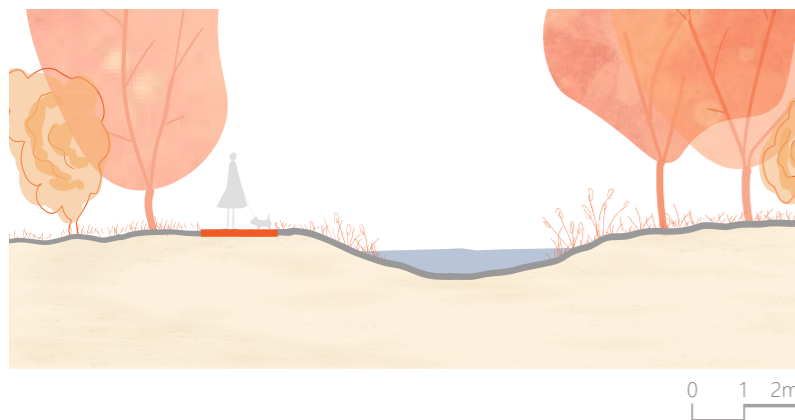
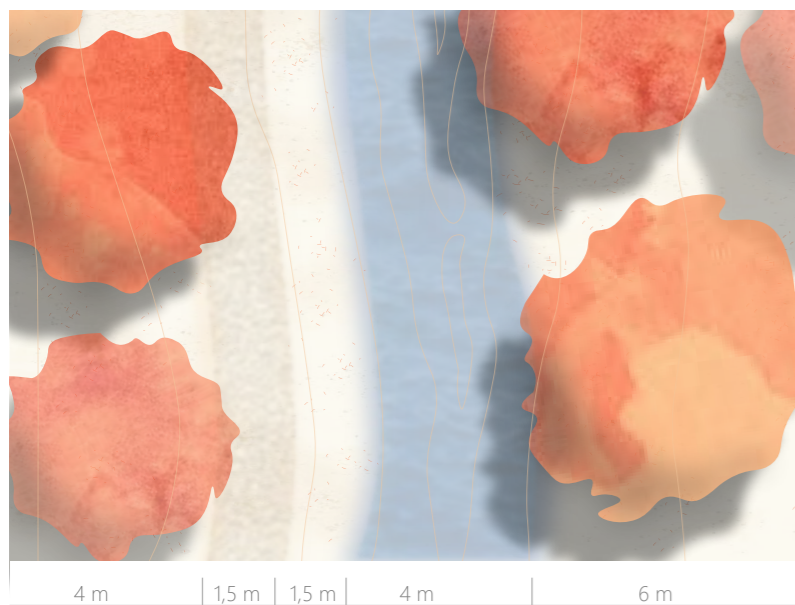
Odrubnění potoka s přidanou doplňkovou vegetací a cestou

Zatrubněný přítok Čížkovského potoka je v tomto návrhu vyvedený napovrch. Tvoří tak přírodně meandrující tok, který slouží jako sběrna dešťové vody, která se v okolních plochách nestačila vsáknout. Navrhována je také štěrková cesta linoucí se podél potoka. Je navázána na stávající cestní síť, zajišťuje lepší prostupnost v krajině a umožňuje využít toto místo k rekreaci. Navrhovaná okolní vegetace dotváří celkový obraz krajiny. Tento navrhovaný zásah zlepšuje biodiverzitu a místní přírodní podmínky. Mohl by pomoci k vytvoření fungující struktury ÚSES. Šíře říční nivy je cca dvacet metrů. Celková délka cesty činí 608 metrů.

vybrané druhy stromů:

Olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), Dub letní (*Quercus robur*), Vrba jíva (*Salix caprea*), Habr obecný (*Carpinus betulus*), Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), Jilm habrolistý (*Ulmus minor*)

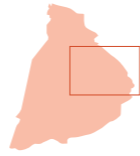
(typické místní dřeviny v okolí vodních toků)



Naučná stezka

Odrubnění potoka s přidanou doplňkovou vegetací a cestou

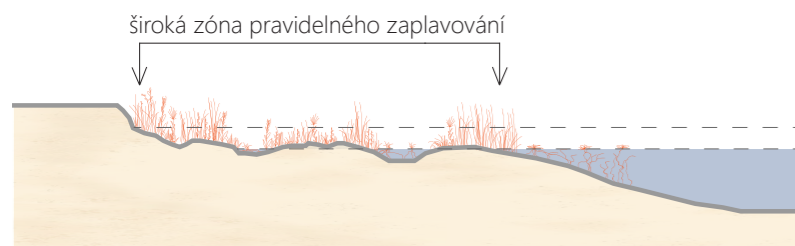
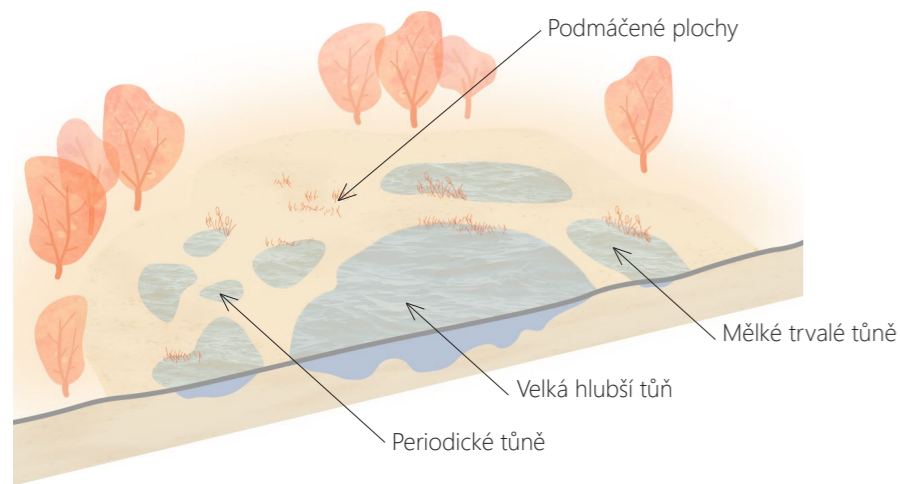
Přírodní mokřad s příslušnou vegetací



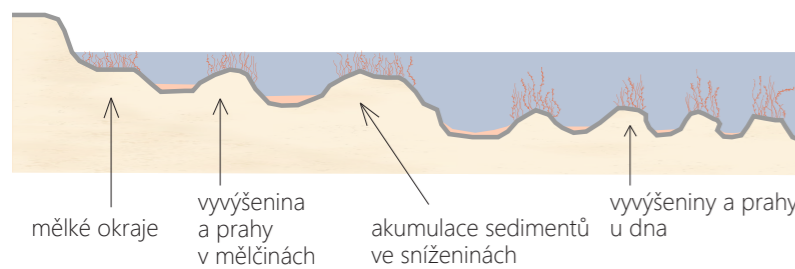
Přírodní mokřad s příslušnou vegetací

Přírodní mokřad je zde vytvořen pro zlepšení zadržování vody v krajině. Mokřady mají značnou retenční schopnost a jsou domovem pro spousty drobných živočichů. Jedná se o přirozenou zásobárnu vody v krajině.

Navržením tohoto významného přírodního biotopu, je doplněna říční krajina a ta je schopna vytvořit stabilní a fungující modrou infrastrukturu.



jarní úroveň vodní hladiny
podzimní úroveň vodní hladiny



Navrhovaný mokřad je umístěn do míst s vysokou hladinou podzemní vody. Retenční kapacita půd v této oblasti je velmi vysoká. Tu můžeme charakterizovat jako množství vody, které je půda schopna zadržet a postupně ji pro potřeby rostlin uvolňovat. Mokřad je zásobován podpovrchovou vodou a díky svému umístění v mírném svahu i vodou povrchovou. Dešťová voda pronikne vrchní vrstvou zeminy a následně stéká do tůní, ve kterých se kumuluje. Jelikož je mokřad navržen v blízkosti Čížkovského potoka a jeho zatrubněného přítoku, je kolísání vodní hladiny mokřadu závislé na výšce vodní hladiny v toku. Nadmořská výška se v tomto území pohybuje okolo 545 m.n.m.

Mokřad byl navržen ve formě komplexu tří trvalých a pěti periodických tůní. Díky tomuto systému může mokřad nabídnout širokou škálu životních podmínek pro různé organismy. Velký důraz je kladen na břehovou členitost. Mělčiny jsou navrženy s hloubkou 50 cm a tvoří jednu třetinu tůně, přičemž maximální hloubka tůně je 100 cm. Sklon břehů se pohybuje v rozmezí 3°-5°.

příklady navrhované vegetace (byliny):

- Vrbina obecná (*Lysimachia vulgaris*)
- Ostřice ostrá (*Carex acutiformis*)
- Kyprej vrbice (*Lythrum salicaria*)
- Chrastice rákosovitá (*Phalaris arundinacea*)
- Rákos obecný (*Phragmites australis*)
- Orobinec širokolistý (*Typha latifolia*)

příklady navrhované vegetace (dřeviny):

- Olše lepkavá (*Alnus glutinosa*)
 - Dub letní (*Quercus robur*)
 - Vrba jíva (*Salix caprea*)
 - Habr obecný (*Carpinus betulus*)
 - Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*)
 - Jilm habrolistý (*Ulmus minor*)
- (typické místní dřeviny v okolí vodních toků)

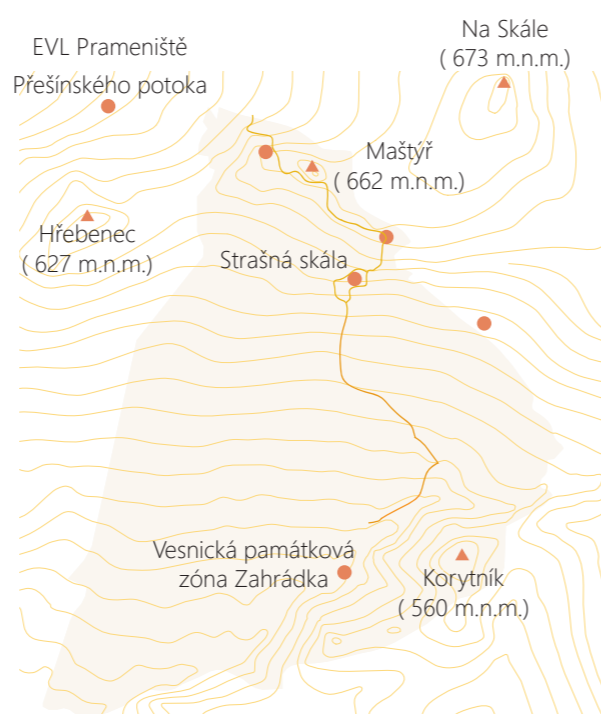
VEGETACE

Jednoduché schéma vegetace zobrazuje oranžovou barvou navrhované zásahy. Jedná se převážně o doprovodnou vegetaci cest nebo vodních toků. Navrhované zásahy dotváří místní krajinnou strukturu a pomáhají vytvořit ekologicky stabilní krajinu. Vegetační prvky slouží jako přírodní větrolamy, zabraňují vodní erozi, vytvářejí prostor říční nivy a slouží živočichům jako jejich útočiště. Návrh pracuje s místními typickými dřevinami a navrácí do území ovocné stromy.



HODNOTNÁ MÍSTA

V tomto schématu je pomocí vrstevnic vyobrazena topografie v území. Mezi hodnotná vyhlídková místa patří vrchol Maštýř, vyhlídka na Strašné skále nebo vyhlídka od tůní. Velice hodnotnou přírodní památkou je EVL Prameniště Přešínského potoka, které se nachází severozápadně od Přešína. Kulturně historickou hodnotu má vesnická památková zóna Zahrádka a hradiště Strašná skála. Významným prvkem je navržená naučná stezka, která zlepšuje prostupnost a obytnost krajiny.



CESTNÍ SÍŤ

Navržená cestní síť je navázána na tu stávající. Cesty jsou převážně štěrkové, krajinně blízké. Jejich šíře se odvíjí od jejich využití. Polní cesty, které jsou využívány i pro obhospodařování zemědělských ploch, nejsou užší než 3 metry. Návrhem je výrazně zlepšena prostupnost území. Díky hustší cestní síti je oblast více vhodná k rekreaci. Pomocí cest jsou zpřístupněny hodnotné kulturní i přírodní krajinné fragmenty.



VODSTVO

Dominantním vodním tokem v území je Čížkovský potok. Přivedením na povrch jeho zatrubněných přítoků, návrh přispívá k lepšímu fungování vodního režimu v území. Návrhem mokřadu ve východní části řešeného území je vytvořena nová zásobárna vody s vysokou retenční schopností. Přírodně meandrující vodní tok je přidanou hodnotou v obytné krajině.





CESTA S PŘÍBĚHEM

Maštýř

Strašná skála

Korytník

Čížkovský potok

NAUČNÁ STEZKA



délka naučné stezky 3,7 km
 max. nadmořská výška 650 m. n. m.
 min. nadmořská výška 504 m. n. m.

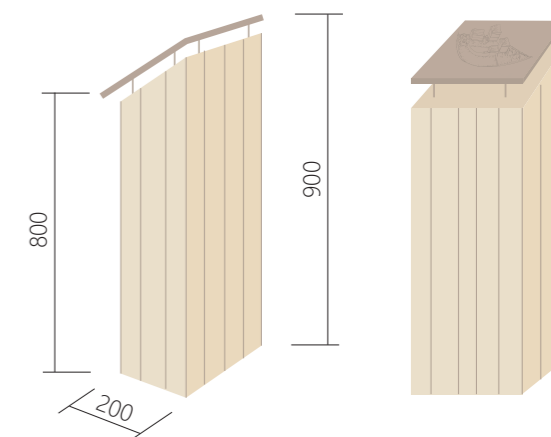
Navržením pěšího spojení Přešína a Zahrádky je toto území mnohem lépe prostupné. Toto cestní propojení tu historicky bylo, ale postupem času zaniklo. Dnes tu nalezneme bahnitě cesty, které slouží primárně k obhospodařování lesních ploch. Návrh řeší trasu naučné stezky a její sedm zastavení. Trasa je vedena skrz plochy s různými charaktery. Místa k zastavení jsou umístěna v bodech s přírodně nebo kulturně přidanou hodnotou.

Prvním zastavením naučné trasy je v obci Zahrádka. Tento prostor je nástupním místem a v informačním panelu se dozvíme základní informace o naučné stezce. Druhé zastavení je umístěno na okraji lesa. V tomto místě poprvé vidíme Strašnou skálu. Dozvídáme se zde informace o podobě původní krajiny a o osidlování v tomto území. Dalším zastavením je lavička s vyhlídkou umístěna mimo hlavní cestní komunikaci, pod Strašnou skálou. Čtvrté zastavení je historické hradiště Strašná skála. Je zde vytvořena dřevěná konstrukce pro lepší přístupnost pahorku, lavička a vyhlídkové místo. K pátému zastavení musíme mírně stoupat. Odměnou nám je vyhlídka do krajiny a lavička umístěna poblíž tůní. Nachází se zde také rozcestník, který nám pomáhá zvolit ten správný cíl cesty. Šesté zastavení je lavička umístěna pod Maštýřem s překrásnou vyhlídkou například na západ slunce nad Přešínem. Sedmým a zároveň posledním zastavením je obec Přešín. Odtud můžeme pokračovat na další zajímavá místa v okolí, například na rozhlednu Na Skále v Železném Újezdu, kde najdeme i místní hostinec.

Naučná stezka je vedena v prvním úseku (od prvního k druhému zastavení) po stávající cestě. Tato cesta je pouze zpevněna pomocí štěrkové drti, aby nedocházelo k podmáčení. Celý druhý úsek je nově navržený. Trasa cest je vedena tak, aby protínala zajímavé lokality a zároveň aby celková trasa byla snadno schůdná. Vytvořený cestní okruh okolo Strašné skály nám poskytuje možnost si toto místo důkladně prohlédnout a poznat kousek historie.

Naučný patník

Tento informační prvek, doplňuje naučnou stezku. Patníky jsou rozmístěné podél stezky, v místech zastavení.





Lavička pod Maštýřem

Lavička pod Maštýřem je umístěna mimo hlavní navrhovanou cestní síť. Je na okraji lesa. Z tohoto místa je krásný výhled na jižní část Přešína a okolní krajinu. V popředí se nachází květnatá louka, která klesá směrem k zastavěné části území. Krytá záda bukovým lesem zajišťují pocit bezpečí a výhled pocit volnosti.



Rozcestník u tůň

Rozcestník u tůň se nachází na protějším kopci od Strašné skály. Dvě tůň, které jsou zde vytvořeny celkem nově, navozují příjemnou atmosféru spojenou s výhledy. Navržená lavička mezi stromy, které poskytují stín, je umístěna u cesty orientovaná směrem k jihovýchodu. Je odtud vidět například vrchol Štedrý (668 m.n.m.), který je přírodní dominantou v tomto území. Cesta směrem k vrcholu Maštýř a směrem k Železnému Újezdu, je vedena podél pastvin.



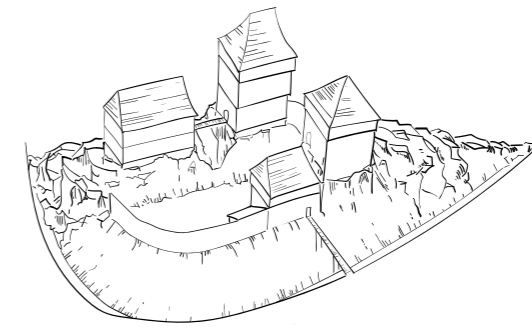
Vyhlička na Strašné skále

V přiloženém obrázku je navržené vyhlídkové místo v nejnižším položeném bodě Strašné skály. Prostor je opatřen bezpečnostní ocelovým zábradlím kotveným do skalního útvaru. Vyhlička byla vytvořena částečným odstraněním některých dřevin a pročištěním území od náletových invazivních dřevin.



Naučná stezka okolo Strašné skály

Toto vyobrazení nastiňuje charakter naučné stezky. Tento konkrétní pohled je v místě jižně od Strašné skály. Cesta prochází mezi bukovými lesy. Napravo od ní si můžeme všimnout naučného panelu, který informuje návštěvníka o historické podobě hradiště.



ZPŘÍSTUPNĚNÍ STRAŠNÉ SKÁLY

Maštýř

Strašná skála

Korytník

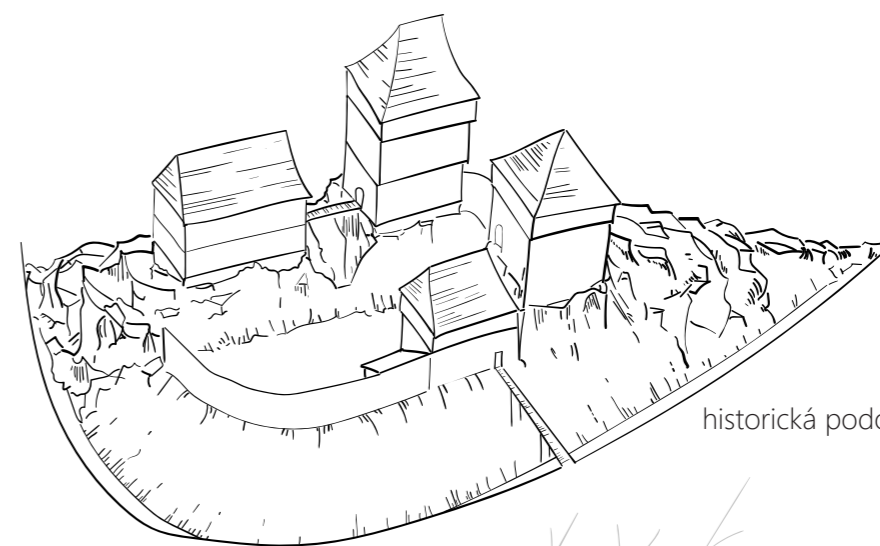
Čížkovský potok

STRAŠNÁ SKÁLA

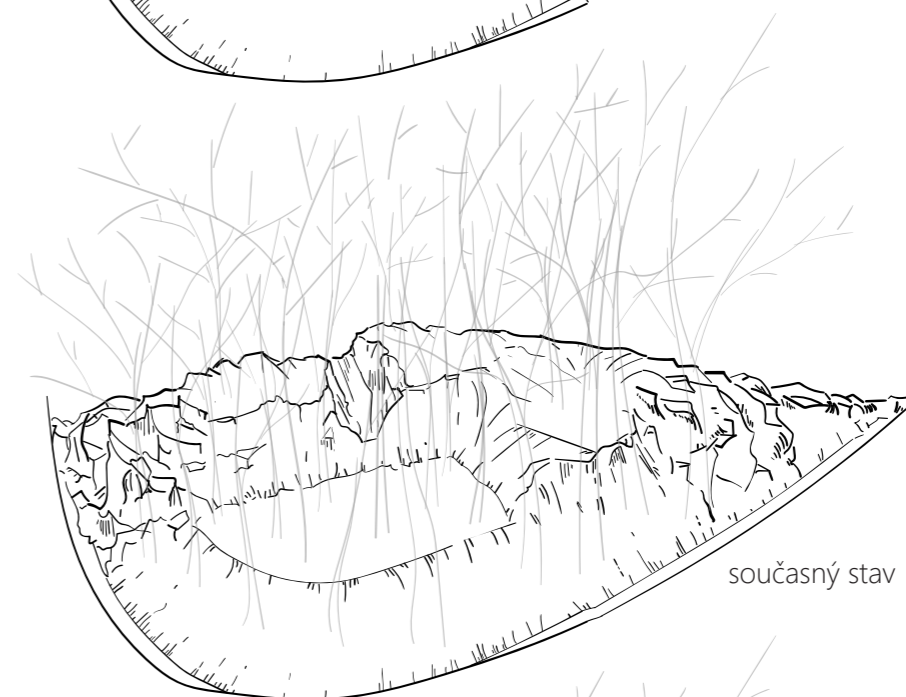
Jedním ze zastavení naučné stezky je historicky významné místo. Jedná se o Strašnou skálu, historické hradiště. Dnes toto místo není zpřístupněno. Proto se návrh zabývá tímto místem ve větší podrobnosti. Cílem je vytvořit místo, které by připomínalo historické hradiště. Místo, kde poznáme jak důležitou roli v minulých časech, v dobách osidlování těchto končin, hradiště mělo. Místo, odkud se můžeme rozhlédnout do okolní krajiny a lépe ji poznat.

Návrh samotného zpřístupnění Strašné skály vychází z historické podoby hradiště. Tam, kde historicky stával přístupový most a vstupní brána do hradiště, je navržena dřevěná lávka, která překonává čtyři metry hluboký příkop. Šíře příkopu je cca třináct metrů. Šíře navrhované lávky je jeden a půl metru a je opatřena bezpečnostním zábradlím s výškou 1100 mm. Lávka se po překonání příkopu rozšiřuje a vytváří místo k zastavení s lavičkou, která kopíruje část okraje konstrukce. Z této odpočinkové plochy je navrženo schodiště vedoucí do výškové úrovně, kde historicky stávala strážní kamenná věž. Tady dřevěná konstrukce končí. Dále je možné vystoupat o úroveň výš, kde je vytvořeno vyhlídkové místo. Vyhlídka se nachází v nejvyšším výškovém bodě Strašné skály. Místo je opatřeno bezpečnostním ocelovým zábradlím.

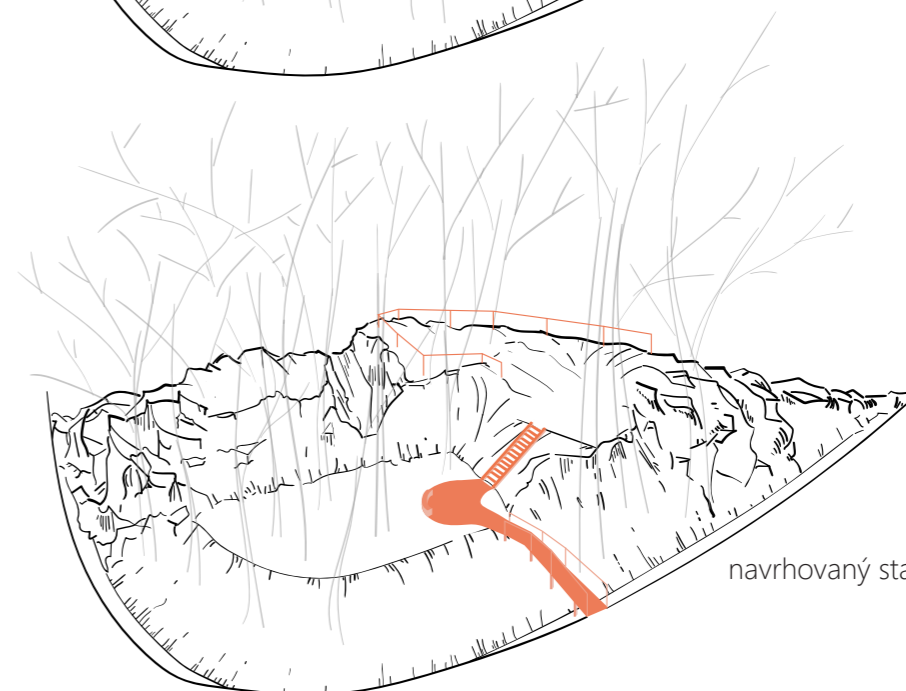
K tomuto návrhu jsem přistupovala s velkým respektem. Jedná se o kulturní památku a archeologické naleziště, místo s velkou historickou hodnotou. Proto návrh zcela respektuje topografii tohoto místa a ctí jeho přírodní charaktery.



historická podoba hradiště



současný stav



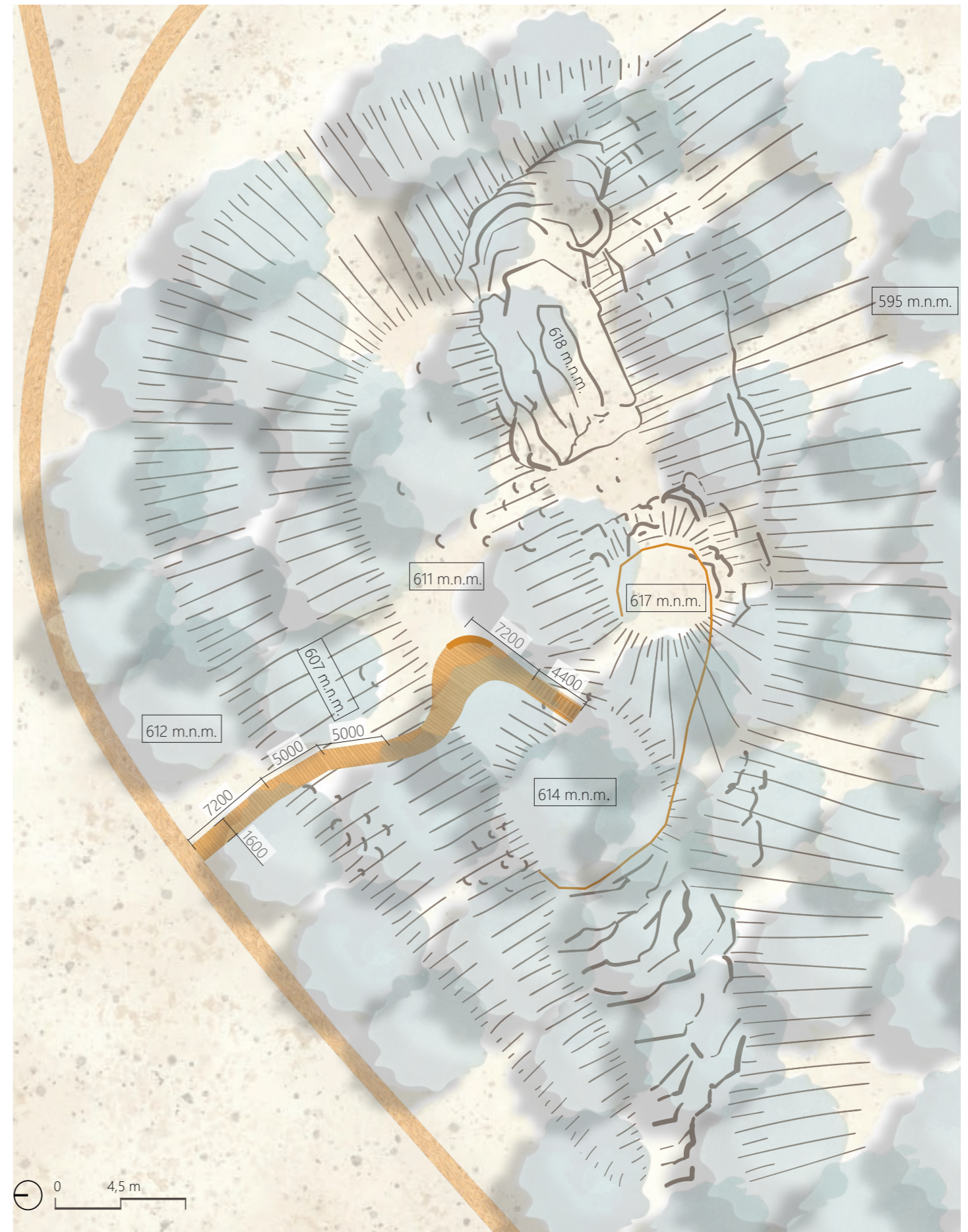
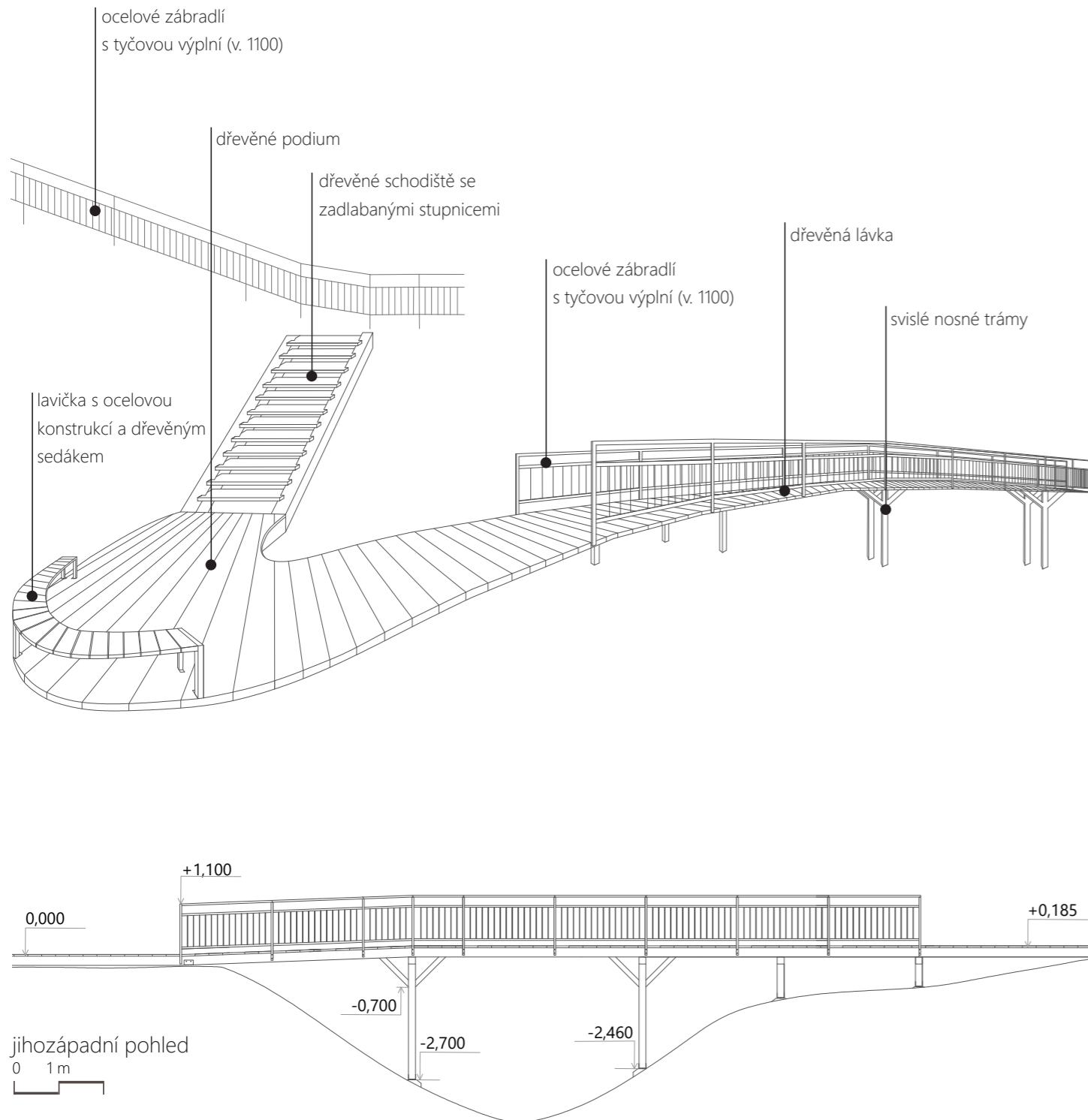
navrhovaný stav



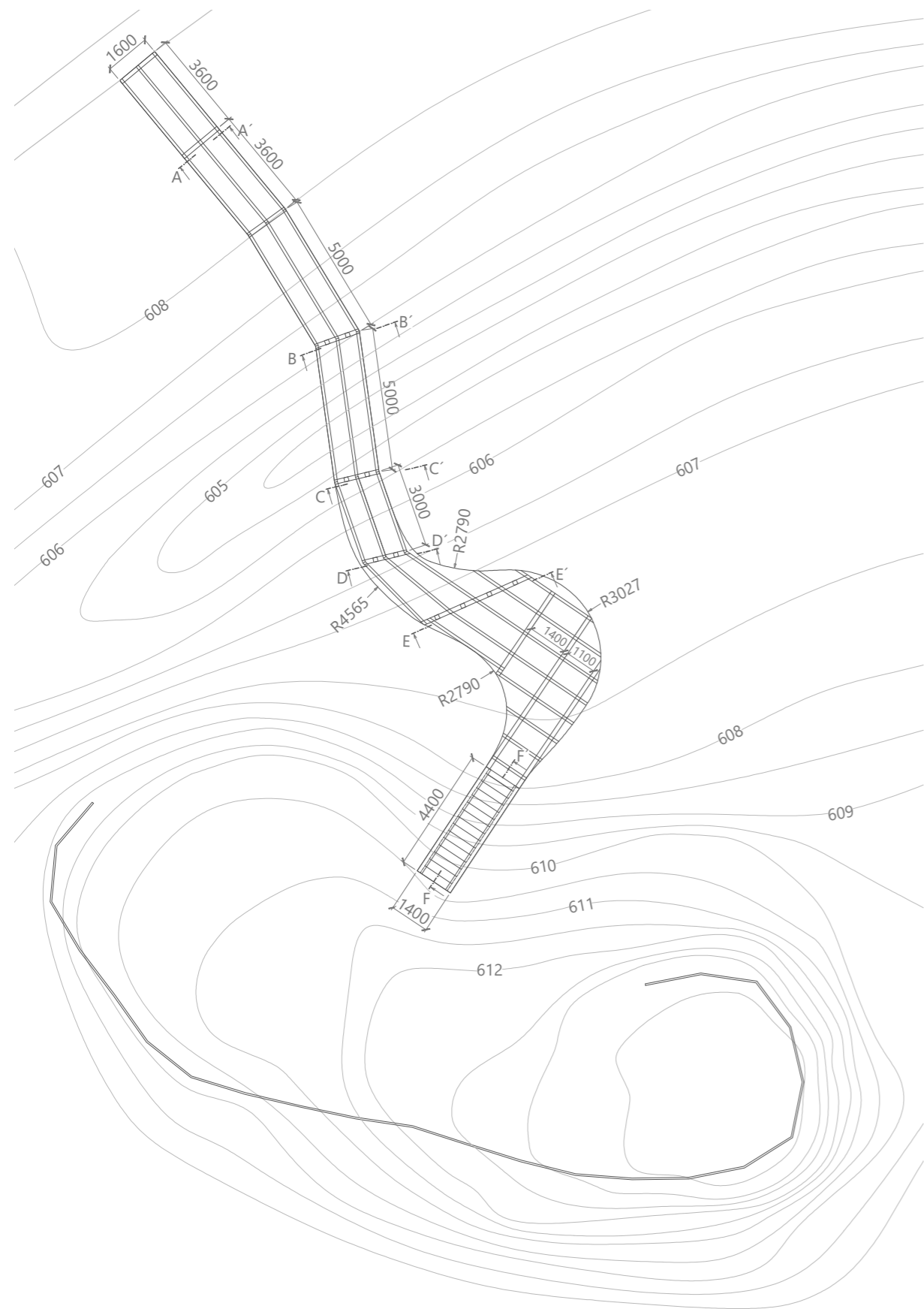
vizualizace zpřístupnění Strašné skály



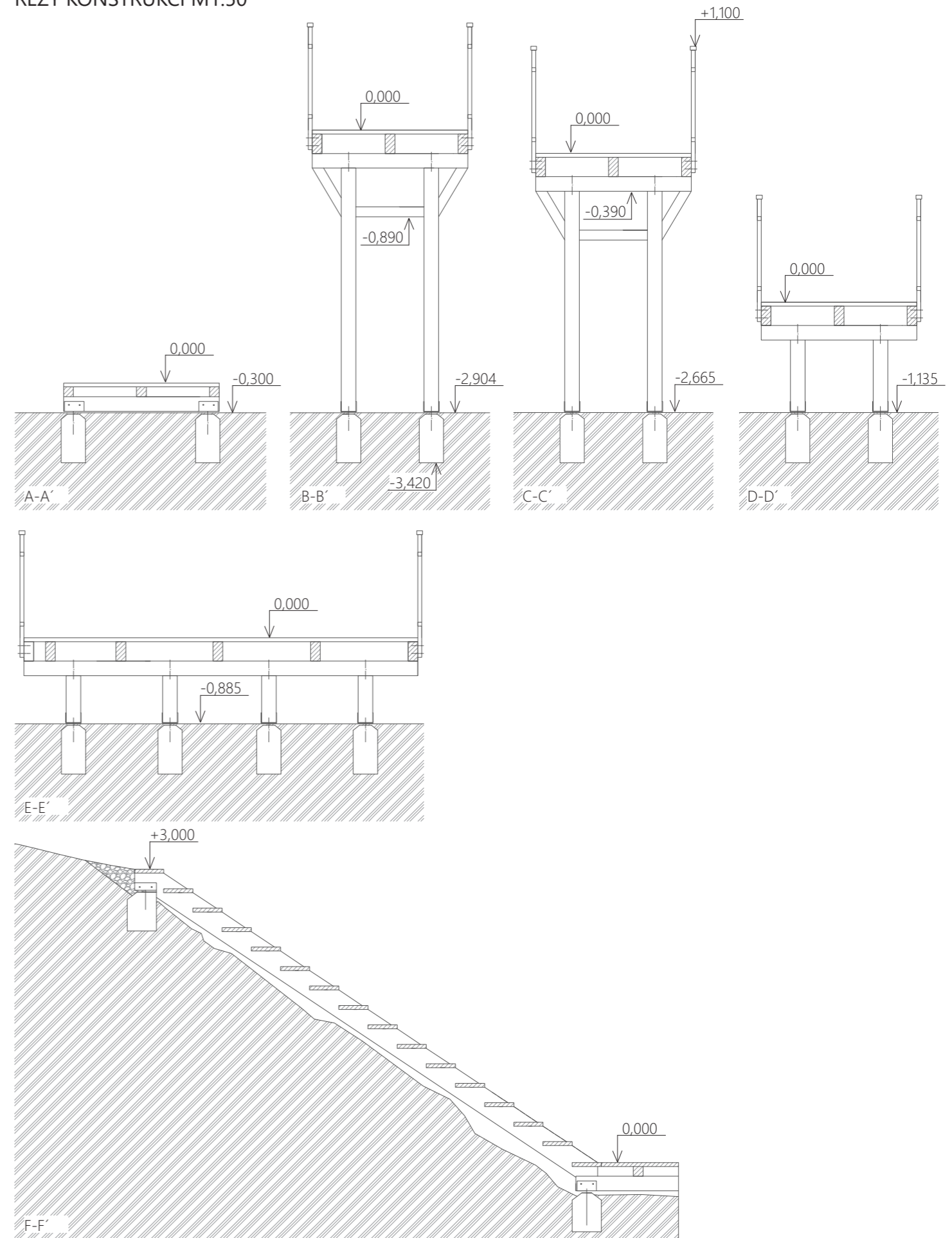
V situačním výkresu můžeme vidět část cesty z dřevěné štěpky, která vytváří okruh okolo Strašné skály. Z této cesty je umožněn přístup na dřevěnou lávku. Šíře lávky je 1600 mm. Její půdorysný tvar se po překonání příkopu rozšiřuje a vytváří místo k zastavení. Schodiště s pochozí šířkou jeden metr překonává výškový rozdíl a končí v místech, kde historicky stávala strážní kamenná věž. Vytvořené bezpečnostní zábradlí lemuje přístupný pahorek z východní strany Strašné skály.



SITUAČNÍ VÝKRES M1:200

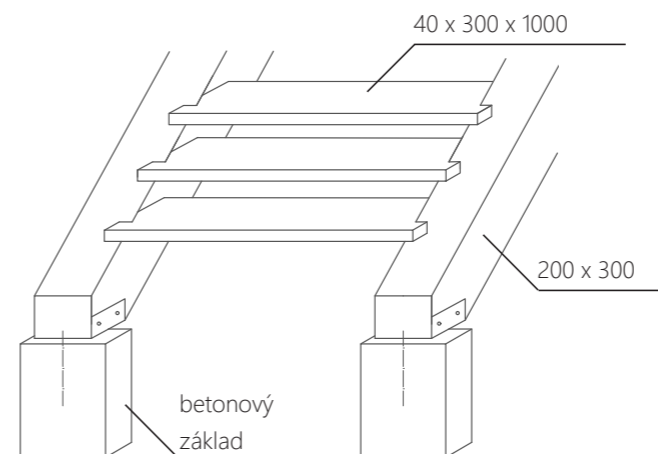
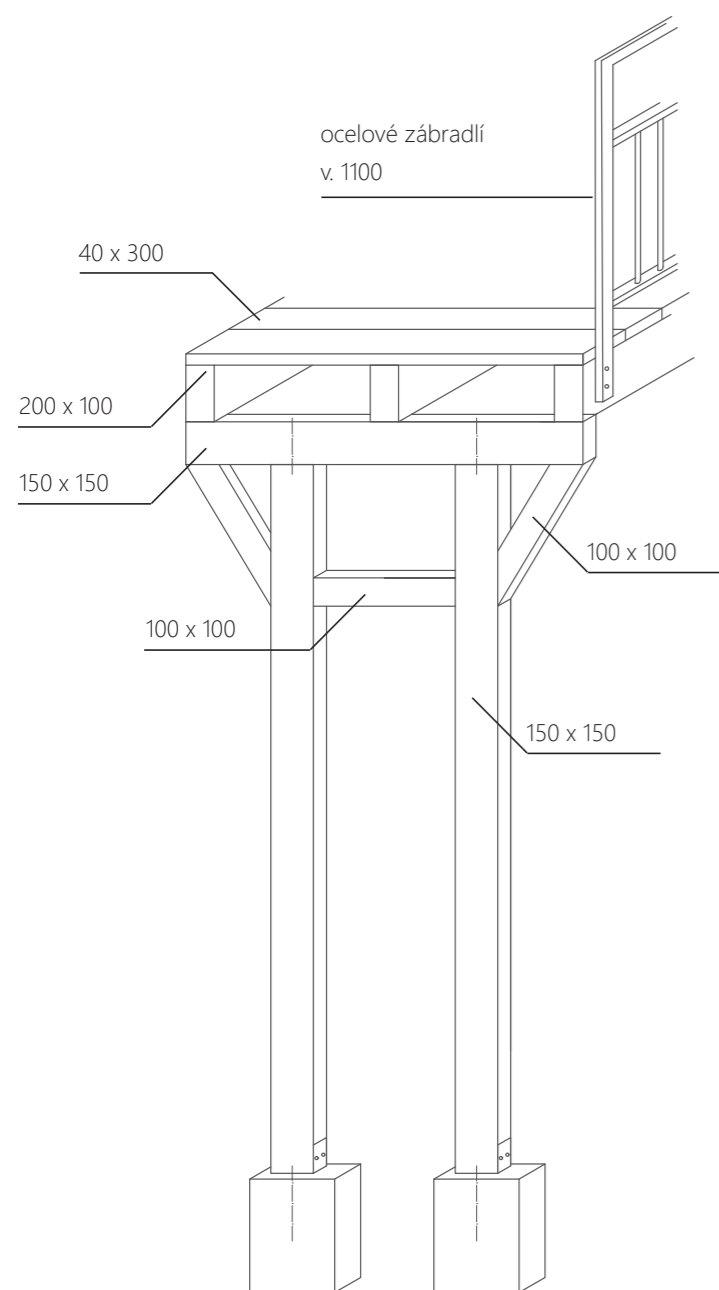


ŘEZY KONSTRUKCÍ M1:50

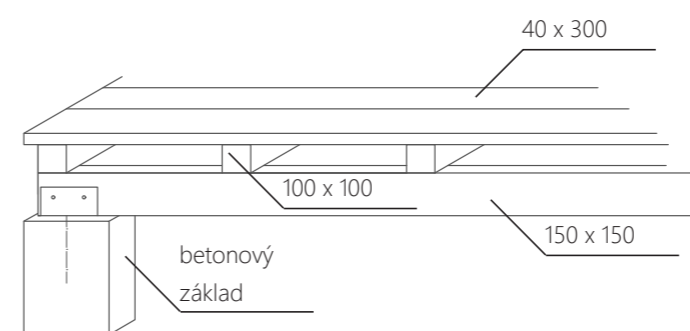


KONSTRUKCE

Konstrukce je vytvořena z dřevěných (dubových) trámů. Svislé nosné trámy jsou kotveny do betonového základu. Zpevňující pásy umístěné, jak v příčném, tak v podélném směru, zajišťují stabilitu celé konstrukce. Vzpěra, umístěna mezi nosnými sloupy, společně s pásy, brání nežádoucímu pohybu sloupů vlivem přírodních jevů. Nosné trámy umístěné rovnoběžně s fošnami, které tvoří pochozí plochu celé konstrukce, jsou pomocí ocelových šroubů připevněny k nosným sloupům. Trámky s průřezem 200 x 100 mm umístěné kolmo k fošnám, doplňují celou konstrukci. K těmto trámům je pomocí ocelových šroubů připevněno ocelové zábradlí, jehož výška je 1100 mm.



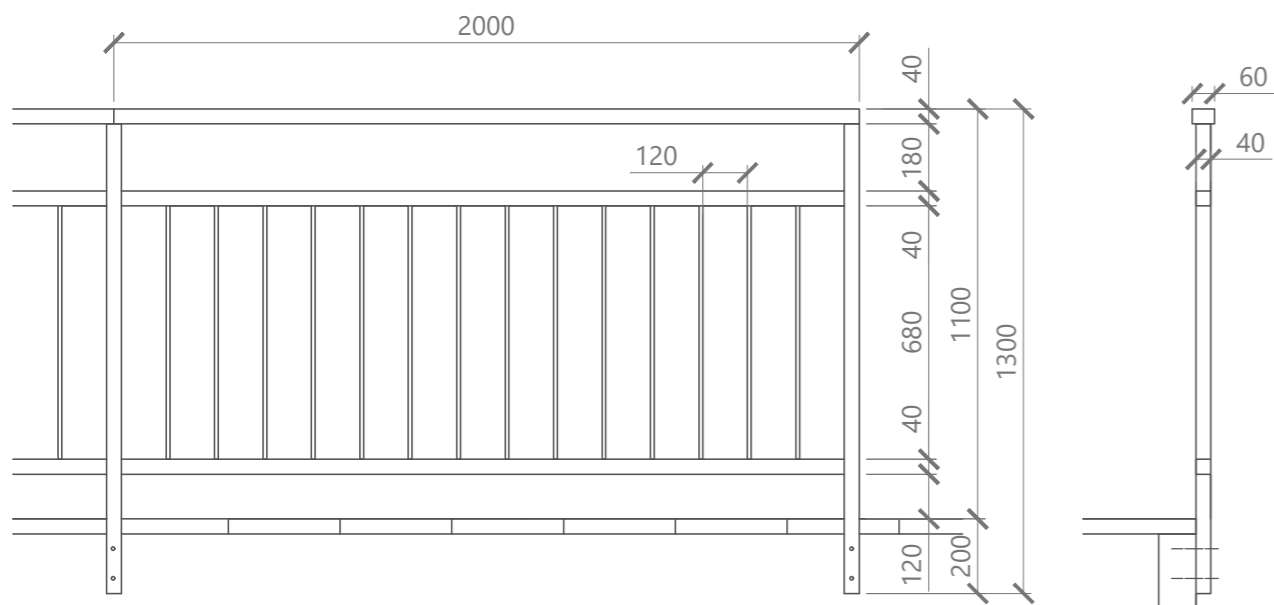
Jedná se o dřevěné schodiště se zadlabanými stupnicemi, bez podstupnic. Nosné trámy vytvářejí schodnice, do kterých jsou vloženy jednotlivé stupnice. Schodnice jsou kotveny do betonových základů pomocí ocelových kotvení patek.



Konstrukce v místě svého rozšíření již není kotvena k dřevěným sloupům, ale do betonových základů. Nosné trámy jsou rozmístěny po 1,5 metrech a kotvení je provedeno vždy na obou jeho koncích. Kolmo k nim jsou připevněny trámky s průřezem 100 x 100 mm, ve vzdálenostech 800 mm od osy trámků. Na nich jsou přibité pochozí fošny.

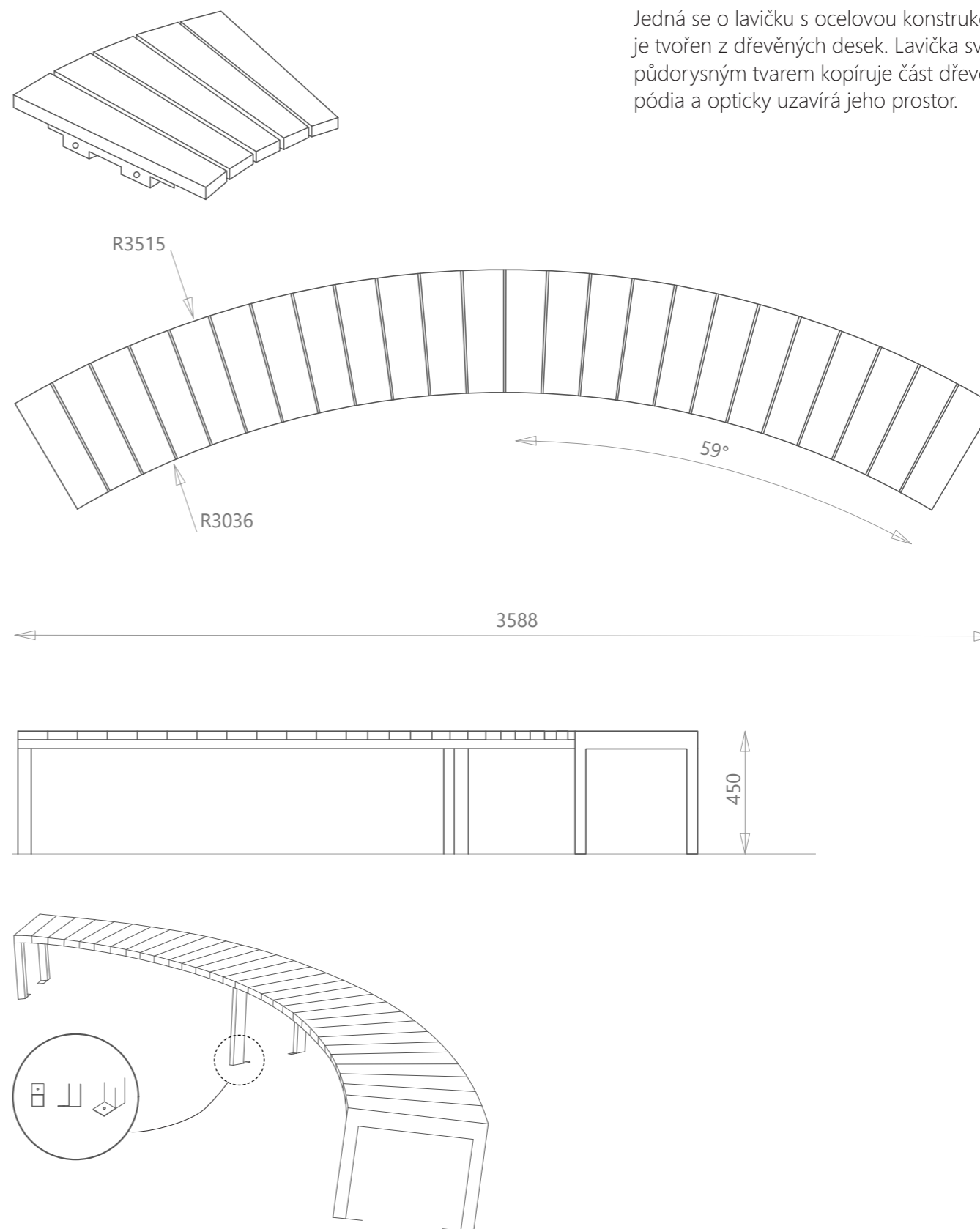
DETAIL ZÁBRADLÍ M1:20

V návrhu bylo použito ocelové zábradlí s tyčovou výplní. Jeho celová výška je 1100mm. Je kotveno do dřevěné konstrukce lávky pomocí ocelových šroubů. Vzdálenost mezi jednotlivými tyčovými prvky je 120mm.



DETAIL LAVIČKY M1:20

Jedná se o lavičku s ocelovou konstrukcí. Sedák je tvořen z dřevěných desek. Lavička svým půdorysným tvarem kopíruje část dřevěného pódia a opticky uzavírá jeho prostor.



SHRNUTÍ

Tento diplomní projekt je uceleným dílem, které řeší zlepšení místních krajinných podmínek. Při práci jsem si uvědomila, jak je důležité koukat na krajinu jako na celek. Podstatné je podpořit potenciál daného území a hledat jeho podoby v minulosti. Zároveň je třeba respektovat krajinné struktury a celkový obraz krajiny.

Návrhová část byla zpracována ve třech měřítkách. Výhodou této metodiky je hloubka celého projektu. Začátkem je zpracována krajinná koncepce. Poté je řešena naučná stezka s místy určené k zastavení. A v detailu je řešena přístupnost Strašné skály.

Navrhované zásahy zlepšují prostupnost, obytnost a biodiverzitu krajiny. Návrh umožňuje snadný přístup k významným přírodním i kulturním krajinným fragmentům. Do krajiny je vtisknuta přidaná hodnota ve formě naučné stezky. Tímto způsobem se oblast stává vhodnou pro rekreační využití s poznáním historické i současné krajiny. Cílem bylo vytvořit prostupnou a ekologicky stabilní krajinu.

PODĚKOVÁNÍ

Úplným závěrem bych ráda poděkovala všem svým přátelům a mé rodině za velkou podporu a neskutečnou trpělivost, kterou se mnou měli po celou dobu mého studia na FA ČVUT. Velké díky patří i všem vedoucím ateliérů, kteří nám předávali své vědomosti a cenné zkušenosti. Poděkování míří i ke všem konzultantům, za jejich ochotu a rady. Jsem vděčná za vznik tohoto oboru a věřím v jeho budoucnost. Děkuji za možnost studovat na této škole.

ZDROJE

<https://www.obec-cizkov.cz/cs/zahradka/R90-A0/>
<https://mapy.cz/zakladni?x=13.6572571&y=49.5348455&z=14&source=ward&id=1556>
<https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/>
<https://nahliznidokn.cuzk.cz/>
<https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html>
<http://www.brdy.org/content/view/207/66/>
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VU_ML_43__558176#
<https://www.blovice-mesto.cz/mesto/realizovane-projekty/uzemni-studie-krajiny/uzemni-studie-krajiny-orp-blovice/>
<https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/informace-a-aktuality/uzemni-planovani/uzemni-studie-brdy>
<https://www.plzensky-kraj.cz/zasady-uzemniho-rozvoje>
<http://www.obec-cizkov.cz/cs/zahradka/historie/prochazka-zahradkou/R92-A1903/>
<https://www.obec-cizkov.cz/cs/zahradka/pamatkova-zona/zahradecke-mlyny/R96-A1312/>
<http://www.obec-cizkov.cz/cs/obec-cizkov/historie-a-pamatky/strasna-skala/R20-A692/>
<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/zahradka-84811>
<https://mapy.vumop.cz/>
<https://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/uses/>
<https://www.drobnepamatky.cz/>
<http://www.obec-cizkov.cz/cs/zahradka/pamatkova-zona/R96-A0/>
<http://www.obec-cizkov.cz/cs/zahradka/historie/R92-A0/>
<http://www.obec-cizkov.cz/cs/zelezny-ujezd/R100-A0/>
<http://www.obec-cizkov.cz/cs/zelezny-ujezd/rozhledna/R104-A0/>
http://www.brdy.org/component/option,com_frontpage/Itemid,1/
<https://www.novemitrovice.cz/obec/informace-o-obci/historie/>
https://www.irozhlas.cz/regiony/plzensky-kraj-ma-pod-povrchem-stale-pomerne-velke-zasoby-nerostneho-bohatstvi-201302081535_mtaborska
<https://mokrady.wbs.cz/Budovani-novych-tuni.html>
<http://mokrady.ochranaprirody.cz/o-mokradech-mokrady/>
<https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/557650-cizkov>
<https://aopkcr.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=399328f6b35646c2910ddbc0995b2bf6>

ZDROJE OBRÁZKŮ

https://www.hrady-zriceniny.cz/s_liskuv_hrad.htm
<https://www.hrady.cz/hrad-strasna-skala/galerieo/42684>
<https://ags.cuzk.cz/archiv/>
http://oldmaps.geolab.cz/map_root.pl?lang=cs&map_root=mul
http://www.fotohistorie.cz/Plzensky/Plzen-jih/Nove_Mitrovice/Default.aspx
<https://www.obec-cizkov.cz/cs/zelezny-ujezd/historie/R102-A0/>
<https://www.obec-cizkov.cz/cs/obecni-urad/lesni-hospodarstvi/historie/R7-A668/>
<https://www.obec-cizkov.cz/cs/presin/historie/jzd-v-presine/R84-A3327/>
<https://pamatkovykatalog.cz/mitov-7664238>
<https://spalene-porici.farnost.cz/Kostely-a-kaple-ve-farnosti/Cizkov-kostel-sv-Jana-Krtitele>
<https://www.obec-cizkov.cz/cs/presin/historie/pahorek-a-oleska/R84-A2825/>
<http://vodnimlyny.cz/mlyny/objekty/detail/216-horni-mlyn-mlyn-u-trsinu-vanecku-slechtu>
<https://www.obec-cizkov.cz/cs/zahradka/R90-A0/>
<https://www.obec-cizkov.cz/cs/zahradka/historie/smetalky/R92-A3500/>
<https://www.pamatkopin.cz/pamatky/pamatka/397-plzensky-kraj-okres-plzen-jih-nove-mitrovice/1930-kostel-sv-jana-nepomuckeho-v-novych-mitrovicich>